

Kungl Utrikesdepartementet

Avd: P

Grupp: 2

Mål: Em^I

Efterforskning av

Raoul Wallenberg

1955, april - juli

23.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

sjöborgsutredningen

STOCKHOLM 2 april 1955.19

Strängt förtroligt.

N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Broder,

I Collon, County Louth, Eire, bor en greve Michel Koutouzow-Tolstoj, som på sin tid var hjälpreda åt Langlet, då denne förestod det svenska Röda Korsets hjälpaktion för judar i Budapest i slutet av 1944. Mannen vistades efter kriget fem år bakom järnridån och var åtminstone tidvis i rysk tjänst. Han har nu plötsligt hört av sig via f. envoyén Ivan Danielsson och berättat diverse ting om Raoul Wallenberg. Hans historia styrker kraftigt vissa från rysk sida framförda teorier om att R.W. omkom i Budapest. Tolstojs uppfattning är felaktig, men vad värre är, den ger starkt intryck av att i vissa delar vara skriven mot bättre vetande. Den strider sålunda flagrant mot en del uppgifter, som Tolstoj själv 1945 lämnade och som var graverande för ryssarna. Även av andra skäl förefaller det sannolikt, att Tolstoj är en rysk agent, som framskickats för att göra oss tveksamma i vår aktion och för att finna ut, om vi tror på våra egna bevis.

Jag har bett Danielsson svara Tolstoj, att hans uppgifter är felaktiga, men svaret ges sådan form, att han inte skall kunna veta, att det är på UD:s uppdrag han får beskedet, i vilket fall han skulle ha större anledning misstänka, att han är genomskådad.

Om Tolstoj skulle taga kontakt med legationen bör den spela helt ovetande om hela historien och underkasta honom noggrannaste möjliga förhör - alltså inte i avsikt

Envoyén W e n n e r b e r g ,

D u b l i n .

exp. 6/4 55
73

(416)

Din

att få underlag för en summarisk rapport utan för en berättelse i polisrapportstil. Förhöret måste arrangeras omedelbart, så att han har intrycket att legationen agerar utan instruktion från Stockholm. Telegrafera omgående, att förhör hållits, i chiffer till Jarring eller mig. Tolstoj bör som sagt utfrågas omsorgsfullt, men han bör inte på minsta sätt få intrycket, att han är misstänkt.

Det vore självfallet ytterst värdefullt, om det vore möjligt att ur irländsk källa erfara något om Tolstoj, hur han försörjer sig och om han misstänkes för något. Det torde väl endast vara irländska kontraspionaget - om det finns något sådant - som vet något av värde härom. Jag kan förstå, om Du saknar möjlighet att ens på omvägar närma Dig sådana källor, och det bör inte ske, om Du inte har någon absolut säker kontaktman. Har irländarna över huvud taget förståelse för den diskretion, som måste visas i saker som denna? Skulle Du fråga någon, som Du absolut litar på, kan Du som bakgrund ange, att denne Tolstoj 1944 varit anställd hos svenska Röda Korset i Budapest, att han i fem år vistats bakom järnridån och åtminstone tidvis varit i rysk tjänst samt att han lämnat vissa uppgifter, som gör att vi om möjligt vill försöka utröna hans trovärdighet och motiv. Det bör understrykas, att Din sagesman bör undvika att till någon nämna, att det är för svenske ministrernas räkning han frågar, och att han även i övrigt bör iakttaga största diskretion. De uppgifter han eventuellt lämnar kommer i Stockholm att delges en strängt begränsad krets.

Någon särskilt stor brådskan är det inte med förfrågningen. Finner Du ingen väg nu, kanske ett tillfälle kan yppa sig längre fram.

Slutligen ber jag Dig bränna detta brev. Svarebrev bör ställas nanneligen till Jarring eller mig med påskrift "Personligt". Kopia bör ej bevaras.

(Arne S. Lundberg)

6/4
Bonn, p.t. Köln, den 4 april 1955.
Strängt förtroligt.

Jarring/DS
6/4

a *Hemlig*
Danielsson, f.k.
u. Jarring

ML
Broder,

41
Åberopande Ditt handbrev den 11 februari 1955
ävensom meddelande från departementet i särskild ord-
ning den 30 sistlidna mars ber jag få meddela, att ge-
nerallöjtnant Moser numera skriftligen meddelat mig
följande angående Martin Weiss m.m.:

Der Hptm. Martin Weiss kam am 25.7.44 mit mir in
russische Kriegsgefangenschaft. Vor einiger Zeit hatte
ich von seinem Bruder, Gutsbesitzer Weiss in Lassee,
Bezirk Wien, Nachricht, dass er sich noch in russischer
Kriegsgefangenschaft befindet.

Ich habe inzwischen an verschiedene Kameraden ge-
schrieben, die auch vor nicht allzu langer Zeit aus Russ-
land zurückkamen, ob diese vielleicht etwas wissen über
Schwedische Staatsangehörige, die noch in R. zurückge-
halten werden.

Ich konnte nur in Erfahrung bringen, dass im Oktober
1953 sich im Lager Tscherbakov bei Ribinsk Angehörige von
13 Nationen befanden, u.a. Norweger und Finnen, ob sich
auch Schweden dort befanden, konnte mein Kamerad nicht
bestimmt angeben, da ja die Nationen in den Lagern meist
von einander abgesondert gehalten werden.-

Vielleicht weiss die Suchstelle des Roten Kreuzes
in Salzburg Näheres, da in Tscherbakov viele Österreicher
waren."

Vad beträffar fältmarskalken Schörner ha vi före-
tagit vissa sonderingar beträffande lämpligheten av att

Herr Utrikesrådet G. J a r r i n g,
Stockholm.

approchera denne omstridde person. Ehuru sonderingarna icke gett entydigt utslag, anser jag dock numera icke någon avgörande hinder föreligga mot att söka kontakt med vederbörande. Jag skall så snart som möjligt återkomma beträffande resultatet.

Din tillgivne
Belmont

Wien den 4 april 1955.

Strängt förtroligt och
personligt.

Jarring/DS a HEMLIG
6/4 Danielsson f. .k.
u.Jarring.

AL
Broder,

h/ Det synes, som om Hellman återkommit till Wien eller att han i varje fall åter börjat ägna beskickningen sin uppmärksamhet. Sålunda kom den 1 april ett till beskickningen riktat brev, innehållande ett vykort med påskhälsningar på franska. Adressen på kuvertet och texten på kortet är textade och en jämförelse med tidigare av Hellman textade bokstäver, uppvisar flera otvetydiga likheter. Kuvertet är poststämplat i Wien. I dag kom ytterligare ett till Lorentzon riktat kort - denna gång i form av ett med sorgkanter försett brevkort - ävenledes poststämplat i Wien. I detta fall råder det ingen som helst tvekan om, att Hellman är författaren. Texten på kortet lyder: "Lasst Euch nicht aus der Ruhe bringen - Denkt an Götz von Berlichingen", undertecknat "Arthur Schnitzler Junior". Handstilen är otvivelaktigt Hellmans och det bör nämnas, att Lorentzon begagnat täcknamnet Schnitzler vid telefonsamtal med Hellman tidigare. Jag avser att efter påsken orientera våra vänner i Inrikesministeriet om dessa skrivelser för att försöka få fastställt, om Hellman åter befinner sig i Wien, vilket såvitt vi nu kunna bedöma, förefaller sannolikt. Det är dock givetvis möjligt, att någon av hans kumpaner erhållit breven från annat land och postat dem i Wien.

Arthur Schnitzler Junior
Sven Allard

(Sven Allard)

Utrikesrådet G. J a r r i n g
Utrikesdepartementet.

avsk. L. Soliman
med dater. 6/4-55.

P. H.

Al 2/1.

Under samtalen med Gromyko den
25/3 fick vi tillfälle beröra Wilkenbergs-fallet.

Han frågade oss om vi fått meddelande
om samtalen mellan Bulgarien och Soliman.
Vi bekräftade detta och tillade att under
dessa samtal Soliman tagit upp fallet
Wilkenberg. Vi undrade om G. var förtrogen
med denna sak. Han sade att han kunde
tala om det. Enligt premiärministern Bulgariens
diktator W. ble uttryckligen till Sverige, påpekade
vi att B. hade sagt att han inte fanns
i situationen. Vid tidigare samtal i denna

och hade sin rykt sida förklarats av W.
inte hade prövats på rykt territorium.
Detta vore värförklarligt. Vi hade ett be-
vismaterial som utvisade att han hade
levnats i Sovjetunionen. Åtskilliga av var-
andra beroende personer — krigsfångar som
ämnat från Sovjetunionen — hade lämnat
oss uppgifter i saken. J. varnade att
han ingenting hade att tillägga utöver vad
Marshall Bulgarien sagt. Uppgifterna som
vi omnämmt stämde inte med fakta.

Kämfen lämnades till saken.

Sthm 26.3.1955.

R.M.

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM			6/4	19 55
N:o	3 ✓	BUD Chiffer	BIL.	
INK. D. N:o				
AVD.	GR.	MÅL.		
P	2	Eu ^I		

Svensk
Rom

Handbrev Jarring-Beck-Friis 19 januari.
Har verifikation lyckats?

Cabinet

840 6/4 kl 1400 80

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

sjöborgsärendet

Bil. nr 20/3

STOCKHOLM april 1955. 19
~~Strängt förtroligt.~~ 1 bil.

N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR 2	MÅL Eu ^I

Broder,

./.

Härmed översänder jag en avskrift av den pro-
memoria Excellensen upprättade över sitt samtal med
Gromyko i Wallenberg-ärendet.

(Gunnar Jarring)

Ambassadören S o h l m a n ,
M o s k v a .

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Rom

Avsant den 7/4 19 55 kl1940

Inkom den 7/4 19 55 kl2025

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 49: B		1
Avd. P	Gr. 2	Mål. Eu I

Utrikesrådet Jarring underrättad

AK

aa

1

49

Edert chiffer 3. Beklagar ännu intet svar från
anlitade myndighet. Vi söka på allt sätt påskynda
besked

Beck-Fris

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

ex. 2 till

» 3 »

» 4 » *hals*

Från Moskva

Avsänd den 11/4 19 55 kl. 2300

Inkom den 12/4 19 55 kl. 0730

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr <i>38: B</i> 192	
Avd. <i>R</i>	G. <i>67</i>
<i>Res</i>	<i>39</i>
<i>P</i>	<i>2</i>
<i>Eu</i>	<i>En</i>

12/4 Dr. Moskva.

G. AL

Linder-Eichensson

Urgent 192.

R67AB
P 90 Q

Strängt förtroligt. Kronvalls remiss 21 sistlidne januari av Ungers PM med påteckning av Bergström angående Linder åberopas. Linder, som efter att först under mindre handgemäng med posterande polisen ha vägrats tillträde till beskickningen, släpptes senare efter någon halvtimme in den 11 april kl. 1630, sedan jag låtit fråga polisen, vem han avvisat. Linder uppgav sig ha häktats under tillfälligt personligt ärende avlagt besök i Östberlin 1949, ha hållits 1½ år i Moskva och sedan internerats Vorkuta, varifrån han frigivits 1953 med skyldighet bo Komi ASSR. Linder hade nu per flyg tagit sig till Moskva för att erhålla vår hjälp med resa till Sverige. I passansökan uppger Linder sig född i Oskarshamn den 27 mars 1912 samt svensk medborgare genom födsel, ha lämnat landet 1927, ha vistats där 1946 till 1949 samt inneha även kanadensiskt medborgarskap.

Secundo. Euler har på mitt uppdrag meddelat vice protokollchefen MID, att vi i avvaktan på fastställandet av Linders medborgarskap beställt rum för honom på hotell och att vi utgå från att kontakt med honom kan upprätthållas. MID icke reagerat, men vederbörande förklarat sig komma anmäla saken för ministeriets ledning. Hotellet ikväll förklarat sig komma att ställa rum till disposition kl. 23. Till dess vistas Linder hos Hermansson, som även följer honom till hotellet.

Tertio. Linder hemställer, att antingen Ove Ramel eller Linders hustru underrättas. Utgår ifrån, att om sådan underrättelse sker, åtgärder träffas för förhindrande av olämplig publicitet.

Coll: *h*

Quarto. Strängt förtroligt för Kabinettsssekreteraren. Linder har hälsningar från Fröst, vilken önskar hemresa, men som han betecknar som "halvröd". Linder uppger följande två svenskar i Vorkuta-lägrer, nämligen Erik Arvid Andersson från Södertälje häktad i Österrike på för Linder obekant tid samt Bertil von Feijitzén från Stockholm häktad i Kina antagligen 1945. Båda dömda till 25 års straffarbete för spionage. Linder påstår "bekant äldre svensk häktad i Ungern 1944 eller 1945" för 1½ år sedan befann sig i hemligt läger på Novoje Zemlja i Oplag 6 eller 6 A, Karskie Vorota. Linder uppger sig icke ha haft direkt kontakt med denne utan endast via vanliga "fångstelegrafen". Svensken skulle dock leva under relativt gynnsamma förhållanden men icke ha arbete. Linder, som vägrat uttala svenskens namn, har icke förnekat min förmodan att hans uttalanden gällde R.W. Linder gör gällande, att han själv aldrig skulle få utresetillstånd, om det bleve bekant, att han lämnat dessa uppgifter samt att dessutom svenskens liv därigenom skulle riskeras. Egendomligt verkar det dock, att han påstår anledningen till att ryssarna icke skulle kunna utlämna svensken är den, att de beskyllt tyskarna för att ha bortfört honom. Linder gör knappast pålitligt intryck. Hans nu berörda uppgifter torde väl dock kunna verifieras genom samtal med andra från Vorkuta, eller helst från Oplag 6, återvända personer. Hemställer omgående instruktion.

Sohlman.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till *Janning*

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Pol.

Från Moskva

Avsändt den 12/4 19 55 kl. 0945

Inkom den 12/4 19 55 kl. 1145

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr	<i>38:B</i>	<i>193</i>
Avd.	<i>(R)</i>	<i>Gr 67</i>
	<i>P 2</i>	<i>AB) a</i>
		<i>Eu!</i>

h1.
HL
12/4 Ch. Moskva.
Urgent 193.

Komplettering vårt chiffer 192.

Linder varit utrustad med "vā na zjitelstvo v SSSR bez grazjdanstva" d.v.s. uppehållstillstånd i DSRU utan medborgarskap utfärdat 20. 1954 giltigt ett år. Anmälde sig sista gången för utlänningspolisen i Syktygkar den 6 april, varvid anmälningsterminen förlänges till tre månader. Från Syktygkar uppger han sig med hjälp av eskimåer ha gått genom skogarna till en plats kallad Krazjnie Pogost, varifrån han tagit flyg till Kirov och därefter fortsatt med expresståg till Moskva, dit han ankom den 11 kl. 1520. Han uppger sig ha kastat sitt sovjetiska dokument under skogsvandringen. Linder anger sig i passansökan vara flygare och bär norska flygvapnets märke i knapphålet. Linder verkade föga benägen att ingå på omständigheterna kring besöket i Öst-Berlin.

Sohlman.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 » *jarring*

Chiffertelegram ('BUD^'.)

Från Moskva

Avsändt den 12 / 4 19 55 kl. 1500

Inkom den 12 / 4 19 55 kl. 1710.

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 38: 13		195
Avd. R P	Gr. 67 2	Mål. AL Eu I

12/4 ch. Moskva Pol.
195.

Vårt chiffer 193.

W. Primo. Linder vid lunchtiden fortfarande kvar hotellet men nyss ringt Hermansson att han av representant för OVIR anmodats medfölja dit för registrering. Linder innehar ett av beskickningen i går på ryska utställt dokument om att frågan om hans medborgarskap underställd vederbörande svenska myndigheter, samt att MID underrättats härom.

Secundo. Linder uppgivit sig under kriget flygutbildad Little Norway Canada samt innehar fortfarande indentitetsbricka som officer i norska flygvapnet.

Tertio. Linder påstår att fem eller sex norrmän kvar Vorkuta bl.a. Hjalmar Sörensen och Remlap men ingen dansk. Braadland strängt förtroligt underrättad.

Sohlman.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 » *Jerring*

Chiffertelegram (BUL.)

Från Moskva

Avsant den 12/ 4 19 55 kl. 1500

Inkom den 12/ 4 19 55 kl. 1710.

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 38: B		198
Avd. R P	Gr. 67 2	Mål. AB En I

12/4 ch. Moskva.

Al PL

Pol.

198.

MM.
Linder säger sig klockan 17 åter hotel-
let efter att ha lämnat OVIR personliga data.
Vårt chiffer 195.

Sohlman.

(S. P.)
LÉGATION ROYALE DE SUÈDE

A.I. Georgiades.

hbr Jarring-Bonde 22.2.55.

12/24
Athén den 5 april 1955.

Strängt förtroligt.

P 1.

1 bil.

Hbr. Johansson 15/4.

Broder,

B2/
hr
./.
I enlighet med i ovan åberopade handbrev och i särskild ordning givna instruktioner ha vi tillskrivit grekiske medborgaren A.I. Georgiades med förfrågan, huruvida de fotografier Du översänt möjligen påminna honom om den svensk, med vilken han sammanträffat i det ryska fånglägret. Såsom framgår av i avskrift närslutna oretuscherade översättning till franska av hans den 21 mars dagtecknade svårtydda svar överensstämma fotografierna ej med signalementet på den svensk han träffat. Han vidhåller, att svenskens namn måste vara känt för beskickningen i Moskva (jfr Leiflands handbrev till Dig den 5 januari). - Jag tillåter mig fästa Din uppmärksamhet på meningen "Je me souviens du nom Arthur."

Din tillgivne
G. Bonde

G. Bonde

Herr Utrikesrådet G. Jarring,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

Under återopande av de svar, 2

Föreskrivna fotografier bifogas.

Froesth
Anselm Henning
1/8 1912

Froesth
Anselm Henning
1/8 1912

Avskrift.

Bil. t. hbr Bonde-Jarring 5.4.1955.

Traduction Littérale du Grec

A la Légation de Suède,
ATHENES

Monsieur Pr (initiales du mot Presvis = Ministre)

Signature Je vous réponds à toutes questions d'alors et aujourd'hui pour les photographies que vous m'avez envoyées. Elles ne ressemblent pas. malheureusement et moi je serai content que de pareilles choses aussi agréables à Dieu arrivent. Je prie le Monsieur honoré et ayant une haute fonction de poser la question ainsi par l'intermédiaire de la Légation de Moscou. Je me rappelle. que cet ami véritable me disait j'ai envoyé une lettre à la Légation. Je vous prie de poser la question. Là doit se trouver le numéro, l'adresse et le nom. Je me souviens du nom Arthur. Je vous souhaite avec empressement le bon succès. Si je viens chez vous, je vous verrai.

Bonjour.

(signé) Alexios I. Georgiadis

le 21/3/1955

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

124
Bonn, p.t. Köln, den 7 april 1955.
Strängt förtroligt. 1 bil.

Jarring/DS a + b
13/4 Danielsson, f.k.
u.Jarring.

exp. 13/4-55
93.

h
Broder,

Sedan vi erfarit, att en tidigare vid tyska beskickningens i Sofia konsulära avdelning anställd tjänsteman, herr Fred Felchner, återkommit ur rysk fångenskap och återanställts i Auswärtiges Amt, har Göransson uppsökt Felchner och haft ett samtal med denne om hans upplevelser i Ryssland. Felchner hade bland annat i dubbellägre Inta-Abes i nordligaste delen av europeiska Ryssland haft en medfånge, som uppgivit sig vara svensk och heta Lindberg.

./1

Jag ber få överlämna en uppteckning av Göransson rörande samtalet.

Dir. Telegram
V. Jarring

Herr Utrikesrådet G. J a r r i n g,
Stockholm.

ct

Strängt förtroligt.

P.M.

angående samtal med herr Fred Felchner.

Den 5 innevarande april hade jag i Auswärtiges Amt ett samtal med den ur rysk fångenskap återkomne herr Fred Felchner, numera anställd i ministeriets rättsavdelning.

F. hade tillhört den forna tyska beskickningens i Sofia "Konsulats- und Wirtschaftsabteilung" i en relativt underordnad befattning ("Behördenangestellter") och hade jämte den övriga beskickningspersonalen tillfångatagits vid ryssarnas inmarsch i september 1944. Han hade först förts till Moskva, där han suttit fängslad från oktober 1944 till december 1948, nästan hela tiden i Lefortovskaja men kortare perioder även i Butyrka och Lubjanka. Efter att av en "Ferngericht" ha dömts till 25 års tvångsarbete fördes F. i december 1948 via Kirov till Inta-Abes, dit han anlände i januari 1949. Där hade han kvarhållits till december 1953, då han frigavs och via ett samlingsläger nära Stalingrad återvände till Västtyskland. Han ankom dit i januari 1954.

Tillfrågad om sina medfångar i Lefortovskaja visade sig F. en smula reserverad men berättade så småningom, att han delat cell med bl.a. generalerna Gerstenberg och Spalcke och en viss Hans Divisch, som enligt vad F. trodde sig veta, nu befunno sig i Östtyskland. En av hans cellgrannar hade varit italienske militärattachén i Bukarest Minotti(?).

Då jag nämnde namnet Styhler ville F. erinra sig, att en person med detta namn, troligen förutvarande legations-

råd i Bukarest, suttit i Lefortovskaja (sannolikt förväxling med legationsrådet Gerhard Stelzer, nämnd i den med handbrev Kumlin/Lundberg den 3 juli 1954 insända Hinckeldeyska listan).

Vidare erinrade sig F., att greve Adelmann 1948 befunnit sig i Lefortovskaja.

I Inta-Abes hade F. - senast sommaren 1953 - sammanträffat med en person, som uppgivit sig vara svensk medborgare och heta Lindberg. Med F. hade L. icke kunnat tala något annat språk än ryska. L. vore omkring 50 år gammal och till yrket jordbrukare; i lägret arbetade han i ett drivhus. Han vore dömd till 10 års tvångsarbete. F. hade mycket vaga uppgifter om L:s förflutna men trodde sig veta, att han tidigare vistats i Finland. Innan L. förts till Inta-Abes hade han bland annat varit i Uchta.

F. hade vidare varit i kontakt med eller haft underättelser från den tidigare vid tyska beskickningen i Sofia anställde tyske medborgaren Gottlieb, som fortfarande är fånge i Ryssland och vars svenskfödda hustru är bosatt i Borås, Villagatan 17. F. hade tagit kontakt med fru Gottlieb.

Slutligen omtalade F., att han - senast i december 1953 - sammanträffat med Wallenstein, som befunne sig i läger nr 5 i Abes. W. hade varit någon sorts expert vid tyska beskickningen i Bukarest och samtidigt företrätt något tyskt oljebolag. Han hade häktats i Bukarest 1944.

Jag uppläste en namnlista för F., utan något positivt resultat.

Köln den 7 april 1955.

Tord Lönnqvist

Jarring/AA.

P 2 Eu^I.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

12/4 55

Politiska avdelningen

Avdelningschefen

Strängt förtroligt.

P.M.

Vid samtal med Ove Ramel idag meddelade denne, att Linder möjligen kunde vara en brorson till ryttmästare Frans Linder (gift med en syster till friherrinnan Ramel). Ryttmästare Linders bror hade avlidit för åtskilliga år sedan. Han var - såvitt Ramel kunde erinra sig - gift med en utländska, troligen en ryska. Ramel kunde dock icke ge några närmare uppgifter om den eventuelle sonen. Vi var ense om att Ramel inte skulle nämna något om vårt samtal för någon.

Stockholm den 12 april 1955.

Lenn Jarring

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Jarring/AA.

STOCKHOLM 12 april 1955.

N:o 1391 ^{BUD.} Chiffer. BIL

INK. D. N:o ch. Moskva 192.

AVD.	GR.	MAL.
P	2	Eu I
<i>C</i>	<i>67</i>	<i>AK</i>

Urgent.

21.
Svensk

Moskva

Primo. Uppgiv Linders samtliga förnamn samt faderns namn och yrke. Vad heter hans moder och är hon av svensk nationalitet? Vad heter Linders hustru och var är hon bosatt?

Secundo. Angeläget Ni i fortsättningen meddelar uppgifter om Walkenberg i separata telegram då vi hålla Walkenberg-arkivet avskilt från ordinarie arkivet.

Cabinet

Exp. 18/4 kl. 16¹⁰ *Alg.*

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

STOCKHOLM 12 april 19 55.		
N:o 1306	Chiffer	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. R P	GR. 67 2	MAIL AB Eu ^I

Urgent.

Svensk

Moskva

Vårt 129.

Utredningen rörande Linder tidskrävande. Utfärda provisoriskt svenskt pass jämlikt IBK paragraf 40:6 dock utan påteckning in fine och hjälp Linder erhålla utresevisering.

Cabinet

Rep. d. 12/4 kl. 16.25 Af.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram
Lundberg/AA.

STOCKHOLM 12 april 1955.		
N:o 132V	BUD. Chiffer.	BIL
INK. D. N:o		
AVD. R P	GR. 68 2	MAL. AB Eu ¹

Ly.
U r g e n t .

Svensk

Linder internationell storskojare.

Moskva

Ej svensk medborgare. Avbryt varje
kontakt.

Cabinet

Exp. d. 12/4 kl. 17³⁰ AG.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

Jarving

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD.)

Från Moskva

Avsant den 13 / 4 19 55 kl. 1300

Inkom den 13 / 4 19 55 kl. 1440.

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 38:B		199
Avd. R	Gr. 67	Mål. Ab
P	2	Eu 1

13/4 ch. Moskva.

AL

199.

Ehuru intet varken direkt eller ens genom åberopning anger att instruktionen Edert chiffer 130 vilken ju diametralt strider mot den i Edert chiffer 132 annullerats, har jag utgått från att så givetvis fallet och agerat i enlighet därmed. Linder har sålunda meddelats att det fastställts att han icke svensk och att vi icke kunna befatta oss med hans intressen. MID har erhållit samma meddelande med tillägg att vi icke ha någon erinran mot att han förvägrats tillträde beskickningens område. Observera nämligen att vi i avsaknad eget vaktmanskap skulle få påkalla sovjetpolis för att få Linder avlägsnad från beskickningen om han ånyo lyckas taga sig in hit. Linder uppgivit sig ha telefonerat till sin hustru, som förklarat stora svårigheter föreligga utverka inresetillstånd för honom. Hon skulle dock försöka.

Sohlman.

Jarring/DS
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

sjöborgsutredningen.

Telegram

STOCKHOLM 13/4 1955		
N:o 134 ✓	HUD Chiffer	BIL
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Ea ^I

Svensk
Moskva

ky.

från Klingenberg

Vårt 132. Av statspolisen upprättad promemoria om
Linder-Eichenbaum översändes med dagens kurir.

Cabinet

Exp. 13/4 1330 Rhm

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Jarring/AA.

ang. Linder-Eichenbaum.

*ej erh. nyss
hit. 13.4.55.*

STOCKHOLM		19
Stockholm den 13 april 1955.		
N:o		BIL
P 2.	4 P.M. fr. Statspolisen, nött.	4 bil. 13.4.55.
INK. D. N:o <u>strängt förtroligt.</u>		
AVD. P	GR. 2	MÅL Eu I

Broder,

./1-4.

Åberopande tidigare meddelanden i särskild ordning översänder jag härmed fyra promemorior från Statspolisen angående Linder-Eichenbaum. Jag hoppas att dessa kunna ge ett gott underlag för bedömande av mannens i fråga person och status.

Gunnar Jarring

Ambassadören Sohlman, Moskva.

xp 13/4 m.kurir s.d.AA.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

157
Bonn, p.t. Köln den 14 april 1955.

1 bil.

Jarring/DS a + b

28/4 Danielsson, f.k.
u. Jarring.

Hemling.

ej infört

Ink. 15.4	15.5	
Avd.	Gr.	Isi

Al
Broder,

h/
./.
I anslutning till mitt handbrev den 4 april ber jag härmed i avskrift få överlämna förre fältmarskalken Schörners svar på min nyligen till honom ställda förfrågan.

Sin tillgång
Blumh

Herr Utrikesrådet J a r r i n g,
Kungl. Utrikesdepartementet.

Avskrift.

Ferdinand Schörner
Generalfeldmarschall des
ehem. Deutschen Heeres

München, 12.4.1955

München 23, Herzogstr. 60/I r.

An den
Schwedischen Gesandten
S.H. Herrn R. K u m l i n
K ö l n, Ulmenallee 96

Sehr verehrter Herr Minister,

Mit aufrichtigem Bedauern muss ich Ihnen mitteilen, dass ich während meiner sowjetischen Gefangenschaft weder von einem mitgefangenen Staatsangehörigen schwedischer oder anderer skandinavischer Nationalität gehört, noch je selbst mit einem solchen Staatsbürger zusammentraf.

Ich bemerke, dass ich allerdings nur in sowjetischen Gefängnissen (samt Kerker) weilte, in der bekannten völligen Isolation, und nie in einem Lager oder gar in einem Landhaus, wie man es in den Zeitungen lesen konnte.

Ein Angehöriger Ihres oder eines anderen skandinavischen Landes wäre mir bestimmt in Erinnerung geblieben, da ich u.a. während des Krieges zwei Jahre im nordnorwegischen Raum und während dieser Zeit wiederholt in Stockholm und Oslo war.

Mit der Versicherung meiner vorzüglichen Hochachtung

Ihr sehr ergebener

(undert.) Schörner

Moskva den 13 april 1955.

Personligt och strängt förtroligt.

15/4

AL

aa

4/

Broder,

I anslutning till meddelande i särskild ordning rörande Linders uppgifter om ett läger på Novaja Zemlja vill jag nämna, att Karskije Vorota är det ryska namnet på sundet mellan ovannämnda ö och Vaigatj-ön, vilken i sin tur ligger omedelbart utanför ishavskusten.

Ett egendomligt sammanträffande är att en av Linders medfångar, en amerikansk militär vid namn Noble, vilken frigavs i början av detta år, i en artikelserie i början på april i New York Times beskrivit livet i Vorkuta-läget. I artikeln den 5/4 omnämnes även Linder och det läger på Novaja Zemlja denne talade om. Linder betecknas där som amerikan.

En tillgång
Rolf Schuman

P.S. Jag trodde i misstag att R.W. uppgifterna skulle bli särskilt intressanta för att släppen in på slutet i ett telegram med den ingår för att släppen. Men det var naturligt att det skulle utvecklas för sig. I framtiden skulle jag gärna vilja inte missa efter sin anmärkning. D.S.

Kabinettssekreterare Lundberg,
Utrikesdepartementet.

(L.S.)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETSTOCKHOLM
Stockholm den 19 april 1955. 19Strängt förtroligt.

P 2

N:o 260

BIL

INK. D. N:o

AVD.

GR

MÅL

P

2

Eu/I

ang. A.J.Georgiades.

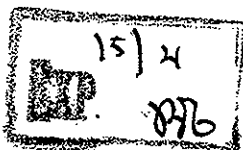
Broder,

Med anledning av Ditt handbrev den 28 februari angående grekiske medborgaren A.J.Georgiades ber jag få meddela, att utöver den i mitt handbrev den 22 februari omnämnda instruktionen beskickningen i Athen anmodats fråga Georgiades om namnet på hans svenske medfånge möjligen kunde vara Arthur Tamvelius (samtidigt skulle anges ett par fingerade namn). Något fotografi av Tamvelius finnes tyvärr icke tillgängligt.

Beskickningen har numera meddelat att man tillskrivit Georgiades, som är bosatt i Makedonien, och att svar ingått från honom. Han uppgav därvid, att de honom förelagda fotografierna (av Frøsth) icke överensstämde med signalementet på den svensk han träffat. Rörande namnen skrev han emellertid "je me souviens du nom Arthur". I övrigt vidhöll han sin tidigare uppgift att svenskens namn måste vara känt för beskickningen i Moskva.

Därmed förefaller det som om spåret Georgiades följts så långt det är möjligt. Av vad som därvid framkommit synes den rimligaste slutsatsen vara att - som Du förmodade - grekens medfånge var identisk med Arthur Tamvelius.

(Gunnar Jarring)

Ambassadören Sohlman,
M o s k v a.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från London

Avsändt den telex 19 kl.

Inkom den 16/ 4 19 55 kl. 1225

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 32: B		23
Ävd.	Gr.	Mål.
P	2	hu ^I

aa
23.

h/
Edert chiffer 24.

Foreign Office utlovar svar snarast.

Hägglöf

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Paris den 14 april 1955.

1 bil.

(R.) (Pl.)

305

Ink.	16/4	1955
Avd.	Gr.	Mål
J	3	St

P 2 bil (6)

Remetter, Jean.

Broder,

./. Närslutna berättelse, hämtad ur Le Figaro av den 14 ds, om en elsassisk krigsfånge, som efter tio års internering i sovjetryska koncentrationsläger återbördats till sin familj, kan måhända ha sitt intresse för oss i samband med Wallenberg-affären. Kanske vår energiske Petri kunde ta fruktbar kontakt med franska ambassaden i Moskva i denna fråga?

Den krigsfånge
Kjell Strömberg

(Kjell Strömberg)

Byråchefen O. RYDBECK,
Utrikesdepartementet.

APRÈS DIX ANS DE CAPTIVITÉ EN SIBÉRIE un « malgré nous » est arrivé hier à Strasbourg

Déserteur de l'armée allemande, il avait été condamné comme espion par les Russes, à une peine de travaux forcés

((Correspondance FIGARO))

Strasbourg, 13 avril. — Rentrant de Russie, où il a passé dix années en captivité, un « malgré nous », Jean Remetter, âgé de 33 ans, est arrivé aujourd'hui à Strasbourg. Alors même qu'il venait de traverser le pont-frontière de Kehl, nous avons pu enregistrer ses premières déclarations. Encore quelques instants et il sera enfin de retour sur la terre natale.

Parfaitement reposé, fumant avec un plaisir non dissimulé une « Gauloise », Jean Remetter répond à nos questions dans un allemand que teinté un accent slave prononcé. De temps en temps, comme pour se remettre dans l'ambiance, il emploie des expressions en langue française et en dialecte alsacien.

— Vous avez été incorporé en 1943 ?

— En janvier, précise Remetter. Mais, un an plus tard, j'ai prévenu mes parents que j'avais l'intention de désertir. Mon père et ma mère m'encouragèrent dans mon projet, malgré les dangers qu'il comportait pour eux.

» Je le mis à exécution en été 1944, en restant sur place dans les marais du Pripet, alors que les armées allemandes battaient en retraite. En compagnie des partisans russes et polonais de la région, je passai alors les seuls bons moments de ces douze dernières années. Puis, lorsque l'armée rou-

ge arriva, le bon temps prit fin, les Russes déclarèrent qu'ils me considéraient comme espion.

— Mais n'avez-vous pas argué de votre qualité d'« incorporé de force » ?

— Je l'ai fait à plusieurs reprises, sans succès d'ailleurs. Chaque fois, on me répétait que je serais libéré à la fin de la guerre. Et, en attendant, j'ai été condamné par le tribunal de Lusk à 15 ans de travaux forcés, pour espionnage, le 29 mai 1945.

Remetter a bonne mémoire. Il se souvient de nombreux détails, aussi nous éclaire-t-il sur les conditions de vie dans le régime concentrationnaire soviétique.

« Avec un convoi de prisonniers allemands, j'ai été dirigé sur la Sibérie jusqu'à Tomsk. Là, nous fûmes employés dans des mines de cuivre où seule la chasse aux rats nous permit d'améliorer notre ordinaire.

» A Tschekasan, en Sibérie orientale, les conditions de vie ne fu-

rent guère meilleures, poursuit Remetter. Nous travaillions dans les forêts proches comme bûcherons et comme scieurs. La nourriture quotidienne : une soupe infâme additionnée de poudre d'arêtes de poisson.

— Avez-vous rencontré des Alsaciens et des Lorrains ?

Un capitaine français disparu à Vienne

— Je n'ai pas rencontré de « malgré nous ». A Karaganda, où je suis arrivé le 13 novembre dernier, il y avait des prisonniers de 72 nationalités différentes, même des noirs. J'y ai trouvé aussi six Français qui avaient travaillé en Allemagne durant la guerre. J'ai fait également la connaissance d'un capitaine français. Il m'a dit qu'il s'appelait Jean Ledoux, qu'il était originaire de Paris et qu'il avait été kidnappé en plein centre de Vienne par les Russes. On lui lia les pieds et les mains, on lui colla un sparadrap sur la bouche et il fut embarqué par avion pour Moscou, où on le condamna à 25 ans de travaux forcés.

— Et pendant toute cette période, avez-vous eu des nouvelles de vos parents ?

— Aucune. Je fus autorisé à leur écrire une carte en novembre 1953. Je ne reçus jamais de réponse.

Ce que Remetter ne sait pas encore, c'est que cette carte restée sans réponse fut à l'origine de son rapatriement. L'histoire vaut d'être racontée.

Histoire d'une carte

La carte arriva effectivement à Strasbourg en février 1954. Le facteur, voulant la remettre à l'adresse des parents Remetter, se trouva devant un immeuble sinistré. Consciencieusement, il la libella de la mention : « Destinataire inconnu ». Un employé des P.T.T. perspicace découvrit un jour la missive au rebut et alerta les parents qui s'étaient relogés dans un autre quartier de Strasbourg. L'association des « malgré nous » intervint ensuite auprès des services officiels.

L'ambassade de France à Moscou, connaissant désormais le lieu de séjour de Remetter, put entamer des négociations qui se terminèrent, après un an de pourparlers, par le retour en Alsace de Jean Remetter.

— Et quels sont vos projets ? lui demandons-nous au moment où il s'embarque dans la voiture qui l'emmène chez ses parents.

— Me reposer d'abord et, pour le reste, je n'y ai guère songé.

Remetter, malgré son moral excellent, aura besoin d'un long repos. A la suite des privations qu'il a subies, il souffre d'une bronchite chronique et devra séjourner pendant un certain temps dans un sanatorium.

17/4
Dublin den 16 april 1955.

Strängt förtroligt.

P. L. Lundberg
/23

RR
S
Broder,

Ditt strängt förtroliga handbrev den 2 april åberopas.

Kontungren-Folsteg
Jag träffade Kutte en gång i juni 1954 på landet hos en granne. Han talade i allmänna ordalag om sin verksamhet men kom icke med ett ord in på den fråga, som nu är akut. Då han verkade föga förtroendeingivande, blev det ingen kärlek oss emellan.

Han bor på - jag tror att han äger - en mindre farm. På marknadsdagar brukar han själv stå på torget i den lilla landsortsstaden och sälja ägg m.m. Detta är i och för sig intet anmärkningsvärt på Irland, men det erbjuder ju härliga kontaktmöjligheter med folk ur alla samhällsklasser.

Det är en gåta för mig, hur han kommit hit. Hans meningsfränder skys här som elden. Jag kan a priori endast gissa mig till en förklaring, nämligen att han gjort katolska kyrkan några tjänster. Det vore värdefullt att få veta, om han veterligt haft några förankringar där.

Min irländske vän är för närvarande utomlands. Jag gör intet positivt, innan han återkommer.

Irlandare äro till naturen mycket lösmynta. Jag har en god kontaktsman men vill icke gärna fråga honom, innan jag pumpat min "irländske vän", som jag helt litat på.

Jag hade redan innan påsk ett brev från min barndoms-

Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
K.U.D.

vän Maj von Dardel. Jag besvarade brevet kort och ber
henne nu att icke använda sig av allmänna posten i denna
sak utan bedja UD om kurirbefordran."

Ditt brev brännes.

Din tillgivne
F. W. Jernberg

* Jag vet att även i lärarnas utlysning våra
utbländs hufvudsakligen och jag är övertygad
om att de bär sig väl i posten.

W. J.

Strängt förtroligt

AA ^{Russ}
P.M. rörande samtal med Sovjetiska röda korsets utlandschef,
herr N.I. Tchikalenko, rörande Raoul Wallenberg.

g
RW-fallet togs upp av mig med hr T. vid ett därför lämpat tillfälle -
icke vid de officiella samtalen med Sovjetiska röda korsets ledning,
då alltid minst 10 personer voro närvarande.

Jag framhöll för T. att jag väl vore medveten om det svar Sovjetiska
röda korset givit på Svenska röda korsets förfrågningar i saken. Härvid
hade uppgivits att man efter noggranna undersökningar icke kunnat finna
några underrättelser om honom.

Å andra sidan hade Sovjetiska röda korset i andra sammanhang givit värde-
fulla informationer om personer, som sedan länge betraktats som saknade,
och det vore mot bakgrund av de förhållanden som rådde vid krigsslutet
ingalunda otroligt att ytterligare upplysningar skulle kunna inkomma.

Fallet W. var i Sverige men också i många andra länder föremål för den
största uppmärksamhet. Denna berodde till stor del på personens i fråga
hjaltemodiga humanitära insats såsom räddare av ett stort antal judar i
Ungern, trots motstånd och hotelser från tyska och ungerska fascister.
Icke blott hans familj utan folkopinionen följde med spänning det under-
sökningsarbete som påginge och som resulterat i vissa upplysningar som
tydde på att han kunde vara vid liv.

Positiva informationer om W:s öde skulle, hur långt efter hans försvinnan-
de de än nådde hans hemland, mer än något annat tillfredsställa folk-
opinionen och övertyga om den humanitära anda hos den organisation eller
myndighet som kunde bidra till frågans lösning.

T. sade sig uppmärksamt ha följt min framställning och sade att han
skulle medverka till att efterforskningsarbetet ej avskrevs utan fort-
sattes. Självfallet hade han dock ej andra besked att ge än vad som
tidigare lämnats.

Diskussion övergick sedan till allmänna frågor i fråga om i Sovjetunionen ev. försvunna. Här upprepade T. att krigsfångeproblemet ej längre existerade men att många dömts för olika förbrytelser till längre eller kortare frihetsstraff. Det vore ej osannolikt att en del av dessa kunde bli föremål för amnesti i vissa lägen.

Strängt förtroligt.

P.M. rörande Beers samtal med Sovjetiska röda korsets utlandschef, herr N.I. Tchikalenko, rörande Raoul Wallenberg.

RW-fallet togs upp av mig med hr T. vid ett därför lämpat tillfälle icke vid de officiella samtalen med Sovjetiska röda korsets ledning, då alltid minst 10 personer voro närvarande.

Jag framhöll för T. att jag väl vore medveten om det svar Sovjetiska röda korset givit på Svenska röda korsets förfrågningar i saken. Härvid hade uppgivits att man efter noggranna undersökningar icke kunnat finna några underrättelser om honom.

Å andra sidan hade Sovjetiska röda korset i andra sammanhang givit värdefulla informationer om personer, som sedan länge betraktats som saknade, och det vore mot bakgrund av de förhållanden som rådde vid krigsslutet ingalunda otroligt att ytterligare upplysningar skulle kunna inkomma.

Fallet W. var i Sverige men också i många andra länder föremål för den största uppmärksamhet. Denna berodde till stor del på personens i fråga hjältemodiga humanitära insats såsom räddare av ett stort antal judar i Ungern, trots motstånd och hotelser från tyska och ungerska fascister. Icke blott hans familj utan folkopinionen följde med spänning det undersökningsarbete som påginge och som resulterat i vissa upplysningar som tydde på att han kunde vara vid liv.

Positiva informationer om W:s öde skulle, hur långt efter hans försvinnande de än nådde hans hemland, mer än något annat tillfredsställa folkopinionen och övertyga om den humanitära anda hos den organisation eller myndighet som kunde bidra till frågans lösning.

T. sade sig uppmärksamt ha följt min framställning och sade att han skulle medverka till att efterforskningsarbetet ej avskrevs utan fortsattes. Självfallet hade han dock ej andra besked att ge än vad som tidigare lämnats.

Diskussionen övergick sedan till allmänna spørsmål i fråga om i Sovjetunionen ev. försvunna. Här upprepade T. att krigsfångeproblemet ej längre existerade men att många dömts för olika förbrytelser till längre eller kortare frihetsstraff. Det vore ej osannolikt att en del av dessa kunde bli föremål för amnesti i vissa lägen.

LÉGATION ROYALE DE SUÈDE

25/4
Rom den 23 april 1955.

Strängt för troligt.

AL

Ey.
Broder,

Ditt brev den 30 nästlidne mars angående vidarebefordran av ett brev till Ivan Danielsson i Bordighera har vållat huvudbry. Trots förfrågan hos många resande, huruvida de hade sina vägar däråt, har ingen kunnat anträffas. Jag har därför i dag överlämnat brevet till generalkonsul Kihlgren i Genua, som besökte beskickningen och lovade denne att antingen själv fara dit med brevet eller bedja Danielsson om ett besök. Jag hoppas sålunda att brevet snart skall vara Danielsson till handa.

Avstånden här äro ju mycket stora, varför jag av kostnadshänsyn ej velat sända någon extra.

Min tillgivne
Johan Beck-Friis

(Johan Beck-Friis)

Kabinettssekreteraren Arne S. Lundberg,
Utrikesdepartementet.

Secret

25 April 1955

MEMORANDUM

SUBJECT: Raoul WALLENBERG

This is an unevaluated report:

A source who was in Lublyanka prison in 1945-1946 claims that while there he spoke to a Hungarian baron, one Rudolph VON WETSCHER, who stated that he and Raoul WALLENBERG were taken from Hungary to Lublyanka prison in 1945. Source stated that he had heard nothing further about WALLENBERG's whereabouts after that date.

Jarring/DS
28/4

a *Hemling.*
Danielsson, f.k.
u.Jarring. *28/4-55*
ap. of.

Secret

417

Ha

Petri/BE

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

krigsfånge i sovjetiskt
läger.

U. n.

Pol.

STOCKHOLM den 26 april 1955. 19

N:o 278

BIL.

INK. D. N:o

AVD. 1

GR. 2

MAL. 3

1

2

3

Bröder,

7387

Med handbrev till Rydbeck den 14 april har Strömberg översänt ett klipp ur samma dags Le Figaro innehållande uttalanden av en från Ryssland hemkommen elsassisk krigsfånge, vilken, såsom Strömberg säger, måhända kan ge några upplysningar om Wallenberg eller eventuellt andra svenskar. Vederbörande säger sig ju ha varit internerad i ett läger som hyste 72 olika nationaliteter.

Jag skulle tro, att elsassaren i fråga ganska ingående förhörde av den franska militären i Tyskland innan han släpptes på fri fot. På sin tid lovade man mig i Ministère des Anciens Combattants (en hygglig M. Pesse, vars telefonnummer finns på dossiern) att varsko beskickningen så snart någon hemvändande krigsfånge hade sig något bekant om fångna skandinaver. Under återopande av mina tidigare kontakter med M. Pesse kanske Du skulle kunnaätta Dig i förbindelse med honom för att få reda på om artikeln M. Remetter haft något att förtälja som kan vara av intresse för utrikesdepartementets forskningar efter R.W. eller eljest.

(Lennart Petri)

Förste Ambassadssekreteraren Anger,

P a r i s.

27/4
EXP. 876

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

23/4
Wien den 26 april 1955.

Strängt förtroligt och
personligt

HEMLIG

Jarring/DS a + b
28/4 Danielsson f.k.
u. Jarring.

Broder,

Som jag tidigare meddelat, hade amerikanarna
lovat skaffa oss de upplysningar som för deras del
voro tillgängliga beträffande Hellman. Dessa har jag

nu erhållit i en promemoria, som jag härmed insänder.

./.
original. På en *Stille som är* *neurhise*
med en X *han minna uttalanden* *en*
Amerikanerna återgäldade *skatt* *för*
Sade således en som *gärnings*
en "nu giltigt pass" *Samiskt pass* *helt*
(Sven Allard)
Hellman, är detta *tydligt för*
falskt. *Är* *för* *givet*
Sam *Armed*

Utrikesrådet G. Jarring
Utrikesdepartementet.

Ua

DISPOSITION FORM

SECURITY CLASSIFICATION (If any)

CONFIDENTIAL

FILE NO.

CI/113/55

SUBJECT

BALCAR, Alexander, aka Prince ROHAN, aka MARCEL,
aka KARL, aka ERNST (C)

TO

G2 Liaison for Mr. Knox,
USCOA, APO 777, US Army

FROM

G2, CIB/CE2CS

DATE

11 Apr 1955

COMMENT NO. 1

Maj Willems/WLK/hh/T-164

1. Reference is made to your memorandum, subject as above, dated 7 Feb 1955.

2. According to the files of the VIENNA Central Registry, Subject was born 26 June 1919 in PRAGUE, CSR. He claims Swedish nationality, and to be a journalist and writer by occupation. Subject's marital status was listed as single. He has been in VIENNA on at least three occasions. From 7 October until 14 October 1953 he stayed at the Hotel Jaegerhorn. He was in possession of Swedish passport No. HP 9997, issued in STOCKHOLM. From 23 October to 28 October 1953 Subject was re-registered at the Hotel Jaegerhorn, at which time he again listed himself as arriving from and departing for STOCKHOLM. His third sojourn at the Hotel Jaegerhorn was from 14 August to 4 September 1954. For the third time he registered as having arrived from STOCKHOLM.

3. Subject was arrested in VIENNA by Austrian police during November 1954, and charged with the falsification of documents. He was turned over to the State Police Stockade in VIENNA and released on 23 November 1954. The Central Police Bulletin regarding his case stated that Subject was refused a residence permit for the entire Austrian territory. His record, No. 6146, indicated that "BALCAR, Jaromir, born 7 May 1920 in PRAGUE, CSR; parents Josef and Adele; who also calls himself Dr. Marcel ROHAN, born 26 June 1919 in PRAGUE, CSR; citizenship undetermined; journalist, was refused a residence permit under the provisions of Paragraph 3 (2), Alien Police Regulations, by the VIENNA Alien Police, on 20 November 1954."

4. Central Records, this headquarters, reflected information as above concerning Subject. In addition, he claimed to be the chief editor of the "Centropa Press Agency," which was not registered in VIENNA, nor was this agency known to any member of the VIENNA Press Club. During his intermittent stays in VIENNA Subject has resided at the Hotel Jaegerhorn, VIENNA V (British), Wiedner Hauptstrasse 108, where mail was delivered and held for him. Subject was said to have claimed that while he was in PRAGUE on business, mail was sent to him via Swedish diplomatic courier. However, the Swedish Minister in VIENNA who formerly served in the same capacity in PRAGUE had indicated Subject to be a petty criminal, a liar, and a possible operative of Czech Intelligence. The Swedish Minister further stated that Subject is not a Swedish citizen and that if he has a Swedish passport, it is a forgery.

5. The following information has been received from CIO, USAREUR:

a. "Jaromir BALCAR, born 7 May 1920 in PRAGUE, CSR, entered US Zone of Germany on 10 June 1948, proceeding to MUNICH. He allegedly fled the CSR with the help of the underground, and interviewing agent gave him all possible assistance in obtaining a military exit permit since Subject wished to go to France. Subsequent reports and interviews indicated Subject could be an StB agent because of his previous activities in the CSR. Other Allied agencies and Subject's movements in

CONFIDENTIAL - IN LOG No. V

DD FORM 96

1 FEB 50

REPLACES NME FORM 96, 1 OCT 48, WHICH MAY BE USED.

418

AGL (1) 4-53-800M-32041

CONFIDENTIAL

CI/113/55

SUBJECT: BALCAR, Alexander, aka Prince ROHAN, aka MARCEL, aka KARL, aka ERNST (C)

TO: G2 Liaison for Mr. Knox, FROM: G2, CIB/CE&CS DATE: 11 Apr 55 COMMENT 1 (Cont)
USCOA, APO 777, US Army Maj Willems/WLK/hnh/T-164

Germany further intimated him to be a possible StB agent.

b. "On 10 May 1951 Subject was brought to trial on charges of impersonating a CIC agent in the STUTTGART area and for fraud. Prior to the trial it had been determined that Subject was a member of a prospective intelligence project of 430th CIC Detachment, that is, he was acting as a contact with a net of informants within the CSR. The 430th CIC Detachment condoned the prosecution and imprisonment in the event that Subject was found to be manufacturing information, but declined to aid in the prosecution. After consultation between the defense and the district attorneys, it was agreed that BALCAR would plead guilty if sentence would be about one year. Subject was given 15 months in prison.

c. "When Subject finished his prison term, it was presumed he could be remanded to French authorities since he was wanted in France to serve a 14 month term for fraudulent activities. On 12 June 1952, CIC USAREUR, in a letter to Land Commissioner of Bavaria, recommended that action be initiated to have Subject expelled under provisions of HICOG Law No. 10, based on conviction of the charge of impersonating a CIC officer. On 27 June 1952 Subject was arrested by German State Police in STUTTGART on suspicion of being in possession of counterfeit money and falsification of documents. He was given a preliminary hearing on 28 June 1952 and was freed for lack of evidence.

d. "On 30 June 1952 a new warrant, charging Subject with currency swindling and falsification of documents, was obtained and Subject was placed under arrest. At the time Subject's was a pre-trial investigative arrest; however, a three month jail sentence adjudged on him during 1949 in FRANKFURT was ordered into effect by the lower court, when it was apparent Subject was physically able to serve the sentence. Subject had previously informed the court of his physical inability to serve the sentence. He remained incarcerated in STUTTGART pending the results of a German police investigation, which was expected to take three months to complete. Meanwhile, CIC USAREUR initiated expulsion proceedings in an effort to neutralize any possible future activities of Subject.

e. "A report dated 27 March 1953 indicated the HICOG Extradition Board was waiting on the expulsion of Subject, but details of the proceedings were not available. Subject was delivered into the hands of French officials in BADEN BADEN for extradition to France where Subject was to be tried for smuggling and passing bad checks. Information in the files of G2 USAREUR reflects that Subject was arrested in COPENHAGEN, Denmark, during May 1954, for reasons unknown. In Denmark he had been using the aliases of ROHAN, Marcel, and NOVAK, Jan. Subject has been dropped from CIC USAREUR alert file on espionage suspects as of 15 March 1955 due to the fact that his whereabouts and activities had been unknown for over the period of one year."

H. J. Pfaltzgraf
for R. THORLE, Lt Col, GS
Chief, CIB

CONFIDENTIAL

Wien den 26 april 1955.

Strängt förtroligt och
personligt.

Jarring/DS a HEMLIG
4/5 Danielsson f.k.
u.Jarring

4/5 Ch. hel. Bonn.

Broder,

Från min tjänstgöringstid i Prag och Budapest eller eventuellt i Bukarest erinrar jag mig, att departementet i samband med efterforskningarna av Raoul Wallenberg gjorde en förfrågan angående det under kriget i Bukarest tjänstgörande tyska legationsrådet G.Stelzer. Denne dömdes jämte sin maka 1945 till långvariga frihetsstraff och efter 11 års fångenskap i olika delar av Ryssland har i dagarna frun frigivits. Legationsrådet Stelzer dömdes, enligt uppgift av hans maka, till 25 års fängelse och hon har vid ett tillfälle sett sin man under fångenskapen i Ryssland. Själv dömdes fru Stelzer till 15 års fängelse men har nu fått straffet nedsatt till 11 år. Hon vistas f.n. i Bonn, där hon lär vara intagen på ett sanatorium. Efter vistelsen avser hon att bosätta sig i Österrike. Därest Du skulle vilja komma i kontakt med henne för fortsatta forskningar efter Wallenbergs öde, torde adressen kunna erhållas genom förmedling av Auswärtiges Amt i Bonn.

Sven Allard
Sven Allard

Utrikesrådet G. J a r r i n g
Utrikesdepartementet.

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

sjöborgsutredningen

STOCKHOLM		4/5	19 55
N:o	27 ✓	BUD Chiffer	BIL.
INK. D. N:o			
AVD.	P	GR.	MÅL. I Eu
		2	

4

Svensk
Bonn

För Kumlin från Jarring. Fru Stelzer, maka till förre tyske legationsrådet i Bukarest, torde befinna sig i något sanatorium i Bonn. Hon är repatrierad efter 11 års fångenskap i Sovjet där hennes man ännu lär befinna sig dömd till 25 års fängelse. Om hon anträffas bör hon utfrågas enligt känt mönster.

Cabinet

Rep. 4.5.41. 14 30.20

6/5
Bonn, p.t. Köln, den 4 maj 1955.

Strängt förtroligt.

Jarring/DS a HEMLIG
6/5 Danielsson f.k.
u.Jarring

h/ Broder,

Med anledning av Ditt handbrev den 17 sistlidne februari ber jag få meddela, att ingen av de i Danielssons promemoria omnämnda personerna Adolf Schmidt, Richter, Vorwerk eller Glauber ännu anmälts såsom återvänd till Västtyskland. Suchdienst i Hamburg, som meddelat Reinius detta, har dessutom lämnat följande uppgifter om vederbörande:

1. G. Richter: enligt uppgift från Walter Schmid, 14 a Urspring, Kreis Ulm/Donau, Kirchenstrasse 49, var R. 1948 i ett fängelse i Moskva;
2. A. Schmidt: uppgifter saknas;
3. Dr. J. Vorwerk: legationsråd, befann sig september 1954 i fängelset i Wladimir nr 5110/49. Uppgifter från 1) Walter Schmid, 2) Renate Steltzer, f. 28.4.1906, bosatt Hanau/Main, Hochstädterlandstrasse 18. Hustrun Wilma V. bosatt i Hamburg, Loogestieg 14.
4. Prof. Glauber: okänd, möjligen identisk med prof. Dr. med. Karl Claüberg från Kiel, f. 28.9.1898. C. har den 29.6.1954 skrivit till hustrun Friedel C., Friedberg/Hessen, Friedrich Ebertstrasse 2/II. Senast sedd av Friedrich Klingel, Hechingen, Kreis Biberach, Haigerlockstrasse 90.

Till Suchdienst's förmodan, att den "okände" professor

Herr Utrikesrådet G. J a r r i n g,
Stockholm.

ct

Glauber "möjligen" är identisk med professor Karl Clauberg kan väl tillfogas, att knappast något tvivel kan råda om att den av Dahm (sid 4 i hbr Engzell-Jarring 7.2.1955) nämnde "kände tyske gynekologen, professor Glauber från Kiel, som också fått 25 år och satt i Wladimir" är densamme som den professor Clauberg, vilken nämnes på sid. 9 i Hinckeldeys lista (bil. 3 till hbr. Jarring-Kumlin 15.5.1954).

Vi undersöker för närvarande möjligheterna att erhålla ytterligare uppgifter av Walter Schmid.

Din T.legion

K. Kumlin ○

Rom den 4 maj 1955.

Personligt och strängt förtroligt.

6/5
ok
Hj
Broder,

Åberopande Ditt brev den 19 januari 1955 angående Francisc. Hadobas ber jag få meddela att protokollet just ringt och meddelat att denne ej är identisk med mannen å det fotografi vi tillställt dem. Protokollet utlovade kompletterande uppgifter om några dagar. Jag återkommer så snart vi fått dessa.

Sin tillgivna
Johan Beck-Friis

(Johan Beck-Friis)

Herr Utrikesrådet G. Jarring,
S t o c k h o l m.

Si

Wien den 5 maj 1955.

R 18. Personligt och
strängt förtroligt.

Jarring/DS a HEMMIG
6/5 Danielsson f.k.
u.Jarring

exp. 6/5-55
75.

ML

Broder,

47

I anslutning till vår skrivelse nr. 237 den 3 maj vill jag meddela, att vi vänt oss till vederbörande i det österrikiska inrikesministeriet för att utröna, på vilket sätt vi kunna få reda på, huruvida någon av de från Ryssland återvändande österrikiska fångarna någonstans under sin fångenskap träffat på eller hört talas om Raoul Wallenberg eller andra svenskar. Vederbörande har därpå svarat, att man vid förhör med de hemvändande kommer att fråga dem, om de i Sovjetunionen mött några utlänningar, särskilt svenskar, och om det senare skulle vara fallet har man lovat att omedelbart underrätta oss. Å andra sidan vill man icke lämna oss någon förteckning över hemvända österrikare, enär man icke vill riskera, att de kontaktas från svenskt håll, innan de österrikiska myndigheternas förhör med dem äro avslutade. Man framhåller nämligen, att många fångar vid hemkomsten befinna sig i ett sådant fysiskt eller psykiskt tillstånd, att man måste låta dem komma till ro någon tid, innan utfråganingarna över huvud taget kunna börja, och att förhören måste ske försiktigt och på ett psykologiskt riktigt sätt. Skulle en därtill otränad person söka pressa fram upplysningar genom förhör skulle följderna kunna bli, att den utfrågade satte sig på tvären och värdefulla upplysningar skulle gå förlorade. Man varnar oss också för, att det kan dröja månader innan förhör med vissa personer kunna sättas i gång.

Såsom nämnts i vår skrivelse vågar man på österrikiskt håll icke uttala sig, om huruvida nu verkligen alla österrikiska medborgare komma att utlämnas av Sovjetunionen. Man har ju inga möjligheter att få reda på, hur många av de sedan kriget saknade, som alltjämt befinna sig i livet. En

Utrikesrådet G. J a r r i n g
Utrikesdepartementet.

1/20

C

intressant uppgift, som vår sagesman lämnat, är emellertid, att flera försvunna personer, som man förmodat hava tagits av rysarna, på senare tid dykt upp i fängelser i Tjeckoslovakien och andra satellitstater, dit de tydligen av någon anledning utlämnats av Sovjetunionen.

Sten Engström
Sven Allard

Sven Allard

12/5 Hammarström

Avskrift av chiffrertelegram från beskickningen i Bern till UD, avsändaden 11/5-1955.

Hellman???

16.

Beskickningen idag uppsökts av person uppgivande sig vara officer i ryska underrättelseväsendet på kortare uppdrag beträffande satellitbeskickningarna i Bern. Vägrat uppge namn men förevisat pass troligen sovjetiskt pvdv (?) Avsåge hoppa av då fara för likvidering vid återkomsten till Moskva. Önskade undvika gå till västmakterna. Säger sig disponera tre dokument av stort intresse för Sverige, nämligen militär rapport med kartor över sovjetiska östersjöbaserna samt två promemorior ryska agentverksamheten i Sverige. Beredd överlämna dessa dokument samt i övrigt stå till svenska vederbörandes förfogande. Uppställer emellertid härför uppenbart orimliga villkoren 100.000 schwfrcs kontant, möjligen inresa Sverige slutet denna vecka samt erhållande svenskt pass för senare transocean emigration. Begär besked senast fredag men uppringer beskickningen i morgon eftermiddag för efterhörande reaktion. Svårt bedöma huruvida fallet seriöst eller provokation.

Grahl direkt informerat militärmyndigheterna. Förutsätter dessa vid positivt intresse agera utan vår medverkan. Tacksam besked om vi i händelse av avståndstagande böra informera schweizarna.

Hammarström

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

hbr. Wennerberg-Lundberg
16.4.55.

6/5
Dublin den 7 maj 1955.

Strängt förtroligt.

aa

0223/23

AL
dy
Broder,

Fastän jag icke lyckats erhålla några uppgifter av större intresse, begagnar jag mig av dagens kurir för att redogöra för vad jag erfarit.

Uppgiften om att Kutte själv torgför sina varor i den lilla staden bekräftas. Dessa utgöras mestadels av svamp och youghurt. Han uppträder som om han hade mycket ont om pengar. För ett par månader sedan fick han hålla 4 föredrag i Radio Eireann. De avhandlade huvudsakligen förhållanden i Tzar-Ryssland, och han lär hava skrutit med sina fina förbindelser under l'ancien régime. På en av mina vänner hade de verkat skäligen enfaldiga.

Att döma av en obekräftad uppgift skulle Kutte hava att tacka en rysk Prins Kurus (?) för sitt uppehållstillstånd i Irland. I varje fall har Kutte slagit sig ner i närheten av den lantgård, på vilken Kurre bor sedan ett 20-tal år. Den gamle prinsen synes vara familjen Kuttas enda intima umgänge.

Av intresse må i annat sammanhang kunna vara, att Kurre sedan många år tillbaka ger lektioner i ryska till engelska arméofficerare. Han brukar ha omkring 5 stycken hos sig, som pläga stanna 1 à 1½ år. Det har i regel varit löjtnanter och unga kaptener. Flera av dem lär hava gjort intryck av att icke ha varit med, när krutet fanns upp.

Kutte har aldrig gjort några försök till närmande

Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
K.U.D.

419

vad mig själv eller beskickningstjänstemännen beträffar.

Jag hoppas att om någon tid kunna inkomma med mera koncisa uppgifter.

Din tillgivna

F. W. Wennerberg

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (MUD)

Från London

Avsant den 12 / 5 19 55 kl. telex

Inkom den 12 / 5 19 55 kl. 1550

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 32:B		28
Avd. P	Gr. 2	Mål. 6u ^T

(Pol)

Ad

28.

Vårt chiffer 23. Foreign Office idag meddelat vi förhindrade direkt kontakta engelsmannen men kunna dock genom ministeriet skriftligen framställa frågor till honom. War Office förklarat sig villigt cirkulera uppgifter till andra brittiska f.d. fångar, som möjligen kunnat ha kontakt med Wallenberg, om signalement med fotografi erhålles. Tacksam instruktion.

Häglöf

LÉGATION ROYALE DE SUÈDE

12/5
Rom den 2 maj 1955.

Strängt förtroligt

aa

all.

AK

8/

Broder,

I anslutning till mitt brev den 23 nästlidne april angående vidarebefordran av ett brev till Ivan Danielsson i Bordighera ber jag få meddela, att Danielsson underrättat mig att han den 28 april personligen avhämtade brevet i Genua.

Din tillgivne

Johan Beck-Friis

(Johan Beck-Friis)

Kabinettssekreteraren Arne S. Lundberg,
Stockholm.

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

sjöborgsutredningen

Telegram

STOCKHOLM			12/5	1955
N:o	34 ✓	<i>bluffen</i> BUD	BIL	
INK. D. N:o				
AVD.	GR.	MAL		
P	2	Eu ^I		

ly.

Swedish Embassy
London

Edert 23. Kan verkligen icke Foreign Office åstad-
komma något svar? Vi ställde frågan den 11 februari.
Eller bör vi genom ambassaden i Moskva söka kontakt
med engelsmännen där? Hur bedömer ni saken?

Cabinet

Recp. 12/5 1450 clus

Ba

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM		
Stockholm den 12 maj 1955. 19		
Personligt och strängt förtroligt.		
2 bil.		BIL
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

23

Broder,

./.

Jag refererar till dagens telefonsamtal och
översänder två fotografier av den person som eventuellt
kan tänkas ha varit mannen, som uppträtt hos er. Jag
vore Dig tacksam för en telefonpåringning så fort ni
kunnet fastställa identiteten.

(Gunnar Jarring)

Envoyén Hammarström,
Bern.

exp. 12/5-55 Reh.
Tb. Luftpost
express.

SWEDISH EMBASSY
IN
LONDON

14 maj. 55.
29, PORTLAND PLACE, W.1.

17/5 Wästberg
Jensen.

16/5

Rh

Broder, (Lundberg)

Det tog lång tid
att få Foreign Office att
svara på vår fråga om
Kelly/Wallenberg.

av en meddelande från
U.D., som jag emottog sedan
vi sändt vårt Telegramsvar.
Förstår jag att hi känt
någon otälighet. Jag förstår
det, men jag vill gärna
begagna misfäket för
att påminna att det
icke är mycket meningsfullt
att vara otälig. Freyja Ba

På besvaras enligt
ditt vänliga önskemål
i utfrågning. /AL

W.1.

16/12

Broder, (Lindberg)

Det tog lång tid
att få Foreign Office att
svara på vår fråga om
Kelly/Wakenberg.

Det är meddelande från
U.D. som jag emottog sedan

vi sånt vårt Telegram svar.

Jag får jag att hi kände
någon otalighet. Jag förstår

det, men jag vill gärna

begagna misfäket för

att framhålla att det

icke är mycket meningsfullt

att vara otalig. Freylin

ba

Office är mer o. mer överbelastat
med arbete. Jag har de sista
veckorna hört ständig jänmen
av min österrikiske kollega, som
hittills har haft någon erfaren-
het av London och som finner
det "obegripligt" att
gå så långsamt i F.O. Det gör
det. Om det lär inte bli
någon ändring. Det är det
ständig o. stigande personalbrist.
Det är det en ren Tempora-
mentarie.

Jag avslutar avskrif-
ten härmed från Foreign
Office. Det är väl i sak
rätt tillfredsställande.

Din upriktiga
genmarkegg

Avskrift.

CONFIDENTIAL

FOREIGN OFFICE, S.W.1.

May 12, 1955.

Dear Mr. Jonsson,

As I promised when you called this morning, I confirm our conversation about the steps to be taken in the search for news of Mr. Wallenberg.

We shall be glad to forward to Kelly's last-known address any letter you wish to write, or, if you care to let us have a list of the questions you wish to ask, the War Office will approach Kelly on your behalf.

With regard to the request to have an enquiry about Mr. Wallenberg included in the questionnaire given to prisoners returning from the Soviet Union, we see no difficulty in this. It is suggested, therefore, that you should supply us with a description of Mr. Wallenberg, including, if possible, a photograph to facilitate identification, and as soon as this information is received, we will arrange for these details to be included in the briefs of the interrogators dealing with ex-Soviet prisoners.

I much hope that enquiries on these lines will produce some results.

Yours sincerely,

s/E.F. Given

Monsieur A.A. Jonsson,
The Swedish Embassy,
29 Portland Place,
W.1.

ba

PM.

af
Vid lunch på beskickningen i Wien den 17 maj hade jag tillfälle till samtal med förre förste sekreteraren vid ryska ambassaden i Stockholm Tarabrin, som sedan några månader tillbaka tjänstgör i Wien. Tarabrin är den ryske diplomat, som haft de mest ingående samtalen med någon svensk i Wallenberg-ärendet och han känner affärens alla faser.

Tarabrin utfrågade mig länge om de svensk-ryska förbindelserna och slutligen gjorde han den sedvanliga frågan: Nå, allt är alltså i ordning? Finns det inga besvärligheter?

- Jo, naturligtvis, svarade jag i ointresserad ton, Wallenberg-ärendet tycks aldrig komma ur världen. Men det vet ni ju.

Wawabwin Ehuru jag framställt frågan, som om jag icke
önskade gå in på ämnet, ^{tog} ~~www~~/Tarabrin med iver upp tråden.

- När jag kom tillbaka till Moskva gick jag igenom hela detta ärende, och jag gick verkligen absolut till botten med det. Och jag försäkrar Er, att vi omöjligen kan göra något. Ni vet hur goda våra förbindelser för närvarande är. Om vi hade någon möjlighet att få denna fråga ur världen, så skulle vi absolut göra det. Men Wallenberg finns inte.

- Ja, jag har hört detta på flera vägar, replikerade jag. Vad skall jag tro? Jag vet ju, att Wallenberg funnits i Sovjetunionen i flera år. Ni har känt mig i fem år. Jag har inte svarat på alla frågor Ni ställt, men om jag har sagt något till Er, så har jag alltid talat av övertygelse och uppriktigt. Nu säger jag Er, att det ~~www~~ inte finns minsta skymt av tvivel om att R.W. verkligen i många år varit i rysk fångenskap - om han lever ännu i denna dag kan jag inte säga.

- Jag kan bara säga, att det inte finns ett spår av honom.

- Jag kan ge Er spår. Han fördes i början av 1945 från Budapest till Moskva, där han i flera år satt först i Ljubljanka sedan i Lefortovskajay och så vidare.

- Ja, jag vet, att vi hade kontakt med honom i Budapest. Men sedan är han borta. I utrikesministeriet vet man ingenting om hans vidare öden trots grundliga forskningar. "Wenn da wirklich etwas passiert ist, so gibt es keine Spur". Ingenting kan göras.

- Det smärtar mig personligen djupt att höra. Det har varit min önskan att undvika den otrevliga belastning på förbindelserna, som denna affär utgör. En vacker dag kommer familjen att sätta i gång med en kampanj igen, och då blir UD tvunget att lägga papperen på bordet. Det blir en pinsam historia, som vi sannerligen önskar kunde undvikas. Det ligger emellertid inte i vår makt.

- Jag förstår, men om detta händer, så blir det bara en belastning för våra förbindelser utan att det kan hjälpa Wallenberg.

- Ja, det är tråkigt, men ärendet kan inte avskrivas slutade jag.

Av vårt samtal i övrigt framgick klart, att Tarabrin hade instruktioner att taga kontakt med mig, ställa vissa frågor och framföra vissa synpunkter. Alldeles säkert har han varit informerad om den senaste utvecklingen i Wallenberg-ärendet. Mot denna bakgrund innebär hans uttalanden en märklig glidning från den av Semenov intagna ståndpunkten till baka till den ståndpunkt, som ryssarna intog före Vysjinskys svar sommaren 1947. Tarabrin förklarar sålunda inte kategoriskt, att W. aldrig funnits i Sovjetunionen. Han nöjer sig med att hänvisa till forskningarna och förklarar, att utrikesministeriet icke lyckats finna något spår. Därmed lämnar han möjligheterna öppna, att W. antingen "kommit bort" eller att säkerhetspolisen sopat igen alla spår och felinformerat UM. Han ~~gjerde~~ gör t.o.m. ett slags medgivande, att våra bevis kan vara trovärdiga. Med uttrycket "wenn da etwas passiert ist" avsåg han i sammanhanget fullt tydligt att säga "om det verkligen skulle vara så, att Era bevis är riktiga och W. verkligen varit i Sovjet".

Wien den 17 maj 1955.

Arne S. Lundberg

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Stockholm den 17 maj 1955. 19

2 bil.

Personligt och strängt förtroligt

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MÅL.

Eu^I

Broder,

Med anledning av edert sista meddelande i särskild ordning angående f.d. brittiske fången i Sovjetunionen Kelly vore jag Dig tacksam om Du kunde få brittiska vederbörande att låta Kelly utpeka om han i Sovjetunionen sett eller påträffat någon av de personer, vars fotografier finnas på bifogade två kort. Det vore vidare angeläget att han tillfrågades, om han påträffat någon svensk över huvud taget under sina år i Sovjetunionen. Han får icke tillfrågas direkt, om han sett Wallenberg. Om han skulle uppgiva, att han påträffat någon svensk, bör han utfrågas om namnet, detta bör alltså framkomma spontant utan någon ledtråd från namnet Wallenberg. Vidare bör han ange allt vad han vet om svensken ifråga: utseende, längd, hårfärg och annat som kan bidra till att ge ett klart signalment. Vidare är vi intresserade av att få erfara namn, nummer och geografisk belägenhet för det läger, vari han sammanträffat med svensken ifråga, varifrån denne svensk kommit och andra uppgifter, som kan tänkas vara av intresse för oss.

Vi är självfallet tacksamma, om briterne ville utfråga andra fångar, som varit i Sovjetunionen, efter ungefär samma linjer som ovan angivits.

(Gunnar Jarring)

Ambassadören H ä g g l ö f ,
L o n d o n .
- - - - -

exp. 18/5-55
73.

Ba

PM.

Vid lunch på beskickningen i Wien den 17 maj hade jag tillfälle till samtal med förre förste sekreteraren vid ryska ambassaden i Stockholm Tarabrin, som sedan några månader tillbaka tjänstgör i Wien. Tarabrin är den ryske diplomat, som haft de mest ingående samtalen med någon svensk i Wallenberg-ärendet och han känner affärens alla faser.

Tarabrin utfrågade mig länge om de svensk-ryska förbindelserna och slutligen gjorde han den sedvanliga frågan: Nå, allt är alltså i ordning? Finns det inga besvärligheter?

-Jo, naturligtvis, svarade jag i ointrädd ton, Wallenberg-ärendet tycks aldrig komma ur världen. Men det vet ni ju.

Ehuru jag framställt frågan, som om jag icke önskade gå in på ämnet, tog Tarabrin med iver upp tråden.

-När jag kom tillbaka till Moskva gick jag igenom hela detta ärende, och jag gick verkligen absolut till botten med det. Och jag försäkrar Er, att vi omöjligen kan göra något. Ni vet hur goda våra förbindelser för närvarande är. Om vi hade någon möjlighet att få denna fråga ur världen, så skulle vi absolut göra det. Men Wallenberg finns inte.

-Ja, jag har hört detta på flera vägar, replikerade jag. Vad skall jag tro? Jag vet ju, att Wallenberg funnits i Sovjetunionen i flera år. Ni har känt mig i fem år. Jag har inte svarat på alla frågor Ni ställt, men om jag har sagt något till Er, så har jag alltid talat av övertygelse och uppriktighet. Nu säger jag Er, att det inte finns minsta skymt av tvivel om att R.W. verkligen i många år varit i rysk fångenskap - om han lever ännu i denna dag kan jag inte säga.

-Jag kan bara säga, att det inte finns ett spår av honom.

- Jag kan ge Er spår. Han fördes i början av 1945 från Budapest till Moskva, där han i flera år satt först i Ljubljanka sedan i Lefortovskaja och så vidare.

- Ja, jag vet, att vi hade kontakt med honom i Budapest. Men sedan är han borta. I utrikesministeriet vet man ingenting om hans vidare öden trots grundliga forskningar. "Wenn da wirklich etwas passiert ist, so gibt es keine Spur". Ingenting kan göras.

- Det smärtar mig personligen djupt att höra. Det har varit min önskan att undvika den otrevliga belastning på förbindelserna, som denna affär utgör. En vacker dag kommer familjen att sätta i gång med en kampanj igen, och då blir UD tvunget att lägga papperen på bordet. Det blir en pinsåk historia, som vi sannerligen önskar kunde undvikas. Det ligger emellertid inte i vår makt.

- Jag förstår, men om detta händer, så blir det bara en belastning för våra förbindelser utan att det kan hjälpa Wallenberg.

- Ja, det är tråkigt, men ärendet kan inte avskrivas, slutade jag.

Av vårt samtal i övrigt framgick klart, att Tarabrin hade instruktioner att taga kontakt med mig, ställa vissa frågor och framföra vissa synpunkter. Alldeles säkert har han varit informerad om den senaste utvecklingen i Wallenberg-ärendet. Mot denna bakgrund innebär hans uttalanden en märklig glidning från den av Semenov intagna ståndpunkten tillbaka till den ståndpunkt, som ryssarna intog före Vysjinskys svar sommaren 1947. Tarabrin förklarar sålunda inte kategoriskt, att W. aldrig funnits i Sovjetunionen. Han nöjer sig med att hänvisa till forskningarna och förklarar, att utrikesministeriet icke lyckats finna något spår. Därmed lämnar han möjligheterna öppna, att W. antingen "kommit bort" eller att säkerhetspolisen sopat igen alla spår och felinformerat UM. Han gör t.o.m. ett slags medgivande, att våra bevis kan vara trovärdiga. Med uttrycket "wenn da etwas passiert ist" avsåg han i sammanhanget fullt tydligt att säga "om det verkligen skulle vara så, att Era bevis är riktiga och W. verkligen varit i Sovjet".

Wien den 17 maj 1955.

Arne S. Lundberg

10/5
Bonn, p.t. Köln, den 12 maj 1955.
Strängt förtroligt. 1 bil.

Jarring/DS a + b HEMLIG.
21/5 Danielsson, f.k.
u. Jarring

(i huvudsak
polisinspektören Andermatt)
exp. 23/5-55
TS.

lf Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 17 sistlidna februari och i anslutning till mitt handbrev den 4 dennes ber jag få meddela, att attaché Bergensträhle den 7 dennes sammanträffade med Walter Schmid i Urspring nära Ulm i Sydtyskland. En av .//1 Bergensträhle uppgjord P.M. rörande samtalet bifogas.

Din tillgivna
E. Jarring

Herr Utrikesrådet G. J a r r i n g.
Stockholm.

Kumera
Järning 12.5.55

Strängt förtroligt.

P.M.

angående samtal med Walter Schmid, Urspring, Kirchstrasse 49.

Den 7 innevarande maj uppsökte jag Walter Schmid i Urspring/Ulm för att utröna, huruvida genom honom ytterligare uppgifter kunde erhållas i Wallenberg-frågan.

Schmid, som nu är 30 år, tillhörde den grupp fångar, som den 29 december 1953 lämnade samlingslägret Tapiau i Östpreussen. Efter att ha råkat i fångenskap i april 1946 fördes S. först till ett undersökningsfängelse i Kujbysjev, varefter han under tiden augusti 1946 - maj 1947 förflyttades mellan olika straffläger i närheten av Kujbysjev och i Nord-Ural. Juni 1947 - juni 1953 var S. slutligen i Wladimir, dömd till 25 års fängelse, innan han därifrån sändes till Tapiau.

Vid mitt samtal med S. nämnde denne inledningsvis, att han tidigare i ett brev till en fru Renate Giuroiu, Birger Jarlsgatan 36 i Stockholm, redogjort för vad han visste i W-frågan. S. hade under sin fångenskap i Wladimir lärt känna fru Giuroius fader, Ernst Peter Kroner, som är rumänsk medborgare, och S. hade efter sin återkomst från Ryssland under rättat Kroners släktingar, att denne alltjämt vore i livet i Wladimir. Vad S. hade hört om W. gick i huvudsak ut på följande:

Under sin vistelse i Tapiaulägret hade S. bl.a. lärt känna Hille. Denne hade därvid berättat, att han varit journalist, och att han i januari 1945 råkat i fångenskap i Kurland, varifrån han omedelbart transporterats till Moskva. 1951 eller 1952 hade Hille sedan kommit till Wladimir. Hille hade i Tapiau vid ett tillfälle berättat för S., att han i februari eller mars 1945 i ett undersökningsfängelse

i Moskva blivit placerad i samma cell som W:s chaufför Langfelder. (S. kunde inte erinra sig om Hille nämnt, vilket fängelse i Moskva, som det varit fråga om.) Langfelder hade emellertid där berättat för Hille, att W. och han själv tillfångatagits av ryssarna, då de i januari 1945 sökte kontakt med den ryske överbefälhavaren på ifrågavarande avsnitt för att utverka, att den svenska beskickningsbyggnaden om möjligt måtte skonas av ryssarna. Några närmare uppgifter om vad som sedermera hänt W. eller Langfelder hade - såvitt S. kunde minnas - Hille icke lämnat.

S. berättade, att han i början kommit mycket bra överens med Hille, och att Hille särskilt understrukt, att det var i största förtrolighet, som han berättade för S. om vad han visste om W. och Langfelder. Hille var nämligen av den uppfattningen, att ryssarna vore särskilt angelägna, att så mycket som möjligt isolera den krets av fångar, som visste något om W., och han var rädd för att själv råka i svårigheter, om ryssarna erfor, att han talat om denna sak.

Hille hade sedermera icke mera med S. berört fallet W., och det goda förhållande, som till en början rått mellan Hille och S. hade tagit slut till följd av ett rent personligt mellanhavande. Hille verkade bitter, när han tänkte på orsaken till denna brytning och återkom härtill flera gånger. Vid det tillfälle, när Hille för S. berättat om Langfelder och W. hade han även nämnt något om en annan svensk, som han hört skulle vara (eller ha varit) i rysk fångenskap. Namnet på denne hade S. emellertid glömt bort, men när jag frågade, om det möjligen kunde ha varit af Sandeberg, förklarade S. att så var fallet.

Då jag frågade S. om han kände till några medfångar, som Hille haft i Wladimir, nämnde S. dels schweizaren Hofstetter, dels en finne, vars namn han icke kunde minnas, men som haft ett stort ärr i ansiktet.

S. förklarade med bestämdhet, att - bortsett från Hille - hade han under sin ryska fångenskap aldrig hört talas om någon

svensk, som skulle ha suttit i fängelse i Ryssland. Icke ens Supprian hade vid något tillfälle nämnt något härom. Supprian hade varit S:s bästa vän i Wladimir, och de hade suttit i samma cell mellan mars 1949 - juni 1953. Supprian befunne sig alltjämt i Wladimir, och S. hade för ungefär en månad sedan erhållit ett meddelande från honom.

Jag frågade S., om han visste, huruvida ytterligare fångar nyligen återvänt från Wladimir. S. nämnde, att fru Stelzer numera återkommit och ansåg det möjligt, att hon visste något i saken. Samtidigt med fru Stelzer hade också två andra tyskar återvänt från Wladimir, Hauss och Warschauer. Några närmare uppgifter om Hauss hade S. icke reda på. Warschauer, som tidigare varit kypare i Leipzig, hade varit i Wladimir sedan 1948. Utöver tidigare såsom återkomna uppgivna Wladimirfångar nämnde S. även en tysk vid namn Petersen, som frigivits över Tapiau samtidigt med S. Om Petersen erinrade sig S. bara, att han till följd av en bilolycka hade en underligt sammantryckt bröstorg. Till sist nämnde S. ytterligare en person, som han varit tillsammans med i Wladimir, nämligen Gerhard Schäfer, som numera bodde under adress: Wyk auf Föhr, Boldikumsiedlung 1, samt Arno Knorr, Scharmbeckstotel über Osterholz, Ludwig Hunold, Osnabrück, och Fritz Sperlich med okänd adress men tidigare sannolikt bosatt i Stuttgart. Huruvida någon av dessa kunde ha hört talas om W. eller eljest veta något av intresse i frågan kunde S. ej uttala sig om.

Köln den 12 maj 1955.

Su/ Fredrik Bergensträhle

19A
dec. 52

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bern den 17 maj 1955.

Personligt och strängt förtroligt

2 bil.

Broder,

I anledning av Dina rader den 12 dennes ber jag härmed få återställa de båda fotografierna. Såväl Grahl som Lonaeus äro fast övertygade om att den person, varom det här rör sig, icke är identisk med svindlaren i Bern. Jag har flera gånger påmint vederbörande schweiziska myndigheter om önskvärdheten av att man i Stockholm skyndsammast möjligt får emotse foton av den här häktade, dock hittills utan resultat; jag skall dock icke förtröttas i våra mycket rimliga krav på att man ställer såväl foton som uppgifter om vad som framkommit vid förhöret till vårt förfogande.

John H. Jarring
Utrikesdepartementet

Utrikesrådet Jarring,
Utrikesdepartementet.

LÉGATION ROYALE DE SUÈDE

Rom den 16 maj 1955.

P 2

Personligt och strängt förtroligt

23/5 Beck-Friis

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 4 maj 1955
angående Hadobas vill jag meddela, att utrikesministe-
riet visat sig ej ha några kompletterande uppgifter
att lämna om mannen ifråga. Man ville blott visa oss
den skrivelse man fått från inrikesministeriet. Denna
innehöll intet annat än ett konstaterande att Hadobas
ej var identisk med mannen å fotografiet, vi lämnat.
Utrikesministeriet önskade behålla fotot, vilket jag
utgår från ej är något hinder för.

Im Björkman
Johan Beck-Friis

(Johan Beck-Friis)

Herr Utrikesrådet G. Jarring,
S t o c k h o l m.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Dublin den 19 maj 1955.
1 bil.

hbr. Wennerberg-Lundberg
7.5.55.

Självklart förhålligt

aa.

AK

2/

Broder,

Jag ber få översända en hemlig promemoria, som upprättats om vår ryske vän av chefen för irländska säkerhetstjänsten, utan att denne fått veta - och jag hoppas icke heller gissat sig till - att intresset emanerar från svenskt håll.

Promemorian innehåller inga uppgifter direkt relevanta för Kuttets beteende i vårt kasus, men den giver dock en ganska god bild av hans förhållanden under de senaste åren.

Betecknande synes vara att Kuttets gamle vän Kurre uppenbarligen redan vid den förres ankomst till Irland varslat ugglor i mossen.

Säkerhetschefen har personligen sagt till min mellanhand, att han skulle känna sig gladare, om Kutte lämnade Irland.

Någon upplysning om vem som förhjälpit Kutte till uppehållstillstånd i Irland har icke kunnat vinnas. Jag gissar tills vidare på min förre belgiske kollega, greve Ferdinand du Chastel de la Howarderie. Denne, som är släkt med förra österrikiska kejsarhuset, förflyttades sommaren 1954 till Wien. Det ansågs här, att du Chastel haft starka tyska sympatier. Det är ju möjligt fastän därför föga troligt, att han kan hava något att förtälja

Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
K.U.D.

421

xiw

om Kutte.

Jag gör inga försök att personligen komma i kontakt
med Kutte. Saff *min vän*.

Din tillgivne

F. W. Wernberg

Count Michel Golenish Kutuzov Tolstoy.

Personal History:
(As supplied by himself).

Born 3 November 1896 at Tsarskoe Selo, Russia. Educated Imperial Lyceum, St. Petersburg. Stated to be a direct descendent of the Grin-G. of the Russian Armies in 1812. Served for a period as Lieutenant in the Russian Horse Guards during 1914-18 War. After the Revolution - in which he did not take part - he lived in Baden-Baden, Germany, with his mother and step-father, Baron Knorring.

Some time later (period not stated) Tolstoy went to reside in Belgium and in 1933 he became a naturalized Belgian subject. In 1939, he married a Belgian Countess de Villen de Waroux who was a teacher of languages. In 1940 Tolstoy, who is also competent in languages, - Russian, German, French, English and Hungarian, - moved with his wife to Hungary and went as paying guests with a Hungarian Baron living in Transylvania, the payments being, apparently, language lessons for the Baron's children. After some time he left this employment to get another appointment. He was uncommunicative in regard to this appointment and generally in regard to his life during the next few years.

With the advance of the Russian armies through Hungary in the Second World War the Tolstoys moved to Budapest and in 1944, during the attack on Budapest Tolstoy states that he became head of the Budapest Section of the Swedish Red Cross. Later, during the siege, when Buda was cut off from Pest, he claims that the Swedish Minister in Budapest, Danielson, gave him a "Power of Attorney" to act for the Swedish Legation and Red Cross during the siege. This authority was recognised by the Russians who gave him all possible assistance. Later, according to himself, he became Liaison Officer between the Russian authorities and all foreigners in Budapest, and, as such, had a daily two-hour audience with the Russian Commander. His position enabled him to evacuate French and other Allied prisoners-of-war. He later became the Manager of the Russian Section of the Hungarian Credit Bank and held this position up to March, 1950. He was, later, an interpreter with the Hungarian Central Agency, until late 1950, when he was informed that his services were no longer required. He then made application to the Belgian Legation and, with their assistance he returned with his wife to Belgium where his wife had fairly considerable property. Some time before this he had visited Roumania and Czechoslovakia for the purpose of renewing his Belgian Passport with the Belgian Diplomatic Missions in those countries.

Arrival in Ireland:

In February, 1951, Tolstoy and his wife paid a visit to some friends in England. While there he learned that the father of his host, a Prince Lieven, was living in Ireland with an old school-fellow and friend of Tolstoy's, namely Captain N.J. Couriss, a naturalised Irish citizen (formerly Russian) who conducts a Language School at Collon, Co. Louth. Tolstoy crossed to Ireland and was welcomed by his old friend with whom he stayed. A week or so later, on the 6th March, 1951, Captain Couriss, wrote to an officer of Military Intelligence with whom he was acquainted through the Language School stating that his old friend and school-fellow and, in fact, best man at his marriage in Germany in 1923, Count Tolstoy, was staying with him and desired to settle down in Ireland with his wife. Captain Couriss could speak of his early friendship with Tolstoy but could not vouch for his life during the ten years or so that he spent in Hungary. He stated that, no doubt, Tolstoy would be glad to furnish any particulars desired in this connection. Later, in conversation with an officer of Military Intelligence, Tolstoy gave only the general particulars quoted at the outset to this memorandum, but no details.

*Detla sat at home
in the afternoon
on 9.11.51
Lambert from 1st
agent.*

Subsequently, Tolstoy contacted the Aliens' Section of the Dept. of Justice and was given permission to reside here with, presumably, the usual restrictions in regard to such residence.

About May, 1951, Tolstoy and his wife took up residence at Greenlawn, Collon, Co. Louth, close to his old friend, Captain Couriss. After some time he inserted an advertisement, worded as under, in the "New Statesman and Nation", the London "Times" and "Linguist":-

"French, German, eventually Russian, made easier with help of plentiful Continental-Cooked food. Modern comforts. Old fashioned Irish village. 6 guineas".

Results were not encouraging. Within the last few years not more than half a dozen or so pupils have come to him from Britain. Meanwhile, Tolstoy engaged in market-gardening and sold his produce in the local markets. He has also given a few broadcast talks on artistic and cultural subjects. Those activities, together with his wife's income have apparently enabled the Tolstoys to live a moderately comfortable life. They pay social visits to people of good standing in the county but do not visit locally. They were apparently on familiar terms with the former Belgian Ambassador to this country, Count Ferdinand du Chastel de la Howarderie. Their relations with Captain Couriss are apparently not as cordial as before. Infrequently the Tolstoys pay a visit to Britain or the Continent.

Comment:

(a) In regard to personal life-history abroad:

Michel Tolstoy is an alert and well educated man. He is extensively travelled and competent in many languages. He could undoubtedly give exceptional information on many matters connected with Europe during the last war and, in particular, on certain Soviet activities in Hungary where he spent ten important years. Instead, in conversations with Military Intelligence, he has dealt only in superficialities and avoided the details of his personal life under the Russians - or in association with them, and with the Communist Partisans in Transylvania.

Military Intelligence is not unaware of certain information abroad which links Tolstoy as a foreign agent for the Communists during the last war. All indications point towards an unsavoury record on his part during that critical period. It is possible that he may now be both anxious and thankful to forget that part of his life so that he can live a tranquil existence in this country. He is, however, a person who definitely cannot be trusted.

Comment:

(b) In regard to his residence in Ireland:

Tolstoy's first entrance here in 1951 appeared to be of a suspicious nature, yet it seemed difficult to believe that he could organise anything seriously harmful from his residence in a small country village. The circumstances under which he came here seem now reasonably genuine, but in the light of his previous history he has continued to be regarded with suspicion and has been kept under ~~strict~~ discreet observation. It can be stated, however, that beyond privately expressed Communist sympathies, he has done nothing to indicate that he is engaged in activities detrimental to the interest of the State.

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM, 19		
Stockholm den 29 maj 1955.		
Personligt och strängt förtroligt.		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Broder,

Jag tackar Dig för upplysningarna i Ditt handbrev den 16 maj. Jag skulle emellertid vara Dig tacksam, om Du genom italienska vederbörande eller på annat sätt, som Du finner lämpligt, kunde utröna vart Hadobas tagit vägen. Vi vore intresserade av att om möjligt erhålla hans fullständiga adress.

(Gunnar Jarring)

Envoyén Friherre Beck-Friis,
R o m .

zi

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Dublin

Avsänt den 24/5 1955 kl 18.28

Inkom den 25/5 1955 kl 07.40

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 19: B		2
Avd.	Gr.	Mål.
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>

all.

4. *AL* 2

För *✓*Lundberg.

Tolstoy kommer onsdagen den 26 klockan 21 tala i
radio Eireanns kåseri Between ourselves om diploma-
tic recollections pre 1940. Våglängd 530 meter.

Wennerberg

423

Coll.: *[Signature]*

LÉGATION ROYALE DE SUÈDE

Rom den 24 maj 1955.

HP 39

Förtroligt

ae.

22

81

Broder,

Åberopande mitt brev den 7 april 1955 ber jag få meddela, att den italienska jesuitpadren Padre Leⁿi i dagarna återkommit till Italien efter tio års fångenskap i Ryssland. I dag hade en av beskickningens tjänstemän ett samtal med Padre Leⁿi. Denne, vilken suttit fängslad i Lubiankafängelset samt senare vistats i koncentrationslägren i Vorkuta och Mordovia, sade sig emellertid icke hava mött eller hört talas om någon svensk medborgare, vilken befunne sig i fångenskap hos ryssarna.

Min tillgivenhet

Johan Beck-Friis

(Johan Beck-Friis)

Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
S t o c k h o l m.

AMBASSADE ROYALE DE SUÈDE

Martin Weiss.

Moskva den 25 maj 1955.

Strängt förtroligt.

R 18.

*Jarvis/85 a. Heulij
Danielson
f. 12.
u. Jarvis.
exp. 23/6-55
85*

AK

67

Ärade Broder,

Enligt vad jag underhand erfarit kommer den
österrikiske krigsfången reservkaptenen Martin Weiss
- på min tid i Wien en av nyckelpersonerna i Wallenberg-
efterforskningarna - att i början av juni (6 eller 7)
återbördas till hemlandet.

*Den övriga samt-liggione
Knut Sammarkefally*

Kabinettssekreteraren Lundberg,
Utrikesdepartementet.

Stängd / utslut.

27/5 55

Kommentar till fallet Tolstoj.

h/

Efter vad vi numera vet om möjligheterna att 1950 ta sig ut ur Ungern och om fall av utsmuggling av ungerska agenter, kan det betraktas som praktiskt uteslutet, att Tolstoj efter alla inblickar han fått i förhållandena i Ungern har släppts ut av annat skäl än att han lovat arbeta som östagent.

Att han fortfarande har kommunist sympatier och företar resor till England och kontinenten är misstänkta omständigheter.

Att Tolstoj i svensk tjänst arbetade som rysk agent är övervägande sannolikt, eftersom han omedelbart efter ryssarnas intåg i Budapest blev betredd rysk funktionär.

Av Lars Bergs berättelser framgår, att Tolstoj förhörts av ryssarna rörande Raoul Wallenbergs förmenta spionverksamhet. I denna punkt ljuger Tolstoj medvetet i sin till Danielsson avgivna berättelse. Hela berättelsen är upplagd för att styrka ryssarnas tes, att W. omkommit i Budapest. Just denna tes har Semenov samtidigt framlagt till Sohlman.

Det förefaller sannolikt, att Tolstojs berättelser om Wallenberg till ryssarna kan ha varit orsaken till W:s arfestering.

Ingen som helst kontakt bör från svensk sida tagas med Tolstoj utöver det brev, som Danielsson ombetts skriva. Varje annan kontakt skulle av ryssarna tydas som att vi trodde på historien om W:s död i Budapest.

Det är osannolikt, att en man som Tolstoj, som i grund känner ryssarnas metoder och med största sannolikhet fortfarande är rysk agent, skulle ha skrivit brevet till Danielsson utan ryskt uppdrag. Det får följaktligen anses övervägande sannolikt, att Tolstojs brev hade två syften: att söka över-

tyga oss om att W. omkommit i Budapest och att undersöka, om
vårt bevismaterial är så dåligt, att Tolstojs historia
skulle intressera oss. Är detta riktigt, ~~wwwilwew~~ måste
enda förklaringen vara, att ryssarna är väl medvetna om
att W. funnits i rysk fångenskap. Man kan t.o.m. fråga sig,
om inte förutsättningen för att man skall företaga en sådan
aktion rent av är, att W. alltså lever.

Stockholm den 27/5 1955.

Prue S. Lundberg

17/5 - JT

Läget i Wallenberg-ärendet maj 1955.

A).

Under 1955 har några för Wallenberg-ärendets bedömning viktiga ting inträffat: Sohlman har haft två samtal, med Semenov och Bulganin, Excellensen ett med Gromyko och jag ett med Tarabrin. Vidare har greve Koutouzow-Tolstoj skrivit ett brev till f. ministern Danielsson, vilket med övervägande sannolikhet skett i ryskt uppdrag. Det har varskotts, att ett stort antal österrikiska krigsfångar skall återvända hem. Talman Nilsson kommer att beröra ärendet vid riksdagsdelegationens besök i Moskva. Slutligen kan noteras en otåligare och desperatare inställning hos fru von Dardel, fru Bellander och författaren Philipp. Det kan vara av intresse att jag för dossieren sammanfattar min bedömning av ärendet.

1. Under de första åren efter Wallenbergs försvinnande begicks vissa fel under spaningsarbetet. Diplomatisk personal är utan noggranna instruktioner i regel oförmögen att hålla förhör av polisiär typ. Huvudfelet är, att ledfrågor ställes och att man försummar att utfråga rörande alla detaljer. Vilken obetydlig detalj som helst kan vara viktig för identifiering av lokaler eller människor och vid prövning av ett vittnesmåls sanningsenlighet i jämförelse med annat material. Det svåraste felet i handläggningen var, att spår inte fullföljdes till slutet. Det viktigaste misstaget var, att journalisten af Sandebergs vittnesmål icke togs på allvar. De spår han gav kunde ha lett till kontakt med rumänen Stefan Carl vid en tidpunkt, då denne fritt kunde ha berättat. Stefan Carl är den ende person, som kunnat kontaktas, om vilken det åtminstone kan antagas, att han har träffat W. personligen i rysk fångenskap.

Om detta vittnesmål ingått, är det kanske mest sannolikt, att resultatet vid démarcherna i Moskva blivit detsamma. Handläggningen i UD hade emellertid blivit en annan. Schismen med familjen hade troligen kunnat undvikas. Därmed hade möjligen den stora offentliga kampanjen kunnat undvikas. Detta i sin tur skulle medfört, att den ryska prestige icke engagerats så hårt i ärendet. Det är emellertid icke säkert, att det är av

prestigeskäl, som ryssarna vägrat lämna ut W.

2. De viktigaste bevisen för W:s fångenskap har erhållits genom de krigsfångar, som kommit hem efter hösten 1950. De démarcher, som gjordes under 1952 och 1953, var måhända inte upplagda på bästa sätt, eftersom hela tiden svar krävdes. Det var kanske oklokt att forcera fram ett svar, vilket ju blev negativt. Ryssarnas olust inför att svara kan ha berott på att de inte hade rent mjöl i påsen och ville undvika att låsa sig. Skälet till att démarcherna utformades på sätt som skedde var emellertid, att familjen icke nöjde sig med något annat trots varningar för den valda linjen. Familjen upprepade ihärdigt vid otaliga samtal, dels vid personliga sammanträffanden och dels per telefon, sin begäran, att ett besked skulle krävas. Rodionovs svar i juli 1953 var muntligt. Av de samtal jag under hand förde med honom i syfte att få en nedteckning, som jag utlovade icke skulle förändra svarets karaktär av muntligt besked, visade att Rodionov fäste utomordentligt avseende vid denna karaktär och gav nedteckningen först efter medgivande från Moskva. Läsningen genom svaret blev alltså icke så hård, och det är tvevelaktigt, om resultatet blivit något annat, om en försiktigare form för démarcherna valts.

3. Démarcherna under 1955 har gjorts i den försiktiga formen, att man frågat, om något nytt förelegat. Ryssarna har uppenbarligen haft frågan uppe på högsta nivå och svarat negativt ehuru muntligt trots att svar inte begärts. Det är anmärkningsvärt, att de så att säga i oträngt mål låst sig så pass hårt som skett och att de i tre samtal gjort anspelningar på W:s död. Å andra sidan skedde i ett av samtalen en glidning tillbaka till ståndpunkten före Vysjinskys besked 1947. De upprepade negativa beskederna i år måste medföra en pessimistisk bedömning av möjligheterna att få tillbaka W. - vare sig detta beror på att han avlidit eller att man av andra skäl icke vill lämna ut honom.

4. Samtalet Sohlman - Semenov den 26 februari 1955 skall här analyseras mycket utförligt för att spara arbete och funderingar i framtiden över allehanda detaljer i det långa samtalet.

Semenov gick icke in på den svenska bevisningen. Han omnämnde icke det material vi överlämnat eller vad därmed skett. Han nöjde sig med att hänvisa till den formulering, som för första gången förekom i Rodionovs svar till Undén i juli 1953, nämligen att W. icke finns och aldrig funnits i Sovjetunionen.

Denna formulering var ny i förhållande till Vysjinskys svar i juli 1947, där det hette "icke finns" men där framför allt hänvisningarna till undersökningarna gav intrycket, att syftet var att meddela, att undersökningarna blivit resultatlösa. (Dessa undersökningar hade inte företagits i fängelser, och det var just i fängelse W. hela tiden befunnit sig. Hade Vysjinsky avsiktligt undvikit att nämna fängelser?) Rodionovs nya formulering jämte att han fått instruktion att upptaga ärendet gav intryck av att ärendet varit uppe för omprövning. Ingenting i Semenovs svar antyder, att någon djupgående omprövning skett. Talet om regeringen kan syfta på 1953. Semenov säger inte, att ärendet underställts Molotov, som Undén begärt. Semenovs försäkran att W. skulle återlämnas, om han vore i Sovjet, kan vara en upprepning av vad Mikojan 1954 sade Undén.

Jag diskuterade med statspolisintendenten Thulin det besked vi fått. Han skrattade och sade: "Metoden förefaller bekant. Den anklagade nekar, hänvisar till vad han har sagt förut och går inte i några detaljer. Skall man neka, så bör man hålla den linjen."

Om ryssarna inte hade något att dölja och vore övertygade om vårt bevismaterials riktighet, skulle Semenov ha kunnat utförligt tala om de företagna undersökningarna, han skulle ha kunnat gå in på en utförlig polemik mot vårt bevismaterial. Det negativa svaret kunde ha givits skriftligt och i en så kraftig form, att det berövat oss varje möjlighet att föra diskussionen vidare. Hela hans sätt att tala ger en indirekt, stark bekräftelse på att ryssarna vet med sig, att vårt bevismaterial är riktigt.

Följande hypoteser kan uppställas om bakgrunden till svaret (och beskeden vid de följande samtalen): 1) W. är död - genom likvidering eller sjukdom. 2) W. lever, men polisen har felinformerat MID, avsiktligt eller på grund av slarv. 3) MID vet, att W. lever men beslut har fattats att icke lämna ut honom. Hur skall dessa hypoteser bedömas?

W. kan vara död men det är icke övervägande sannolikt. Inom hela den krets av fångar, mest diplomater och högre officerare av olika nationalitet, som vistats runt W. och vars öden vi sökt följa, känner vi icke till något fall av likvidering. Ingen fysisk tortyr är känd för oss. Inga skräckskildringar

av förhör har förekommit. De Mohr, som skildrat behandlingen i de mörkaste färgerna, var enligt andra vittnen i ett så nedsatt psykiskt tillstånd, att relativt oskyldiga missförhållanden för honom har tett sig som tortyr. W. tycks inte ha varit utsatt för många förhör. Maten har varit kalorimässigt tämligen tillfredsställande. Promenader i frisk luft har förekommit. Cellerna har icke varit överbefolkade. Läkarvård har givits vid sjukdom. Mycket få av den nämnda kretsen har avlidit, men många, även äldre personer, har på senare år återvänt i god fysisk kondition. Ingen av vittnena har antytt, att W. skulle ha varit fysiskt medtagen. En fånge har uppgivit, att han varit nervös och knackat dag och natt på väggarna. Dödstalet inom fångkretsen ligger uppenbarligen på några få procent. Av hela krigsfängelitteraturen framgår, att fångar av W:s kategori i motsats till fångarna i arbetslägren åtnjöt relativt mild behandling. Dessa omständigheter gör det sannolikt - rent statistiskt sett - att W. befinner sig i livet.

2 Om det ryska påståendet är riktigt, att W. aldrig funnits i Sovjetunionen, måste han rimligtvis vara död. Semenovs och andra ryssars antydningar om W:s död följer ju logiskt ur den ryska huvudständpunkten och behöver därför icke vara en antydan, om att W. verkligen dött i rysk fångenskap. Tesen om W:s död i Budapest framställdes ju redan av Vysjinsky 1947 och har sedan framförts i Tolstojs provokation och medger därför ingen slutsats. Vid alla de senaste samtalen har ju för övrigt formuleringarna varit sådana, att de närmast pekat på rysk vilja att få oss att tro, att W. dött just i Budapest - icke i rysk fångenskap. Det märkligaste med antydningarna är måhända, att Semenov icke mera direkt sade sig tro, att W. dött i Budapest. Detta hade ju varit en självklar konklusion, om han trott, att W. aldrig funnits i Sovjet.

Att polisen felinformerat MID kan väl inte helt uteslutas. I samtal med Hägglöf erinrade på sin tid en rysk tjänsteman, att det var andra myndigheter, som hade hand om fallet. ~~Det var också en rysk tjänsteman som uppgav, att Tarabrin sade i Wien till mig uttryckligen, att "i utrikesministeriet" inga spår fanns. Om MID inte fått besked av polisen, kan det knappast ha berott på slarv. Främst Hilles berättelse om hur polisen förhörde andra fångar om W. bekräftar, att polisen inte genom slarv "tappar~~

bort" en så pass ovanlig fånge, som suttit i flera år i Moskva-fängelser med god ordning och måttlig omflyttning av fångarna. Återstår möjligheten, att MID avsiktligt icke informerats. Säkerhetspolisen i alla länder torde vara mer eller mindre återhållsam. I Sovjetunionen har den varit en stat i staten. Det rör sig emellertid om en fånge, som orsakat fler démarcher i MID än någon annan. Det förefaller otroligt, att någon administration i världen kan fungera så otillfredsställande som skulle vara fallet, om MID fått avsiktligt oriktiga informationer. Jag frågade i Wien inrikesministern Helmer, som berörts av W-efterforskningarna och har erfarenhet av många liknande fall, och Helmer förklarade, att han ansåg det helt uteslutet, att MID icke hade fullständiga informationer. Han erinrade om att ryssarna skickat hem flera fångar, vilkas vistelse i Sovjet de uttryckligen förnekade.

Att W. icke är krigsfånge utan MVD-fånge bekräftar Semenov med sin "slip of the tongue", då han talar om en "kriminal-affär". Varifrån hämtar han uttrycket? Någon konkret association måste ligga bakom. Sannolikt vet han, att W. misstänkts och dömts för spionage. Det vore mera långsökt att förklara uttrycket så, att Semenov godtagit uppgifterna i vårt PM om samma sak. Semenovs yttrande är i själva verket ett indicium på att han har informationer från ryska myndigheter rörande W:s förmenta spionage och domen över honom.

Teorien, att MID icke informerats har endast svaga allmänna skäl för sig och mycket goda skäl mot sig. Den torde böra betraktas som mycket osannolik.

Vad vi vet gör det sålunda mest sannolikt, att W. lever och att MID känner till detta. Vad kan Sovjet ha för skäl att icke lämna ut honom? 1945 började ryssarna genast misstänka W. för spionage. Man vet, att sådana fångar praktiskt taget undantagslöst dömts till 25 års fängelse. I boken "Die toten kehren zurück" säger författaren, som har mycket stor erfarenhet, att endast sådana, som ryssarna vet är oskyldiga, hittills återsänts. Man har ju icke ens velat återsända alla österrikare utan villkor utan överlämnar ett antal till den österrikiska rättvisan. Fall då fula fiskar återsänts förekommer dock. Politisk amnesti förekommer knappast i Sovjet (jfr Starlinger: Grenzen der Sovjetmacht.) Polisen kan mycket väl från början ha hållit MID i okunnighet - härför talar MID-tjänstemännens svävande tal om W. före 1947. Det verkar av dessa samtal, som om MID icke haft

några konkreta informationer att hålla sig till. Beslutet på högre plan, att W. icke skulle återsändas, har i så fall troligen fattats omedelbart före Vysjinskys svar. W:s återsändande skulle vid varje tidpunkt men i allt högre grad ju längre tid som förflutit ha inneburit en rysk prestigeförlust, som kunde bli särskilt stark, därför att W. är en i hela världen känd person. Man kan ju för övrigt föreställa sig, vilken best seller på flera språk, som W. kunde skriva. Förläggarna skulle fresta honom med svindlande honorar. Vilka skäl ryssarna i övrigt haft kan man bara gissa på. Ett faktum är, att de har för vana att behålla människor utan någon ur västerländsk synpunkt vettig förklaring.

5. Att frågan varit uppe på hög nivå 1955 synes bekräftas av att Bulganin så fort Sohlman började antyda ämnet avbröt honom och lade ut texten spontant. Intressant var upplysningen, att Bulganin långt tidigare deltagit i handläggningen. Det råder alltså icke något tvivel om - trots familjens invändningar - att det lyckats UD att föra upp frågan till studium på högsta nivå. Gromykos och Bulganins uttalanden utgör endast en bekräftelse på att ryssarna alltid noga ser till, att inte olika ryssar ger olika besked.

6. Tarabrin föll i sitt samtal med mig (se särskild PM) tillbaka till ståndpunkten före Vysjinskys svar: vi har grundligt utrett, men MID har inte funnit några spår. På min försäkran, att vi har fullgoda bevis, vågade han inte bestrida detta utan medgav rent, att "något kunde ha hänt" även om inga spår fanns. Eftersom jag själv inte drev fram ett samtal utan Tarabrin spontant tog upp ämnet, så fort jag nämnde det, fick jag ett starkt intryck, att han var beredd på ämnet och hade instruktion att söka övertyga mig. Tarabrins sätt att svara vore helt orimligt, om det verkligen vore så, att MID vore övertygat om, att W. aldrig funnits i Sovjet.

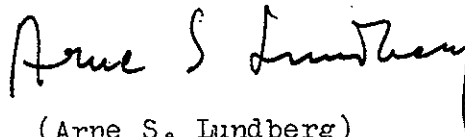
7. Det finns två svaga indicier på att W. alltjämt lever. Det ena är Tolstojs uppträdande, bedömt i särskilt PM, och det andra Semenovs uttalande om att en presskampanj inte skulle påverka Moskvask hållning. Detta är ju självklart, om W. inte finns. Vore han död och Semenov visste det, borde han ha uttryckt sig på ett mycket mer kategoriskt sätt och inte som om det faktiskt fanns möjligheter för MID att intaga olika ståndpunkter, ehuru man inte låter detta bli beroende på en press-

kampanj.

8. De österrikiska krigsfångarna och andra återvändande måste höras rörande W. Det enda positiva i de senaste ryska reaktionerna är, att de lovat återsända W., om han finns. Kanske kunde färskt bevismaterial påverka dem.

9. Familjen har gång på gång givit uttryck åt åsikten, att den hittills följda taktiken nu visat sig resultatlös och att ingenting annat nytt nu kan företagas än en ny kampanj. Man anser sig icke kunna vänta. Alla tre agerande på familjens sida tycks luta åt detta håll. Om något händer i ärendet med jämna mellanrum kan familjen kanske hållas tillbaka. Men det måste befaras, att de sätter i gång en kampanj. Jag har upprepade gånger sagt dem, att jag inte tror att ryssarna böjer sig för hot eller presskampanjer utan reagerar ytterst negativt. Jag har vidare sagt, att en kampanj kommer att tvinga UD att publicera materialet. Därmed torde möjligheterna till ytterligare démarcher vara avklippta.

Stockholm den 27 maj 1955.

(Arne S. Lundberg)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Tjf. Avdelningschefen

27/5 55

95

Strängt förtroligt.

Jarring/HB a. Heulig
22/6 Jernsten
v. R. n. Jarring. exp. 23/6-55

P. M.

1/1

I anslutning till tidigare samtal med utrikesrådet Jarring meddelade amerikanska ambassadrådet Abbott denna dag, att en förfrågan i State Department rörande den påstådde amerikanske medborgaren Kumish givit negativt resultat. För amerikanska vederbörande tillgängliga uppgifter gäve icke något som helst belägg för att vederbörande frigivits, eller att han skulle vara amerikansk medborgare. Skulle kontakt sedermera komma att etableras, vore man beredd lämna ifrågakommande uppgifter av intresse.

Stockholm den 27 maj 1955.

Hyttberg

Var var det för en amiral. (= Voss)

Alm

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Paris den 1 juni 1955.

Förtroligt

aa.

4) Ärade Broder,

Med handbrev den 14 april 1955 översände Strömberg till Rydbeck ett klipp ur samma dags Le Figaro innehållande uttalanden av en från Sovjetunionen hemkommen elsassisk krigsfånge, som bl.a. sagt sig ha varit internerad i ett läger, som hyste 72 olika nationaliteter.

Med utnyttjande av Petris tidigare förbindelser i Ministère des Anciens Combattants har jag varit i kontakt med den tjänsteman där, som lovat varsko beskickningen så snart några hemvändande krigsfångar haft sig något bekant om Wallenberg eller andra fångna skandinaver. Efter vederbörlig undersökning har denne nu tyvärr meddelat beskickningen att inget av intresse i detta avseende framkommit vid förhören med elsassaren.

Min Lilla
Claës I. Wollin
(Claës I. Wollin)

Utrikesrådet JARRING,
Utrikesdepartementet.

st

57
/6

Utdrag av personligt och strängt förtroligt
handbrev från Förste Beskickningssekreterare
Braunerhielm, Wien, till Utrikesrådet Jarring,
dagtecknat den 3 juni 1955.

17.6. Ch.tel.Wien.

Vid vårt samtal upprepade min sagesman det tidigare
löftet att utfråga de från Sovjetunionen hemvändande öster-
rikiska krigs- och straffångarna rörande Wallenberg. En
större grupp av dessa fångar väntas till Wien i dag.

6/6 Ch. t. Rom.

DEBETS JÄRRING

INK. UTRIKES DEP.		
D. No 45.91 47		
6 JUNI 1955		
AVD.	GR.	ME.
A	15	15

Taben (a)

T 2 en I

ORIG: TELEGRAM

Kopia till:

Jarring
cabinet sthlm

telegrafen sth 1350/43

isw361 roma 25w 4/6 1140 sverigeradio

eltf = cabinet stockholm

47 foer jarring boer ditt med kurirlista 27 ingaangna brev
till becfriis som aer i grekland och aaterkommer
omkring femtonde eftersaendäs
koenig +

1350/43 47 27 +
telegrafen sth

GS) bandet die 1974 P 2 Ein-
Wien den 3 juni 1955.

2 bil.

Personligt och strängt förtroligt.

Ink.UD D.nr 133 (à)

den 6 juni 1955

P 53 Eu/Salcudeanu

Utdrag " 2 Eu I

" HP 39 I

Ärade Broder,

Ärade Broder,
22/6 Post. från R.h. i Salscudeanu om min
int. Harneset för en rumän.
30/6 Redist. Thunin utlöst redogörelse på
Lyska för spionaffären. Vd

Vår vanliga kontaktman i inrikesministeriet har
inofficiellt och under hand, med överlämnande av närslutna
memorandum, bett att om möjligt få upplysning om, huruvida
den från Sverige utvisade rumänske legationssekreteraren
Salcudeanu kan vara identisk med en rumän med samma namn,
som 1952 tjänstgjorde i Wien, samt om de uppgifter om man-
nen vi i övrigt kunna lämna. Vore det därutöver möjligt
för oss att ställa någon redogörelse för de nyligen timade
spionaffärerna till österrikiska vederbörandes förfogande,
vore man mycket tacksam.

Jag tillåter mig erinra om, att vederbörande i det förgångna gjort oss stora tjänster och att det därför vore tacknämligt, om vi kunde återgälda dessa.

Vid vårt samtal upprepade min sagesman det tidigare löftet att utfråga de från Sovjetunionen hemvändande öster- rikiska krigs- och straffångarna rörande Wallenberg. En större grupp av dessa fångar väntas till Wien i dag.

Jag närsluter slutligen en från samma källa erhållen förteckning över 5 svenskar, som deltagit i en kommunistisk kongress för arbetare och anställda i offentlig tjänst.

Tillgämnar
Erik Braunerhielm
Erik Braunerhielm

Utrikesrådet G. Jarring,
Utrikesdepartementet.

426

CF

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM			6/6	1955
N:o	7 ✓	BUD Chiffer	BIL.	
INK. D. N:o				
AVD.	GR.	MÅL.		
P	2	Eu ^I		

47

Svensk
Rom

Edert enclair 47. Brevet bör öppnas av König. Vi överlåta
åt Edert bedömande om åtgärd brevet bör avvakta Beck-Friis
återkomst eller företagas redan nu.

Cabinet

Exp. 6/6 1030 Rkm

Jarring/DS
22/6

HEMLIG
a
Danielsson f.k.
u.Jarring

8/655

23/6-55
exp. 95

28. April 1955

PH

ry

Betr.: WALLENBERG.

Ein Rückkehrer aus der SU hat berichtet, ein Dr. WEGNER aus KASSEL habe im anno 1951 im Lager ASBEST erzählt, dass sich der schwedische Legationsrat Graf WALLENBERG im Jahre 1950 in einem Lager der Lagergruppe INTA (Süd WORKUTA) befunden haben soll. Mehr wusste der Rückkehrer nicht darüber mitzuteilen.

Dr. WEGNER kann nicht befragt werden, da er sich noch in SU-Gefangenschaft befindet.

*
Thèse Palm he luvai an i fischapper
alla uppgifter (någon adress etc.)
om denna Rückkehrer så att vi
tyvärr kan ha ha ha.

17.6.55

87.

Just. sek.
M L

Aftonposten
8.6.55

Jarring/DS
15/6

Överl. till env.
Allard, Wien.
u. Jarring

exp. 15/6-55
TR

Nya rykten bekräftar att Raoul Wallenberg lever

LONDON (Aftonposten). Skall de österrikiska krigsfångar, som nu fått återvända till sitt land efter det Ryssland slutit fred med Österrike, kunna kasta något ljus över Raoul Wallenbergs försvinnande för tio år sedan? Några av de återvändande har bekräftat tidigare lämnade uppgifter om att tre engelsktalande fångar sedan ungefär tio år sitter i ett läger i västra Sibirien. Det har ryktats att en av dessa skulle vara den svenske diplomaten.

De hemvändande österrikarna kallar lägret för Camos, men det är tydligt att det här rör sig om samma läger som den tidigare frigivna fru Brigitte Gerland kallar Como.

När fru Gerland berättade om dessa engelsktalande fångar gjordes inom engelska krigsministeriet försök att få reda på vilka de tre männen var. Saken var även föremål för en parlamentsdebatt. Det visade sig emellertid att inga av dem kunde vara engelsmän.

Förts. sista sid. Wallenberg . . .

ett funderingar om Raoul Wallenberg

ad

INK. UTRIKES DEPT.		
D. No 233/3728		
3 JUNI 1955		
AVD.	GE.	MÅL
<i>P</i>	<i>L</i>	<i>12</i>

Halmstad den 6.6.1955.

4
5/
Herr Utrikesminister:

Ännu kan det, som sagt, vara möjligt att befria hr. konsula-
Raoul Wallenberg. Hans brott var människosmuggling - han försökte ju
smuggla ut några personer ur ~~Å~~ Turkiet. Han torde nu vara dömd ~~av rysk~~
domstol och satt i ryskt fängelse /av tidningarna att döma/ eller ~~av~~
dömd av turkisk rätt och satt i turkiskt fängelse. Man kan nog, ~~inte~~
påstå, att han är alldeles oskyldig, ty han har nog tyvärr gjort ~~sig~~
skyldig till förseelsen människosmuggling. Det gäller nu att ~~avskicka~~
ett brev eller telegram till Ryssland /om han är där/ och kraftigt
påpeka för den ryska regeringen, att livstidsstraff är ett omänskligt
och alldeles för strängt, grymt och otidsenligt straff för hans ringa
förseelse.

Man bör säga, att han redan suttit i fängelse tillräckligt mycket
för den lilla förseelsen, och att han gjorde det av barmhärtighet
för att ~~hjälpa~~ några individer, som hade det svårt. / I hemlighet
misstänker jag dock, att han gjorde det för att tjäna pengar, men
därom bör intet nämnas till Kreml./

Eftersom han redan är tillräckligt straffad för sin obetydliga
förseelse, bör han genast benådas och sändas till Sverige. Om be-
nådning icke kan utverkas, ber den svenska regeringen, att ~~han~~ åter-
stoden av straffet förvandlas till böter, och vi vilja genast er-
hålla upplysning om hur stor summa, som kräves.

Man bör också påpeka för ryssarna /eller turkarna/, att det är fullkomligt omänskligt, att han inte får mottaga besök. Detta är också mycket grymt och hjärtlöst, och han bör därför få tillåtelse att ta mot besök av sina anförvanter och Sveriges representanter. Han bör likaså beviljas att brevväxla med sina anförvanter och med svenska regeringen i Stockholm.

Man tycker det skulle kunna gå bra med böter, ty det finns inga mur så hög, att icke en med guld lastad åsna kan kliva över den. Det är ju mycket synd om honom, och man bör också påpeka för de hårda, råa ryssarna, att det är upprörande och hemskt, att han på grund av en så ringa förseelse skall behöva vara livstidsfånge och därigenom lida fruktansvärda själskval. Kanske det kan finnas något gott i en ryss också, trots ateismen, och man bör försöka röra och beveka dem samt fresta med böterna.

Då säger kanske Chrusev till sin vän Bulganin, som bägge äro två hår utav hin: "För svenska långsjälar nu Raoul vi släppa. Snart får han spatsera på egen täppa."

Förbindligast

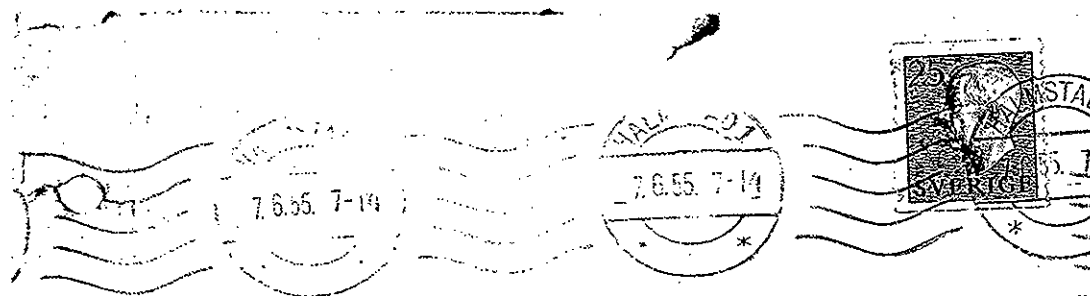
Torsten Allhed

Torsten Allhed,

kandidat,

Hallandsgatan 13,

Halms tad.

Hr. riksstämman,

Stockholm.

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

shöborgsutredningen

Telegram

STOCKHOLM			14/6	1955
N:o	39 ✓	BUD Chiffer	BIL.	
INK. D. N:o				
AVD.	GR.	MÅL.		
P	2	Eu ^I		

Svensk

Bonn

Edert ll. Kan amiralen Voss adress uppgivas till oss?
Cabinet

Reva. 14/6 1510 ccs

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Köln

Avsändt den 14 / 6 19 55 kl. telex

Inkom den 14 / 6 19 55 kl. 1825

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 10: B		21
Avd.	Gr.	Mål.
P	2	E ^I

15/6 P.M.
Lille Am. Amble -

ML

21.

Edert chiffer 34. Voß' adress är Forstheim,
Hintersee bei Berchtesgaden, Oberbayern.

Göransson

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD

Pol.

Från Moskva

Avsant den 14 / 6 1955 kl. 8.00

Inkom den 14 / 6 1955 kl. 1245

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr	SP.B	284
Avd.	Gr.	Mål.
P	2	Een

1/7 P.M.

284.

För Kabinettssekreteraren strängt förtroligt och personligt.

S.u.

Under tjugo minuters enskilt samtal med Vorosjilov, varvid Pegov, Gromyko, byråchefen Alexandrov och jag närvaro, framförde Nilsson sin vädjan om R.W. Vorosjilov svarade, att han vetat, att vi skulle upptaga saken, att han kände den och deltagit i parti- och regeringsledningarnas på senare tid fattade beslut att beordra noggrann undersökning över hela Sovjet - i läger, fängelser, sjukhus etc. - för att efterforska honom. Resultatet dock helt negativt. Han funnes icke här och man hade icke lyckats finna några uppgifter om honom. Hade han funnits här, skulle han tillåtits resa hem eller, om han hade dömts som förbrytare, överlämnats till de svenska myndigheterna. Komme man framdeles att få några upplysningar om honom, skulle man meddela svenska regeringen. På tal om de uppgifter, varpå vi byggt våra skriftliga framställningar och vartill Nilsson i ett sammanhang hänvisade, sade Vorosjilov, att en mångfald dylika inströmmade även hit. Ofta härrörde de från fientligt inställda personer. Undersökningarna rörande R.W. hade emellertid som sagt lämnat ovan berörda resultat. På min fråga förklarade sig Vorosjilov beredd föranstalta om undersökningar, om vi å vår sida överlämnade uppgifter, vilka vi efter prövning funnit trovärdiga. Nilsson avlägger rapport efter hemkomsten. Han har hemställt ^{de-}legation och pressrepresentanter iakttaga absolut tystnad om samtalet.

Secundo. Bischof sagt mig han deras liknande fall lämnat exakta data med person och ortsnamn.

Sohlman

Coll.: *[Signature]*

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Moskva

Avsant den 14 / 6 1955 kl. 1400

Inkom den 14 / 6 1955 kl. 1530

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr	JP:B	285
Avd.	Gr.	Mål.
P	2	Eu

Pol.

an

M

285.

Urgent.

Kabinettssekreteraren personligt.

Vårt chiffer 284 in fine. Talmännen via Elving hem-
ställt Du måtte träffa åtgärder i syfte förebygga
några som ^{helst} frågor från pressen om samtalet R.W.,
även blott huruvida samtal därom förekommit.

Sohlman

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM 15/6 1955		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

P.M.

Admiral Voss' address is:

Forstheim,

Hintersee bei Berchtesgaden,

Oberbayern.

Stockholm, June 15, 1955.

Gunnar Jarring

Mr. Abbott, am. amb.

exp. m. bud

15/6-55

73.

17/6

aa.

Wi

MA

Byråchefen P.R.H. Bergström,
Kungl. Utrikedeptementet,
Stockholm.

ly.
sh.

17/6 au. vc.

mr

I enlighet med vår överenskommelse vid sammanträffandet
på onsdagen, översänder jag härmed en redogörelse för
samtalet med Vorosjilov.

Kristinehamn den 16.6.55.

Anders U. Kallander

P.M.

med ~~med~~dogörelse för ett samtal mellan undertecknad och ambassadören Sohlman samt ordföranden i Högsta sovjets presidium Vorosjilov angående fallet R. Wallenberg. Övriga närvarande: Gromyko och Pegov (Pegev?). Som tolk fungerade Alexandrov.

Samtalet ägde rum måndagen den 13 juni i anslutning till riksdagsdelegationens uppvaktning hos Vorosjilov. Vid denna uppvaktnings slut anhöll undertecknad om ett enskilt samtal med Vorosjilov tillsammans med vår ambassadör. Detta beviljades omedelbart. Samtalet varade cirka 20 minuter.

Inledningsvis framhöll jag att jag velat begagna tillfället att direkt till presidenten framföra ett spørgsmål, som var av stort intresse för oss i Sverige. Det gällde den svenske diplomaten Wallenberg, som efter Budapests ockuperande av ryska trupper varit försvunnen. Jag framhöll att Wallenberg ju vid tillfället varit i svensk diplomatisk tjänst och att han varit verksam som ledare för en humanitär hjälpaktion. Av uppgifter som erhållits genom i Sverige gjorda efterforskningar, har vi kommit till den uppfattningen, att W. efter ockupationen omhändertagits av rysk militär och att han fortfarande befunne sig i Ryssland. Jag ville nu efterhöra som några upplysningar kunde lämnas om W:s öde eller om man ville medverka till fortsatta efterforskningar efter honom.

Vorosjilov förklarade sig känna till ärendet Wallenberg. Han hade också väntat sig att saken skulle föras på tal. Han förklarade sig veta att svenska regeringen gjort framställningar i saken och att undersökningar skett. Saken hade diskuterats i ministerrådet och därifrån hade getts direktiv om W:s efterforskande. Allt detta hade emellertid varit fruktlöst, varför Vorosjilov ansåg sig kunna försäkra att W. icke fanns i Ryssland. Han tillhörde, ansåg Vorosjilov, den grupp av många, många, som på ett fullkomligt oförklarligt sätt försvunnit. Sådant händer i krig och omedelbart efter ett krig i förfärligt mycket större utsträckning än folk i allmänhet hade klart för sig, förklarade Vorosjilov.

Jag framhöll att genom svenska UD insamlats material om Walleberg, som gav vid handen att W. skulle ha funnits i Ryssland vid olika tidpunkter och att jag trodde mig veta att detta material överlämnats till ryska vederbörande.

Vorosjilov förklarade sig känna till detta, även om han själv icke genomgått detta material. Detta till trots kunde han emellertid icke säga annat än det han redan sagt. Han bad att bli trodd på sitt ord under hänvisning till att han var en gammal man.

Vorosjilov kom härpå ytterligare in på hur lätt försvinnande ske under de kaotiska förhållanden som rådde i krigets slutskede. Själv hade han en nära släkting, som man utan resultat efterforskat. Mikojaens älsklingsson, en flygare, hade likaledes försvunnit utan att man på något sätt kunnat utröna hans öde. Vorosjilov berättade vidare att han en eftermiddag ensam promenerat på en enslig stig utanför Leningrad. Plötsligt hade han framför sina fötter funnit ett avhugget manshuvud. Det hade tillhört en ung, blond man. Han hade undersökt terrängen omkring för att om möjligt finna kroppen, men icke sett ett spår av den. Inga strider hade förekommit åt detta håll. - Och ändå fanns där ett avhugget huvud, tillade Vorosjilov. Han verkade tagen av sin egen skildring och tillade - "Jag tror jag har sett flera döda än levande i mitt liv."

Jag framhöll att jag naturligtvis inte ifrågasatte annat än att presidenten meddelade oss vad han kände till i saken. Jag ansåg mig dock böra framhålla att Wallenbergs öde omfattades med stort intresse i

Sverige. Ingenting skulle så kunna medverka till skapandet av goda relationer och ett förtroendefullt samarbete mellan Sverige och Ryssland än om fullkomlig klarhet kunde vinnas i denna affär.

Vorosjilov förklarade sig helt på det klara härmed. Vi skulle heller icke ett ögonblick undanhålla er klarhet om vi kunde åstadkomma sådan. Om Wallenberg gjort sig skyldig till aldrig så grovt brott så skulle vi säga er detta. Vi skulle, om vi kände till var han fanns, icke ett ögonblick kvarhålla honom hos oss.

Ambassadör Sohlman efterhörde slutligen om man från svenskt håll kunde få tillfälle överlämna ytterligare material i ärendet om sådant kunde framkomma och som var av den art att man på svenskt håll satt tilltro till det. Vorosjilov förklarade att man gärna skulle ta mot sådant material och göra allt som ytterligare kunde göras för att klarlägga saken.

Härmed var samtalet slut. Det hade förts från vår sida lungt och lidelsefritt och från rysk sida i förstående ton.

Kristinehamn den 16.6 1955.

Emil A. Kristin

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

sjöborgsutredningen

Telegram

STOCKHOLM 17/6 1955		
N:o 35 ✓	BUD Chiffer	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

L1
Svensk
Wien

Handbrev Braunerhielm-Jarring 3 juni. angående Salcudeanu.
Utverka att utfrågningen av de från Sovjetunionen
hemvända österrikiska fångarna rörande Wallenberg
anstår tills Allard anlänt Wien.

Cabinet

Sep. d. 17/6 kl. 10.25 st.

C²

Jarring/DS

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

sjöborgsutredningen

Telegram

STOCKHOLM			18/6	1955
N:o 14	BUD Chiffer	BIL.		
INK. D. N:o				
AVD. P	GR. 2	MÅL Eu ^I		

äker Jarring.

AL

Svensk

Budapest

Fastställ följande:

- alfa) har Wallenberg-momentet på St Stephans-platsen borttagits?
- beta) har namnet Wallenberg på Wallenberg-gatan borttagits?
- gamma) har man borttagit namnet Wallenberg på paviljongen i judiska sjukhuset?
- delta) telegrafera om möjligt svar dessa frågor före måndag förmiddag.

Cabinet

4 p 18/6 m. 1100 91

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Budapest

Avsändt den 19 6 19 55 kl. 2113

Inkom den 20/ 6 19 55 kl. 0110

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 12: B		26
Avd. P	Gr. 2	Mål. E. I

AA
26.

Edert chiffer 17.

Wallenbergmonumentet finns icke Stephansplatsen.

Beta. Minnestavla och gatuskylt existera fortfa-

rande Wallenberggatan. Gamma. Omöjligt angiven

tidsfrist konstatera, men återkommer snarast.

Kruise

LÉGATION ROYALE DE SUÈDE

Rom den 16 juni 1955.

Personligt och strängt förtroligt.

aa.
h Broder,

Åberopande Ditt handbrev till Beck-Friis den 23 maj 1955 ber jag få meddela, att beskickningen vid sin tidigare korrespondens med Francisc Hadobas tillskrivit denne under adress Via Rio Primario 1, Trieste. Jag har nu trätt i författning om att utröna huruvida Hadobas fortfarande finnes under ifrågavarande adress eller, för det fall han flyttat, hans nuvarande vistelseort.

Ria Kingme
Claes König
(Claes König)

Utrikesrådet Jarring,
Utrikesdepartementet.

SWEDISH DELEGATION
TO THE UNITED NATIONS

209

New York den 16 juni 1955.

Förtroligt. 1 bil.

aa.

AK

Be

Ärade Broder,

./.

Då jag i går i annat ärende besökte Per Lind, bad han mig att för Din personliga kännedom vidarebefordra bifogade genomslag av svar från Dag Hammarskjöld till överdirektören von Dardel i anledning av ett telegram från den senare i Raoul Wallenbergsaffären.

Rudolf Philipp har, enligt vad Lind meddelade, direkt underrettats om innehållet i ovanstående svar under hänvisning till det brev, som Hammarskjöld under sitt senaste Stockholmsbesök mottog genom Dig.

Med många hälsningar
från din tjänst
August Habermas.

Kabinettssekreteraren Lundberg,
Utrikesdepartementet.

JN

15.6.1955

15 juni 1955

Med anledning av Edert telegram den 7 juni ber jag få meddela, att jag alltjämt är beredd att bidra till försöken att uppnå en slutlig lösning i fallet Raoul Wallenberg.

Som jag tidigare framhållit, måste åtgärder av Förenta Nationernas generalsekreterare på officiell väg anses uteslutna med mindre organisationen ger honom ett formellt uppdrag, vilket jag icke skulle vilja rekommendera.

Mina möjligheter att personligen ingripa är begränsade, men jag har saken i åtanke i syfte att, om lämpligt tillfälle erbjuder sig, göra vad jag kan.

F.D. Överdirektör Fredrik von Dardel
Sveavägen 88
Stockholm

PL/ls

Bonn, p.t. Köln, den 20 juni 1955.
Strängt förtroligt.

Jarring/DS a HEMMIG
22/6 Komm. Danielsson,
f.k.
u.Jarring

ap. 23/6-55
B.

AK

2/

Broder,

Enligt departementets önskan har vi försökt att av amiral Voss erhålla ytterligare detaljer rörande den amerikanske Vladimir-fången Kumisch's påstående, att en svensk skulle sitta fängslad i Vladimir.

Voss har meddelat, att han icke har sig något mera bekant rörande den svenske fången. Han erinrar sig endast, att Kumisch en gång, då han och Voss befunnit sig i samma cell, berättat, med vilka fångar han tidigare suttit samman. Voss hade då gjort inpasset: "Das ist ja ein ganz internationales Gremium, mit dem Sie zusammengesessen haben.", varpå Kumisch yttrat: "Ja, ich weiss sogar noch von weiteren, es sitzt auch ein Schwede hier".

Voss kan icke längre komma ihåg, om Kumisch nämnde svenskens namn. Senare hade denne aldrig mer kommit på tal. Såvitt Voss visste, hade inga Vladimir-fångar, som suttit samman med Kumisch, ännu återvänt. Voss har lovat att om han skulle få kontakt med någon, som kommer tillbaka, hänvisa honom till beskickningen.

Diuturnus
V. Kumisch

Herr Utrikesrådet G. J a r r i n g,
Stockholm.

na. f. P 2 bu I

Utdrag ur förtroligt handbrev från förste
ambassadsekreterare Wollin, Paris, till utrikes-
rådet Jarring, dagtecknat den 21 juni 1955.

Orig. HP 1 Df

Manac'h berörde i detta sammanhang det öde som be-
skärts övriga bakom järnridån fängslade fransmän. Man
räknade med cirka 350 sådana fall och arbetade intensivt
på att söka lokalisera dem till olika läger. Det visa-
de sig nämligen vara ett faktum att om man icke blott pre-
senterade ryssarna med namn på fångarna utan även visade
sig ha vetskap om i vilka läger de sutto, i regel inga
svårigheter gjordes beträffande deras lössläppande. Den
4 innevarande juni hade franske ambassadören i Moskva
överlämnat en lista med 35 dylika kända fall till Bulgarien.
Denne hade icke gjort några utfästelser men på fransk
sida vore man optimistisk om demarchens resultat.

I dagarna anlände, förklarade slutligen Manac'h,
nya kontingenter österrikiska krigsfångar till Wien.
Franske ambassadören hade redan fått instruktioner att
göra efterfrågningar om dessa hade sig något bekant om
eventuella franska fångar i de läger de passerat. Man
hade inte glömt bort det intresse som vi på svensk sida
hyste i dessa frågor. Om något av intresse skulle fram-
komma lovade Manac'h att höra av sig.

u. Wollin

84

Rom den 27 juni 1955.

Personligt och strängt förtroligt.

P2 Sec I

ak.

AL

h/

Broder,

S.U.

Återkommande till Ditt handbrev den 23 maj 1955
angående Hadobas ber jag få meddela, att vi genom en på-
litlig mellanhand i Trieste erfarit, att Hadobas den 17
nästlidna maj försvunnit från det flyktingläger i Trieste,
där han var inkvarterad, och därför efterspanades av polis-
myndigheterna. Hittills hade dessa spaningar tydligen varit
utan framgång.

Jag skall be vår kontaktman om någon tid höra sig
för huruvida något spår efter Hadobas framkommit.

Din tillgivne

Johan Beck-Friis

(Johan Beck-Friis)

Utrikesrådet G. Jarring,
Utrikesdepartementet.

KOPIA
KUNGL. SWENSKA
BESKICKNINGEN

Bryssel den 23 juni 1955.

Nr 266

HP 1.

INK. UTRIKES DEP.		
D. No 12 266		
27 juni 1955		
VD.	GR.	MAF
P	2	Eu

i Sovjetunionen kvab-
hållna belgare.

KUNGL. UTRIKESDEPARTEMENTET.
Pol.delgivning.
Stockholm den 30 juni 1955.
Överlämnas för kännedom till
Beskickningschefen i

(R. Hichens Bergström)
Byråchef

Orig. se HP 39 G

aa SPH ÖU AL GJ HB
Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Sedan 1948 har belgiska Röda Korset gjort upprepade framställningar till ryska Röda Korset och Röda Halvmånen rörande försvunna belgiska medborgare, som förmodats befinna sig i Sovjetunionen, varvid listor på sammanlagt mer än 800 namn överlämnats. Under de gångna åren ha ett försvinnande fåtal av dessa kommit tillrätta.

Belgiska Röda Korsets ordförande prins Frédéric de Mérode har i dagarna återkommit från en tre veckors studieresa i DSRU, under vilken han med de ryska systerorganisationerna förhandlat om efterforskning av de saknade. Han har därvid mottagit en lista på 391 av de efterfrågade, vilka enligt vad som fastslagits icke finnas i Ryssland. Rörande de övriga fortgår undersökningen, vilken utlovats skola bedrivas med största energi. Ett antal för krigsförbrytelser till frihets-

straff dömda belgare finnas fortfarande i Ryssland, och har ryska Röda Korset förbundit sig att till dem vidarebefordra de gåvopaket, som den belgiska organisationen kunde önska sända.

G. Reuterskiöld

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

Sjöborgsutredn.

STOCKHOLM		29 juni	19 55
N:o 34V	BUD	BIL.	
INK. D. N:o			
AVD. P	GR 2	MÅL. Eu ^I	

RL

Svensk
Wien

För Allard från kabs. Intervjun med Gottlieb har givit svenska tidningar idén att beordra sina Wien-korrespondenter att förhöra hemvändande fångar om Wallenberg. Sådana förhör kan göra en fånge värdelös som vittne på grund av de många ledfrågor och allmänna upplysningar om Wallenberg han fått. Ju längre tid som går, ju svårare blir det att beteckna ett vittnesmål som spontant. Om uppgifter rörande i Sovjet kvarvarande vittnen t.ex. tyskar publice-
ras, blir vittnet säkert icke frigivet. Finns någon möjlighet att motverka fångar-
nas uttalanden till pressen? Kan våra förhör påskyndas? Familjen starkt orolig och vill sända ned Philipp för att bedriva förhör. Kan detta tillåtas och bör i så fall kommissarie Danielson, representant för österrikiska polisen eller beskickningen vara närvarande? Vilka åtgärder bedömer Du efter kontakt med österrikiska vederbö-
rande vara lämpliga? Understryk om det be-
hövs för österrikarna, att frågan om Wal-
lenberg på grund av dess inrikespolitiska bakgrund, dess intresse för världsopinionen och på grund av att alla högt uppsatta rys-
sar deltagit i dess handläggning icke är att jämföra med vanliga försvinnanden i Sovjet.

Cabinet

Utp 29/6 kl. 10/15 gl Jan

C3

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD.)

Från Wien

Avsant den telex 19 kl.

Inkom den 29/ 6 19 55 kl. 1840.

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60:B 34	
Avd. P	Gr. 2
Mål. E ^I	

34.

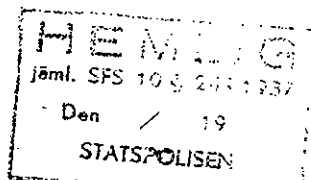
Edert chiffer 37. För Kabinettssekreteraren. Vederbörande österrikiska säkerhetspolis, som vi efter min återkomst kontaktat, lovat tillse att österrikiska myndigheter icke själva förhöra hemkomna fångar om Wallenberg. Man ställde sig däremot tveksam till vår begäran att erhålla fullständiga listor på fångarna, då man tydligen befara⁴de, att vi utan österrikisk medgivande skulle påbörja förhör på eget initiativ. Vederbörande lovade dock överväga vår begäran och snarast lämna besked.

Med anledning av Ditt chiffer 37 skall jag upptaga frågan om listorna med generaldirektören för offentliga säkerheten Krechler och samtidigt undersöka möjligheten att förebygga fångarnas uttalanden till pressen ävensom söka påskynda våra egna förhör. Då österrikarna befara, att beskickningen utan deras medgivande skall kontakta fångarna, skulle Philipps hitresa i nuvarande stund säkerligen ytterligare komplicera läget. Jag återkommer, så snart jag träffat Krechler.

För Din personliga information. Gottlieb, som under min vistelse i Sofia tjänstgjorde som kanslist vid tyska beskickningen där och bl.a. handlade passfrågor, var i själva verket en av Gestapos mindre agenter i Bulgarien.

Allard.

Avskrift.

29.6.1955.

Nachrichten über Legationsrat Raoul WALLENBERG.

Quelle: Ehemaliger deutscher Obergefreiter, Intelligenter, gefestigter, aufrechter Charakter.

Quelle befand sich vom Dezember 1948 bis zum 1.5. 1949 im Gefängnis Lefortoskaja in MOSKAU. Während dieser Zeit teilte er seine Zelle mit einem ehemaligen deutschen Leutnant, der von einem schwedischen Diplomaten, namens Wallenberg, erzählte. Quelle kam im Mai 1949 nach KARAGANDA und hat den Leutnant, der zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt worden war, nicht mehr wiedergesehen.

Der Leutnant habe nachstehendes berichtet:

Zum Jahreswechsel 1947/48 habe er mit einem schwedischen Diplomaten namens Wallenberg in der Lefortoskaja in einer Zelle gesessen. Wallenberg habe den Sowjets gegenüber in den zahlreichen Vernehmungen jede Aussage verweigert und habe geäußert, er werde solange schweigen, bis man ihm Gelegenheit gebe, die russische Sprache zu erlernen.

In der Tat habe man daraufhin Wallenberg mit Lehrmaterial und sowjetischer Literatur versorgt, sodass sich Wallenberg relativ schnell die russische Sprache aneignete, jedenfalls soweit, dass er lesen und schreiben und sich auch leicht russisch unterhalten konnte.

Im Jahre 1948 (Monat war Quelle entfallen) wurde Wallenberg nach Aussagen des Leutnants zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, obgleich ihm die Sowjets kein Vergehen nachweisen konnten.

Der Leutnant habe weiter berichtet, dass Wallenberg, als er sich geweigert habe, das Urteil zu unterschreiben, bewusstlos geschlagen worden sei. Nach Ablauf einiger Tage sei Wallenberg dann von den Sowjets aus der Zelle herausgeholt worden und mit unbekanntem Ziel entfernt worden.

Bemerkung: Wir möchten wiederholen, dass wir gemäss unserer Absprache mit Ihnen alle Informationen, die bei uns über Herrn Wallenberg anfallen, an Sie weiterleiten, auch dann, wenn wir annehmen müssen, dass sie Ihnen schon auf anderem Wege bekannt geworden sein können.

Vidimeras:

J. Ekenbrant

Ruth Bergström

ct

HL
Herr Rabinetts sek.
Arne S. Lundberg
fr. Kamraden
Sthlm 24/2-13
Otto Daniel
4/ Bayrer, F.

Frågor till sagesmannen "Obergefreiter".

"Obergefreiter" och

- 1) Om möjligt bör namnet på löjtnanten uppgivas på det att vi må bli i tillfälle jämföra om detta namn tidigare nämnts i handlingarna.
- 2) Noggrant angivande, av tiderna för "Obergefreiters" vistelse i de olika fängelserna och lägren.
- 3) Likadana uppgifter, om möjligt för löjtnantens vistelse i olika fängelser och läger.
- 4) Namn på personer, som befunnit sig i fångenskap samtidigt med "Obergefreiter" och "löjtnanten". Detta gäller särskilt beträffande den aktuella tiden i Moskva.
- 5) Kan "Obergefreiter" uppgiva cellnummer, där han själv och löjtnanten suttit, när de voro i Lefortövskaja.

Stockholm den 26 juli 1955.

*Den frän vidundersöktens
or Druiden. / BK*

Handwritten on index - 10/4 49

Simple butterfly ~~is~~ documented?

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Budapest

Avsant den 30/ 6 19 55 kl. 1416

Inkom den 30/ 6 19 55 kl. 1535

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 12: B		28
Avd.	Gr.	Mål.
P	2	21

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

28.

Vårt chiffer 26.

Ad alfa. Det aldrig avtäckta Wallenbergmonu-
ments allmänna del d.v.s. utan porträttmedaljong och
inskription står framför penicillinfabriken i
Debrecen jämför handbrev Tamm-Dahlman 11 september
1952. Ad gamma. Såvitt kunnat konstateras har före-
slagen benämning aldrig genomförts enligt initierad
uppgift på grund av kommunistiskt veto.

Lundborg

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD.)

Från Wien

Avsant den telex 19 kl.

Inkom den 30 / 6 19 55 kl. 1325.

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: B 36	
Avd. P	Gr. L
Mål. Eu	

36.

För Kabinettsssekreteraren. Vårt chiffer 34.

Primo. Krechler gör gällande att då listorna på återkomna fångar omfatta flera hundratals personer alltför tidsödande verkställa avskrifter för vår räkning. Han föreslår därför, att vi dels angiva namnen på de personer, som enligt våra informationer kunna ha upplysningar om Wallenberg, dels uppgiva vilka ryska fängelser eller läger, som därjämte av intresse. Österrikarna villiga undersöka om av oss namngivna personer återvänt samt att sammanställa listor på fångar, som vistats i de fängelser eller läger, som vi uppgivit. Intet hinder vi därefter själva verkställa förhör. Krechler trodde dock fångarna mera meddelsamma om österrikisk polisman, som de förut känna likaledes närvarande.

Secundo. Då fångarna omedelbart få återvända till sina hem ingen möjlighet förhindra journalister att taga kontakt med dem, därest dessa erfara fångarnas namn och adresser. Det enda som myndigheterna kunna göra därför att vägra journalister alla upplysningar häfom, vilket Krechler lovade draga försorg om. De huvudsakliga kontaktmöjligheterna, vilka icke kunna förhindras, ligga däri, att journalisterna infinna sig vid järnvägsstationerna, då fångtransporter kunna väntas.

Allard

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

Sjöborgsutredn.

STOCKHOLM		
30 juni 1955		
N:o 391	Chiffer.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

AK

Svensk

Wien

För Allard från kabs. Personer, som
suttit i Ljubljanka första halvåret 1945 eller
senare i Lefortovskaja, intresserar oss. Vi
kan angiva vissa namn. Men förhör med dessa
ger troligen endast bekräftelse på vad vi re-
dan vet. Förutsättningen för att få upp nytt
spår är därför vidare undersökningar. Hade Du
inte fått löfte att alla återvändande, som väl
undergår någon utfrågning av österrikiska myn-
digheter, skulle tillfrågas, om de hört talas
om någon svensk fånge? Hur blir det med detta?

Cabinet

Exp 30/6 kl. 1650 SA

C

Fr Ryssell

KOPIA
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Bryssel den 23 juni 1955.

Nr 266

HP 1.

i Sovjetunionen kvar-
hållna belgare.

KUNGL. UTRIKESDEPARTEMENTET.
Pol.delgivning.
Stockholm den 30 juni 1955.
Överlämnas för kännedom till
Beskickningschefen i

R. Hichens Bergström
(R. Hichens Bergström)
Byråchef

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Sedan 1948 har belgiska Röda Korset gjort upprepade
framställningar till ryska Röda Korset och Röda Halvmånen
rörande försvunna belgiska medborgare, som förmodats be-
finna sig i Sovjetunionen, varvid listor på sammanlagt mer
än 800 namn överlämnats. Under de gångna åren ha ett för-
svinnande fåtal av dessa kommit tillrätta.

Belgiska Röda Korsets ordförande prins Frédéric de Mérode
har i dagarna återkommit från en tre veckors studieresa i
DSRU, under vilken han med de ryska systerorganisationerna för-
handlat om efterforskning av de saknade. Han har därvid mot-
tagit en lista på 391 av de efterfrågade, vilka enligt vad
som fastslagits icke finnas i Ryssland. Rörande de övriga
fortgår undersökningen, vilken utlovats skola bedrivas med
största energi. Ett antal för krigsförbrytelser till frihets-

straff dömda belgare finnas fortfarande i Ryssland, och har ryska Röda Korset förbundit sig att till dem vidarebefordra de gåvopaket, som den belgiska organisationen kunde önska sända.

G. Reuterskiöld

Veiken 30/6 55

Broder,

Jeg er en bifogede mit i N.Y.
Herald Tribune en amerikansk
Remith dykker opp på nytt. Det
ville det være samme person som
vi har hørt om gåa med under
navnet Remysch eller Kymysch. Det
finner p.m. om denne i Rev - arkivet.
Om det uatvilsomt inget om gåa
f. u. eftersom K. er i SSSR,
men det kan jo være vikt at komme
i høp for framtiden.

Mågen hatter
trigane
Sven Janning

By Returning Austrians

Missing GI Reported In Soviet Labor Camp

By the Associated Press

WIENER NEUSTADT, Austria, June 26.—The mysterious disappearance of an American soldier in Berlin four years ago was cleared up yesterday when returning Austrian prisoners, from the Soviet Union brought word that he is being held in a Russian slave labor camp.

The Austrians also told of 15 other Americans and approximately 50 Britons held in the Soviet Union. They further reported they knew a French girl and a French Army major in Russian camps.

They said that Sydney Ray Sparks, of Tennille, Ga., asked them to inform United States authorities that he is being held incommunicado at Camp Potma, in eastern Russia. The former Army private disappeared from Berlin in 1951.

Saw 'Earl of Weymouth'

However, they were able to give the names of only five others of the Americans. The only Briton named yesterday was identified only as the "Earl of Weymouth." The Austrians said he was a "duke or something." They said they were unfamiliar with British titles. [A spokesman for Viscount Weymouth said in Warminster, England, that "this case has nothing to do with us."] The Austrians named the following Americans:

Murray Feingersch, or Finegase, of Brooklyn, N.Y.

M/Sgt. Robert Kumith, of New Orleans.

Rudolf von Schwab, home town unknown.

Rudolf Kissis, home town unknown.

Col. Rudolf Cerny, home town unknown.

The French girl, they said, gave her name as Pierrette Dupuy, of Paris. The major called himself Guase.

The 186 Austrians included 45 women. Four of the Austrians were completely paralyzed from beatings, their fellow returnees said, and had to be carried off the Russian train which brought them here. Three walked on crutches.

There were shouts of joy when the Austrians arrived yesterday morning. Austrian Chancellor Julius Raab welcomed home the prisoners.

The group also included Dr. Margarethe Ottlinger and police inspector Anton Marek, whose arrests by the Russians seven years ago caused strong protests by the Austrian government.

They said today they were convicted by the Soviet Union for "espionage." Dr. Ottlinger, 36, had to be carried off on a stretcher. She is suffering from pleurisy.

Mr. Marek, 66, did not know on his arrival that his wife died during his absence.

CHEFS-D'ŒUVRE

PRODUCED

BY THE

OYSTER

Burma invites you to visit
the most fabulous

EXHIBITION

of
Cultured Pearls

ever seen to this day
a magnificent collection
straight from the world's
greatest pearl fisheries.

JACQUES HEIM

15, AVENUE MATHIGNON

Exclusive Haute-Couture Salon
second floor

THE NEW FULL
SUMMER COLLECTION

Kalvin's school

from family

Paris
at
un-
or
is
back
ms
of
the
limit
as dis-
agreed
set any
the con-
low much
Clearly,
disagree-

fects
wide
ov

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

ex. 2 till *Rabinski Lundberg*
» 3 »
» 4 »

Från Wien

Avsant dentelegraph 19 kl.

Inkom den 1 / 7 1955 kl. 1910

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60:B 37	
Avd. P	Gr. 2
Mål. E. I	

2/7 ch. Wien

M

37.

Edert chiffer 39. För Kabinettssekreteraren.

Primo. Krechler idag på min begäran lovat upprätta listor, dels över personer som suttit i Ljubljanka första halvåret 1945 eller därefter i Lefortovskaja, dels över prominenta österrikiska fångar, som suttit i andra fängelser eller läger. Härutöver hemställde jag ånyo, att hemvändande österrikare, som rutinförhöras skulle tillfrågas om de hört talas om svenska fångar. Samtidigt framhöll jag, att Wallenbergs namn därvid icke borde av österrikarna direkt beröras. Slutligen hemställde jag, att listorna skulle överlämnas till mig succesivt allteftersom de bli färdiga.

Secundo. Ifrågasätter om Ni ej borde uppgiva de namn vi känna i syfte att fastställa om vederbörande återvänt eller väntas komma närmaste tiden. Bland prominenta återkomna österrikare som omnämnts i pressen märkas polisinspektör Marek samt en kvinnlig ekonom dr Ottillinger. Den förre skall höras av Krechler nästa vecka. Den senare så sjuk att hon f.n. icke kan förhöras. Nästa vecka torde ett större antal s.k. "krigsförbrytare" anlända, vilka ryssarna lovat frigiva på det uttryckliga villkoret, att deras återkomst i möjligaste mån hemlighålles.

Tertio. Därest vi skall förhöra ett större antal fångar, syns mig lämpligt Danielsson utsänds att biträda därmed. Däremot önskvärt Philipps avresa till vidare förhindras.

Allard

Coll.: *Tau*

Gr

KUNGL. UTRIKES

DEPARTEMENTET Lundberg/AA.

Telegram

Sjöborgsutredn.

STOCKHOLM 1 juli		1955.
N:o 414	Chiffer.	BIL
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

AK

Svensk

Wien

För Allard från kabs. Philipp reser på eget initiativ och egen bekostnad till Wien med ankomst med SAS-plan måndag kl. 16. Önskar någon från beskickningen möter. Har icke kunnat motsätta mig resan, då han förklarade, att beskickningen icke behövde ta något ansvar för honom utan i förekommande fall kunde säga österrikarna, att han rest ned privat som familjens ombud. Senare har han spontant förklarat, att han ingenting skall göra mot Din avrådan och att han är beredd i tvivelaktiga fall avvakta instruktion från mig. Philipp absolut emot att utlämna namn på av oss kända vittnen, då han är rädd för läckor.

Cabinet

Rek. 1/7 1535 ccs

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD.)

Från Wien

Avsänt den telex 19 kl.

Inkom den 2 / 7 19 55 kl. 1315.

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: B		39
Avd.	Gr.	Mål.
P	2	Eu I

ML

39.

Edert chiffer 41. För Kabinettssekreteraren.

Braunerhielm eller Karlhorn möta Philipp måndag eftermiddag vid SAS kontor, dit passagerarna anlända med buss.

Allard.

Coll.: *Day*

Avskrift av ch. nr 42, 2.7.55. från UD till
Wien.

För Allard från kabs.

Primo. Gottlieb, adress Laakirchen 214, ämnar omedelbart resa till Sverige. Önskvärt han kunde nås med hemställan ej uttala sig till tidningsmän. Telegrafera resultatet.

Secundo. Återvänd fånge har enligt pressen uppgivit, att tre svenskar, en fiskare Olsson från Malmö, en Adamsson-Langeberg och en Nilsson-Guldbransson, finns i Vorkuta. Kan sagesmannen identifieras och förhöras?

Tertio. Förefaller lämpligt att österrikarna då en fånggrupp anländer uppmanar samtliga att ej till pressen utlämna namn på fångar, som alltjämt är i Sovjetunionen.

Quarto. Förgäves sökt få Philipps resa uppskjuten. Han lovar vara lojal. Han medför egna anteckningar med alla namn.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Wien

Avsänt den telex 19 kl.

Inkom den 3 / 7 19 55 kl. 1905

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: B 40	
Avd. P	Gr. 2
Mål. Eu I	

4/7 Ch. Wien

AL

40.

37

Edert chiffer 42. För Kabinettssekreteraren.

Primo. Har ännu icke kunnat få förbindelse Gottlieb, då telefonstationen Laakirchen stängd söndag. Söker ånyo ringa honom måndag morgon. Dock möjligt han avrest redan igår lördag.

Secundo. Vi fastställt, att uppgifterna tre svenska fångar, som mig veterligt icke förekommit österrikisk press, härrör från en av United Press härvarande representanter. Denne som idag bortrest anträffbar i morgon, då jag kontaktar honom.

Tertio. En general Poldi Fugger, som sedan länge intim vän till familjen Wallenberg, i dagarna återvänt rysk fångenskap till Wien. Om Du önskar, skall jag bjuda honom till mig och personligen förhöra honom.

Allard

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Wien

Avsant den TELEX 19 kl.

Inkom den 4/7 1955 kl. 2010

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60:B 41	
Avd. P	Gr. 2
Mål. Eu I	

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

41.

Vårt chiffer 40. För Kabinetssekreteraren.

Primo. Telefonerat Gottlieb, som lovat icke göra uttalanden till pressen och särskilt att icke angiva några namn. Han reser torsdag till Tyskland och återvänder till Österrike omkring den 15 juli för att rekreera sig i österrikiska alperna. Gottlieb avreser ca 10 augusti till Göteborg och Borås och ämnar vid lägligt tillfälle söka förbindelse med UD. Vi ha möjlighet att kontakta honom efter hans återkomst till Österrike.

Secundo. United Press' representant vägrade uppgiva namnet på sin källa dels av journalistiska principer dels emedan vederbörande är mycket försiktig och tystlåten. Han lovade dock framföra en vädjan till sin sagesman att snarast sätta sig i förbindelse med oss. Vederbörande nu på bilsemester anträffbar först efter återkomsten till Wien troligen i slutet av denna vecka. Krechler lovat söka få UP-representanten, som han väl känner, att namnge sin källa.

Tertio. Av de hemkomna österrikarna, som hittills preliminärt hörts, har enligt Krechler ingen sagt sig träffat svenskar. Denne därför förvånad över UD:s uppgift.

Allard

P?
2

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

Sjöborgsutredn.

A. L.

STOCKHOLM		4 juli	19 55
N:o	45 ✓	<i>Bull.</i> Chiffer.	BIL.
INK. D. N:o			
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I	

Svensk
Wien

Edert 40 tertio. Ingen invändning.

Cabinet

Exp. d. 4/7 kl. 13.30 af.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

Sjöborgsutredn.

STOCKHOLM			5 juli	19 55.
N:o 46		✓	Bild Chiffer.	BIL.
INK. D. N:o				
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I		

ML

Svensk
Wien

Edert 41 secundo. Särskilt viktigt
höra uppgiftslämnaren rörande 1/ signale-
ment, 2/ om åldern 55 år icke kan vara
avsevärt lägre, 3/ uppgifterna om Malmö
som hemort. Alla detaljer bidragande
till identifiering värdefulla.

Cabinet

Exp. 5/7 12 50 Rhin

9. juli 6/7
Bonn, p.t. Köln, den 4 juli 1955.

Strängt förtroligt.

1 bil.

aa.

81
Broder,

I enlighet med departementets önskan har beskickningen tagit kontakt med ur rysk fångenskap hemkomna fru Renata Stelzer-Harnoncourt, Hochstädterlandstrasse 18, Hanau. Fru Stelzer har i brev till beskickningen den 1 dennes meddelat följande:

"Leider kann ich Ihnen in der gewünschten Frage keine Auskunft geben, da ich während meiner Gefangenschaft weder mit skandinavischen Staatsangehörigen zusammen war, noch von solchen gehört habe. Da ich 10 Jahre in strengster Isolierung d.h. 4 Jahre Gefängnis Moskau und 6 Jahre Gefängnis Wladimir verbrachte, kam ich erst im Herbst 54 im Repatriierungslager mit anderen Gefangenen aus verschiedenen Lagern und Gefängnissen zusammen. Erst hier hörte ich, dass auch Schweden und andere Skandinavier vermisst werden.

Von dem Gefängnis Alexandrovsk bei Irkutsk, in dem sich seit etwas über einem Jahr auch mein Mann befindet, sagt man, dass dort viele Diplomaten seien. In Wladimir hörte ich von Schweizern, Franzosen und Mexikanern, aber das schliesst nicht aus, dass sich dort auch noch andere Nationalitäten befanden.

Ich vermute, dass sich unter den kürzlich heimgekehrten Österreichern, von denen ich auch Nachricht von meinem Mann bekam jemand befindet, der Ihnen Auskunft geben kann. Selbstverständlich bin ich zu jeder Auskunft gern bereit."

Die teilgiving
Tord Ericsson

Herr Utrikesrådet G. J a r r i n g,
Stockholm.

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN
I
LONDON

29 PORTLAND PLACE
W.1.

den 5 juli 1955.2 bil.

Personligt och
strängt förtroligt.

5/8 Iskrön, London

42

Broder,

27

Åberopande Ditt brev den 17 maj till ambassadören
ber jag att härmed i avskrift jämte bilaga få överlämna
en uppteckning, som i går överlämnades till mig i Foreign
Office rörande vissa frågor ställda till den brittiske sol-
daten Kelly. Något meddelande utöver vad som står i upp-
teckningen lämnades icke, men man bekräftade uttryckligen
det löfte, som givits i brevet den 12 maj (i avskrift in-
sant med bläckbrev från ambassadören till kabinettssekre-
teraren), om att de myndigheter, som syssla med förhör med
fångar och flyktingar från Sovjetunionen, skola få tillgång
till fotografier av och upplysningar om Wallenberg.

De två arken med fotografier återställas härjämte
för att vederbörande hemma skola få tillfälle att taga del
av de efter Kellys anvisningar gjorda anteckningarna, till
vilka hänvisas i uppteckningen. Foreign Office önskar
emellertid få fotografierna tillbaka (eller eventuellt
annat motsvarande material) för att enligt det tidigare
nämnda löftet informera och instruera myndigheterna.

Lin. Ljung
Peder Astrom

Herr Utrikesrådet Gunnar Jarring...

Kungl. Utrikesdepartementet.

ba

CONFIDENTIAL

SWEDISH REQUEST FOR HELP IN TRACING MR. RAUL WALLENBERG

We have now had Kelly interviewed and he has been shown the attached photographs. He found it rather difficult to imagine them probably with shorn heads and emaciated features, but he has however marked some of them, as shown. He was unable to identify any of them as being Wallenberg, nor did he mention the name during the course of questioning.

He did, however, during his imprisonment know three Swedes, whose details are as follows:-

(a) NEILSEN

Description: Height about 5ft 5ins.
Age about 30
Build stocky
Hair dark, but as with all prisoners machine shorn
Habits finger-nail biter

His general appearance was aggressive, and he claimed to be an amateur boxer of some repute, stating that he took part in the Olympic Games of 1936.

He had been accused of working for the U.S.A. against the U.S.S.R. in 1946, and was confined with KELLY in a cell at Potsdam about November 1946. He spoke English with KELLY, and told him that he had been badly treated. He wore American trousers, and he used American Palmolive soap, which had probably been given him in order to extract information.

(b) BULMAN (Could be Beaumann, or Beumer)

Description: Height about 5ft 8ins.
Age about 35
Weight about 9 stones
Hair he grew a beard sandy in colour
Walk he limped slightly, had a stiff left leg
Habits a keen chess-player

In civilian life he was a salesman, probably with his own business, and had been trying to write a book. A Swede, he had fought with the Germans during the war with the German equivalent rank of Captain. It is likely that on capture he had been accused of activities with the Germans during the war. He was arrested with ten Finns, (n.b. his wife may be Finnish), and was sentenced to eight years. He went to prison with the Finns; he did not appear to have suffered unduly, and while

in his first prison had made chess-sets. He moved into a cell at Vladimir, (160-180 km from Moscow on the route for Gorki), about September, 1948. He shared the cell with KELLY, (with whom he spoke in an English better than Neilsen's), one Korean, one German, two Ukrainians, two Japanese, and two Estonians, (to whom he was able to converse in their own language).

(c) GRUENTHER

Gruenther was the only other Swede in the gaol at Vladimir.

He was a chess-player, and KELLY was anxious to meet him but never succeeded in doing so.

For your information KELLY is still in a highly nervous state as the result of his experiences, and had to be approached very delicately. The revival of memories which are connected with a difficult and painful period of his life must necessarily take time, but it thought that as a result of the interview his mind may be mulling over the questions directed at him, and in time something else may emerge.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Raoul Wallenberg

Mult 6/7
Tel Aviv den 27 juni 1955.

R 18

Strängt förtroligt

Broder,

S.U. I anslutning till dagens officiella skrivelse nr.183
angående "fallet Kastner" ber jag endast få framhålla, att
det slagit oss här, att man kanske i detta vidlyftiga
domstolsmaterial kunde finna någon hänsyftning till
Raoul Wallenberg, vilken i sin tur skulle kunna ge någon
lösning till hans öde.

Jag hade igår ett samtal härom med en initierad journa-
list, som ^{den}förklarade, att Kastner aldrig sökt taga eller
haft någon kontakt med Wallenberg. Han tillade för övrigt,
att om Kastner möjligen räddat 850 människor, Wallenberg
säkerligen räddat 85.000 eller så.

Jag har min uppmärksamhet riktad på saken och skall
ytterligare höra mig för. Om något av värde senare kan
grävas fram, skall jag återkomma.

Hjärtliga hälsningar!
Din tillgivne
Ingvar Leanders
I. Grauers

Utrikesrådet G. J a r r i n g
Stockholm.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 5 juli 1955.

1 bil.

Personligt och strängt förtroligt.

Ute 6/7

aa

AL

2/

Broder,

./.

För Din kännedom ber jag härjämte få översända avskrift av ett brev, som Gottlieb sänt oss efter vårt telefonsamtal med honom igår.

Om jag icke hör något telegrafiskt från Dig kommer jag att svara Gottlieb, att vi för vår del icke ha något att invända emot, att han för pressen berättar om tyska beskickningens i Sofia tillfångatagande och dylikt. Vår vädjan till honom går endast ut på, att han skall avhålla sig från att publicera uppgifter om Wallenberg eller om fångar, som kunna tänkas ha haft möjligheter till förbindelse med Wallenberg och detta senare av det skälet, att om en sådan fånge offentligt namngives han förmodligen icke kommer att släppas av sovjettryssarna.

Sven Allard
Sven Allard

Till Kabinettssekreteraren Arne S. Lundberg,
Utrikesdepartementet.

Avskrift.

Dipl.-Kaufm. Roland Gottlieb

Salzburg den 4 juli 1955.
Gaisburgstr. 32

Herr Legationssekreterare Braunerhielm
Kgl.Svenska Beskickningen,
W i e n.

I anledning av dagens telefonsamtal ber jag att få framföra följande i och för klargörande av situationen.

Vid ankomsten till Wiener Neustadt och i samband med det överväldigande mottagandet, som bereddes mig, interpellades jag bl.a. av tre svenska journalister angående leg.sekr. Wallenberg. Jag upplyste om de få fakta, som jag hade mig bekant men påpekade genast att jag överlag icke önskade några meddelanden i pressen vilka voro tendensiösa gentemot Sovjetunionen eller till äventyrs skulle kunna skada de tusentals utlänningar som fortfarande befinna sig i fångenskap. Tyvärr hade någon av journalisterna, vilka infunnit sig i mina släktingars våning i Wien, hunnit höra några privata meddelanden till mina släktingar. Efter ankomsten till Salzburg var jag minst sagt förvånad, när jag fick läsa ett kort reportage i Dagens Nyheter, som ställde bokstavligen allt vad jag sagt på huvudet. Då jag för ett par dagar sedan telefonledes fick ett anbud från Dagens Nyheters redaktion i Zürich att skriva några exklusivartiklar för omnämnda tidning framförde jag min indignation och avböjde tidningens förslag. Dessförutom påpekade jag för herr Horn från Expressen, vilken kom från Wien till Salzburg för att intervjua mig att jag ehuru väl med stor tvekan ville infria det tyvärr redan givna löftet men endast under förbehåll att i förväg få tillfälle att kontrollera det omtänkta reportaget.

Det ingår således fullkomligt i mina egna intentioner att vara så återhållsam som möjligt dels med hänsyn till mina egna planer och min egen säkerhet dels ock med hänsyn till dem som ännu befinna sig i fångenskap. Jag hade ävenledes från och med början haft den bestående avsikten att snarast möjligt efter min ankomst till Sverige göra ett besök i Kgl.Sv.Utrikesdepartementet för att redogöra för allt som kan tänkas vara till all-

män nytta. Tyvärr kan detta besök förmodligen icke äga rum förrän tidigast i andra hälften av augusti månad. Jag vill därför icke hemlighålla att jag ävenledes mottagit ett anbud från United Press att skriva en artikelserie för 67 länder, varvid i främsta rummet följande punkter skulle vara av intresse: 1) tyska beskickningens i Sofia tillfångatagande 2) sovjetiska förhørsmetoder 3) förhållandena i fängelserna och fånglägren. Jag har förbehållit mig ett definitivt antagande eller avböjande av detta anbud till andra hälften av juli månad. Jag är personligen alls icke intresserad av publicitet. Med hänsyn till min närvarande finansiella belägenhet efter elva års fångenskap är detta anbud - det medges öppet - naturligtvis (och enbart) mycket lockande ur ekonomisk synpunkt. För att bättre kunna avväga alla pro och contra, tillåter jag mig därför taga friheten anhålla om ett meddelande huruvida Kgl. Svenska Utrikesdepartementet med sitt rådslag om återhållsamhet avsett endast alla spørsmål i samband med leg. sekr. Wallenberg eller därutöver åsyftade min egen person och problemet i vidare bemärkelse. Jag ber att få framföra mina värdsamma hälsningar till herr minister Allard och tecknar högaktningsfullt

Eder Roland Gottlieb

Wien den 5 juli 1955.
Personligt och strängt
förtroligt.

9/16 6/7

16/11

Broder,

Jag sammanträffade igår med generaldirektören för den offentliga säkerheten, Krechler, och dennes underordnade, chefen för säkerhetspolisen, ministerialrådet Pammer, för att än en gång diskutera möjligheterna att av från Sovjetunionen hemvändande österrikiska fångar utröna, huruvida dessa känna till några svenskar, som kvarhållas av sovjettryssarna. Herrar Krechler och Pammer bekräftade därvid, att man icke hade några möjligheter att förbjuda pressen att förhöra hemvändande fångar och att man heller icke kunde hindra, att fångarna vid ankomsten uttalade sig för tidningsmännen. Journalisterna stodo nämligen och väntade på perrongen i Wiener Neustadt, när tåget med fängstransporten anlände och man kunde ju icke gärna ropa ut ett förbud i stationens högtalare.

Man framhöll emellertid även, att de fångar, som verkligen veta något och icke äro rena skojare, i regel äro de tystlåtnaste. De äro djupt tagna av sina upplevelser under fängelsetiden och äro ofta gripna av en panisk skräck för rysarna och vilja därför berätta så litet som möjligt om vad de varit med om. Sedan de anlönt till Österrike få de ifylla ett frågeformulär med vissa elementära uppgifter om sig själva och erbjudas även tillfälle att självmant berätta för polisen. Av psykologiska skäl är det olämpligt att närmare utfråga fångarna i det ofta svårt chockade tillstånd de befinna sig i vid ankomsten.

I frågeformulären förekommer också en fråga, huruvida vederbörande under sin fängelsetid träffat några utlänningar. Hittills har inga härpå svarat, att de känna till några svenskar, varav dock den sluttsen icke får dragas, att så ej skulle

11 Kabinettsskreteraren Arne S. Lundberg
rikesdepartementet.

428

63

vara fallet. De hemvändandes tystnad på denna punkt kan bero på deras rädsla för att över huvud taget berätta något. De flesta vilja ej tala förrän de ryska trupperna slutgiltigt lämnat landet. Då man säger dem att faran nu torde vara över, sedan statsfördraget undertecknats, blir svaret ofta att "man kann nie wissen".

De hemvändande få härefter omedelbart återvända till sina hemorter. Frågeformulären överlämnas till säkerhetspolisens lokala ombud på de olika orterna för att ligga till grund för eventuella framtida förhör. Man väntar några månader, för att vederbörande skall kunna återhämta sig och i hopp om att de självmant skola återkomma för att förhöras och först därefter ämnar man eventuellt taga kontakt med dem, som av egen fri vilja icke uppenbarat sig.

Krechler underströk med hänsyn till ovanstående, att det skulle vara mycket oklokt av oss att försöka pressa fram några förhör nu, utan att vi borde vänta i ett par månader eller i varje fall några veckor. Han framhöll också, att de ryska fånglägren i regel vore mycket stora - de kunde omfatta 6.000 å 7.000 fångar - och att därför en uppgift från en fånge, att han ryktesvis i lägret hört talas om någon utlänning, ofta vore av ganska litet värde.

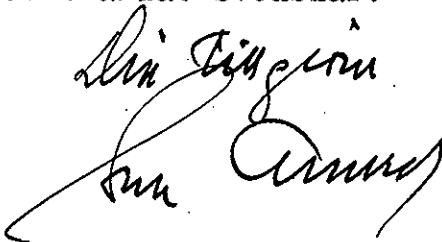
Jag vill härefter övergå till att bekräfta mitt tidigare meddelande, att den representant för United Press i Wien, som sänt ut underrättelsen om, att tre svenskar skulle hållas fångna i Sovjetunionen, bestämt vägrat att lämna ut namnet på sin sagesman till oss. Han gjorde detta dels på grund av den vedertagna journalistiska principen, att en pressman måste skydda sina källor men dessutom därför, att hans sagesman vore ytterst tystlåten och försiktig och endast ville meddela sig med dem, som han hyste fullt förtroende för. UP-representanten, en dr. Franz Cyrus, ville icke avslöja annat än, att det rörde sig om en österrikisk intellektuell, som måste anses vara fullt tillförlitlig och omdömesgill. Vederbörande hade till och med oktober 1952 suttit fången i Vorkuta och hade därefter överförts till fängelset Wladimir, vilket skulle ligga 16 mil från Moskva utefter järnvägen mot Gorkij och där huvudsakligen utländska politiska fångar samlades. Där skulle han ha vistats till i maj innevarande år, då han förflyttades till uppsamlingslägret Potmar för att sedermera

frigivas till Österrike. Han hade under sin tid i Sovjetunionen antecknat namnen på ett stort antal utländska fångar och vid frigivandet smugglat dessa med sig till Österrike. I den mån United Press hade kunnat verifiera hans uppgifter - vilket bl.a. varit fallet med ett antal japanska fångar - hade de visat sig vara riktiga.

Cyrus sade oss också, att han försökt men icke lyckats få ytterligare detaljupplysningar om de fångna svenskarna från sin sagesman. Han meddelade vidare, att hans källa angivit namnen på ett antal utländska fångar i Wladimirfängelset men att däribland icke befunno sig några svenskar. Detta innebure i och för sig icke några garantier för att inga svenskar skulle befinna sig där, då fängelset vore mycket stort.

Jag närsluter en avskrift av det telegram United Press utsänt i saken. Som synes finnas även några norrmän omnämnda däri, varom jag underrättat härvarande norske chargé d'affaires, vilken från Oslo erhållit instruktioner att undersöka, huruvida de hemvändande österrikiska fångarna hade sig något bekant om i Sovjetunionen fängslade norrmän.

Krechler och Pammer, som känna Cyrus väl, ha lovat söka förmå honom att utlämna namnet på sin sagesman. De voro förvånade över Cyrus' uppgifter, eftersom, såsom ovan meddelats, ingen av de hittills hemkomna fångarna i frågeformulären angivit, att de träffat svenskar.

Sven Allard

Avskrift.

VIENNA, July 1 - (UP) - Swedes and Norwegians were among foreign prisoners forced to slave in coal mines at the infamous Soviet camp of Vorkuta near the arctic circle, an austrian newly freed from Russian captivity said tonight.

The austrian, one of 186 prisoners who returned from Russia a week ago, told the United Press he labored with five Scandinavians at Vorkuta until he was transferred to another camp in 1952. He identified them as:

1 - CHRISTIANSEN, about 58 years old, a Norwegian fisherman who told the austrian he was captured by a Russian vessel off Norway in 1950 and sent to Vorkuta the same year under a 25-year Soviet court sentence. The Austrian said he last saw Christian-sen October sixth, 1952, in Shaft number six of the vorkuta mines.

2 - LINDSTROEM, about 60, also a Norwegian fisherman, also captured at sea in 1950, and also sentenced to 25 years. The Austrian last saw him in Vorkuta shaft eight in late june or early july, 1952.

3 - OLSEN (or ALSEN), about 55, a Swedish fisherman or sailor from Malmoe. He had been at Vorkuta since 1949, but apparently had received no rpt no specific term of imprisonment. The Austrian said he last saw Olsen in Vorkuta Shaft eight in the summer of 1952, but that only last month he met a Russian prisoner at Camp Ptma, east of Moscow, who told him Olsen was still at Vorkuta. The Swede was described as of medium height, white haired and in poor health.

4 - A Swede whom Soviet guards addressed as Adamson, but whom prisoners also knew as LANGEBERG.

5 - A Swede who also went by two names - Nilson and Gulbranson.

The Austrian said Adamson-Langeberg and Nilson-Gulbranson both appeared between 35 and 40 years old, were close friends who seldom mixed with other prisoners, and gave the impression that they "might have been officers." They worked in shaft eight of the Vorkuta mines for about two months in 1951 rpt 1951, he said, and then were transferred elsewhere.

The Austrian said he believed that when the Swedish pair left Vorkuta, they were sent to work in lead mines north of Vorkuta at a camp known as the "White Sea Regime Camp." He heard that they were still there in the summer of 1952.

Adamson-Langeberg and Nilson-Gulbranson had two Swedish-speaking fellow prisoners with whom they talked occasionally at Vorkuta, the Austrian said. He identified them as a German, Dr. PILZ, and a Romanian veterinarian named KOSCULSKI.

6/7-55
Wien den 5 juli 1955.

HP 1 1 bil.

Personligt och strängt förtroligt.

af
M
Broder,

För att introducera Philipp hos ministerialrådet Pammer och samtidigt kontrollera hur Philipp uppträdde och lade upp sin framställning bad jag Braunerhielm närvara vid deras första sammanträffande. Jag närsluter Braunerhielms uppteckning över samtalets gång.

Philipp fick igår hos Pammer börja genomgå de förteckningar över hemvändande österrikare, som funnos. Enligt vad han berättat för mig, visade det sig emellertid, att det endast existerade förteckningar över de tre senaste fångtransporterna och att dessa listor innehöll^{sa} knapphändiga data, att man i flertalet fall icke kunde avgöra, huruvida det rörde sig om privilegierade fångar eller icke. De i kartoteket införda uppgifterna äro även ofullständiga. Personalen inom Pammers byrå är så liten, att den helt enkelt ej hunnit med registreringsarbetet och det är förmodligen också orsaken till, att man tidigare tvekat att tillmötesgå våra framställningar rörande listor över fångarna. Man har icke velat blotta bristerna i organisationen.

Philipp har i arkivet funnit uppgifter om endast en av de ^{er} /person han speciellt sökte och denne har icke återvänt till Österrike.

Alf Engström
Sven Allard
Sven Allard

P.M.

På ministerns uppdrag beledsagade jag igår Rudolf Philipp till chefen för säkerhetspolisen, ministerialrådet Pammer för att hos denne introducera Philipp.

Philipp inledde samtalet med en redogörelse för Wallenbergs insatser och - i allmänna ordalag - för de efterforskningar, som bedrivits. Han underströk affärens speciella betydelse i Sverige och framhöll, att man i alla västeuropeiska länder, där undersökningar utförts, städse mött den största förståelse från vederbörande myndigheters sida. Philipp presenterade sig härunder strikt som familjen Wallenbergs ombud, som i nära samarbete med utrikesdepartementet bedrivit efterforskningarna.

Pammer svarade med att lämna samma skildring av, hur de hemvändande fångarna mottogs i Österrike och hur de förhördes, som han tidigare givit beskickningen. Han betonade vikten av, att mera ingående förhör icke inleddes för tidigt men meddelade än en gång, att man icke skulle hindra oss att på lämpligt sätt förhöra dem, som uppgivit sig hava kännedom om svenska fångar. Detta vore allt han för närvarande hade att meddela, slutade Pammer.

Philipp började åter tala om affären Wallenbergs betydelse och om efterforskningarna i andra länder och blev ganska svamlig, varför Pammer i irriterad ton avbröt honom med ett "was wollen Sie denn von mir?" Philipp sade, att han ville ha listor över de hemvändande österrikare, som under fängtiderna haft privilegierad ställning. "För vilken tid?" frågade Pammer. "Ja, tills, --- tills lördagen ---". "Från när?" Pammer lät skarp i tonen. "Ja, låt oss säga från december 1954." Ja, men vi har inte några sådana listor, svarade Pammer. För övrigt föll endast de civilinternade under Pammers avdelning. Krigsfångarna registrerades hos Abteilung 14. En tvist utbröt nu

mellan de bägge herrarna, om vad som menades med civilinter-
nerade och krigsfångar; Philipp sökte förklara, vilka fångar
ryssarna behandlade som privilegierade och började återigen
svamla. Hans envishet tvingade emellertid Pammer att berätta
något om uppläggningsen av arbetet inom säkerhetspolisens av-
delning. När förteckningarna över hemvända österrikare inkommo
till inrikesministeriet infördes alla tillgängliga upplys-
ningar i personakter, vilka insortades i säkerhetspolisens
stora arkiv, där emellertid även akterna för allsköns brotts-
lingar, agenter och andra lågo. Elementära data infördes på
kort och insortades i ett kartotek, som för närvarande om-
fattade närmare två miljoner registerkort. Philipp kunde inte
gärna söka igenom detta kartotek för att finna just de hem-
vända fångar, som kunde vara av intresse. Vore det icke bättre,
att Philipp själv överlämnade en förteckning över de namn
han sökte, så skulle man undersöka, huruvida några upplys-
ningar om dessa funnos tillgängliga. Detta vägrade Philipp
å sin sida bestämt; de förhørsprotokoll han hade voro så
strängt förtroliga, att endast tre personer kände till dem
och om några namnuppgifter därur kommo i fel hand, skulle
det få mycket svåra konsekvenser. Pammer försäkrade, att hans
personal vore fullt tillförlitlig; hans avdelning vore mycket
liten och säkerhetsbestämmelserna mycket rigorösa. Över 500
namnförfrågningar om dagen gjordes hos arkivet och om Pammer
därför lät hämta ut akterna på några av de personer, som
Philipp efterfrågade, skulle arkivpersonalen icke bland alla
förfrågningarna kunna urskilja just dessa.

Båda herrarna hade nu lugnat sig och när samta-
let kom in på förhållandena i sovjetryska fångelser över hu-
vud, började Pammer berätta minnen från Dachau och kriget och
stämningen blev riktigt gemytlig. Efter mer än en halvtimmes
personligt/hället samtal återkom han äntligen till Philipps egentliga
ärende. Pammer försäkrade nu, att namnlistor över hemvända
fångar visserligen funnos men icke med så utförliga upplys-
ningar, som Philipp önskade. Philipp var alltjämt envis. För
att bringa någon reda i samtalet ingrep jag och frågade Phi-
lipp, om han icke kunde taga de knapphändiga namnförteckningar,
som funnos och jämföra dem med sina egna namnlistor och, därest
han fann något namn, som kunde vara intressant, då begära ytter-
ligare upplysningar. Philipp satte sig till en början på tvären,

enligt vad han efteråt förklarade för mig av "förhandlingstaktiska skäl" (!) Efter en hel del prat hit och dit tog Pammer fram listor över de tre senaste fångtransporterna. Det visade sig, att dessa förteckningar i stort sett endast innehöll namn och födelsedatum på de hemvändande, i enstaka fall även yrkesbeteckningar, men icke upplysningar om var i Sovjetunionen de hållits fängslade. Så småningom förklarade sig Philipp nöjd med dessa listor och man överenskom, att han påföljande dag skulle få återkomma för att gå igenom dem och pricka för de personer, om vilka han skulle vilja ha närmare upplysningar. Pammer lovade att ställa allt tillgängligt material om de sålunda angivna till Philipps förfogande och sedan dennes arbete därmed avslutats skulle man kunna närmare diskutera, huru eventuella förhör skulle kunna arrangeras. Philipp å sin sida lovade efter Pam-mers påtryckningar att lämna en förteckning över de österrikare han speciellt sökte; ett löfte, som ^{han} enligt vad han efteråt sade mig, icke ämnar hålla.

Samtalet varade i mer än två timmar.

Wien den 5 juli 1955.

P. S. Enligt min uppfattning
för Philip gäller det löfte,
sedan han nu avser
ditt. Vad anser du?

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

uppgift Balcars
vistelseort.

STOCKHOLM 7 juli		1955
N:o 47 ✓	BUD chiffer	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 25	MÅL. Eu I

Σ. u. Rind. W Kell.

2 Svensk
Wien

För Allard. Thulin tacksam om genom vederbörlig myndighet om möjligt kan utrönas var Balcar f.n. befinner sig. Önskemålet upplysningen föranlett av att Björnstad meddelat Thulin dottern ämnar skiljas och att därför delgivning vissa handlingar med Balcar aktuell.

Cabinet

430

Sup. 7/7 1715 Rhu

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Från Wien

Avsändt den TELEX 19 kl.

Inkom den 17 1955 kl. 1640

Utskrivet i 3 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: B 43	
Avd. P	Gr. 2
Mål. E. I	

12.7
i händelse av
S. 4. *PL*

43.

S. U. Edert chiffer 47. Pammer meddelat, att han saknar uppgift om Balcars vistelseort. Han lovat ånyo undersöka och därefter återkomma.

Allard

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

H. Bergström.

Besk. B o n n .

STOCKHOLM		13 juli	19 55.
N:o 39. ✓		Chiffer.	BIL.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	I
P	2	Pu	J

RL

Uppgift har ingått att Helge Bergström, född i Sverige 1922, uppfostrad i Hindenburg eller Gleiwitz i Oberschlesien, skulle befinna sig i rysk fångenskap. B. skall vara metallurg och har släktingar i Tyskland. Var Untersturmführer i SS, arresterades 1946 eller 47. 170-175 cm lång, smärt, ljusblont hår. Beträktas av ryssarna som svensk medborgare. Sök snarast Bergström hos Suchdienst.

Cabinet

Recp. 13/7 18.30 Le

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

H. Bergström.

Svensk

B e r l i n

STOCKHOLM		13 juli 1955.
N:o 30.	✓ Chiffer.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	En I
ter	39	J

AL

Uppgift har ingått, att Helge Bergström, född i Sverige 1922; uppfostrad i Hindenburg eller Gleiwitz i Oberschlesien, skulle befinna sig i rysk fångenskap. B. skall vara metallurg och har släktingar i Tyskland. Var Untersturmführer i SS, arresterades 1946 eller 47. 170-175 cm lång, smärt, ljusblont hår. Betraktas av ryssarna som svensk medborgare. Sök snarast genom svenska församlingen eller på annat sätt identifiera Bergström.

Cabinet

Exp. d. 13/7 kl. 17.55 af.

KUNGL.

SVENSKA BESKICKNINGEN

uppgifter om tre svenska
fångar i Sovjetunionen.

K.W. Sad Lappe 13/7
Wien den 11 juli 1955. 58/408

Nr. 408 1 bil.

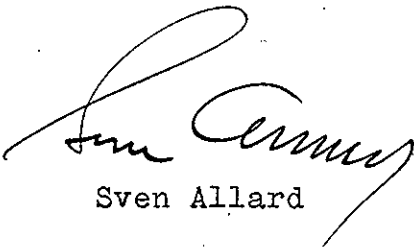
HP 1

Strängt förtroligt.

41
M
S/
S.4.
Till Herr Statsrådet och t.f. Chefen för Kungl. Utrikesdeparte-
mentet.

Härmed får jag vördsamt översända en promemoria angående beskickningens åtgärder med anledning av de av United Press utsända uppgifterna om, att tre svenska medborgare, Olson, Adamsson-Langeberg och Nilson-Gulbrandson, skulle hållas fångna i Sovjetunionen.

Så snart ytterligare upplysningar erhållits skall beskickningen återkomma i ärendet.

Sven Allard

C²

P.M.

angående de i Sovjetunionen fängslade Olson, Adamsson-Langeberg och Nilson-Gulbrandson.

Såsom tidigare meddelats har United Press-representanten, Dr. Franz Cyrus, som distribuerade meddelandet rörande tre svenskar, som skulle suttit fängslade i Vorkuta, vägrat uppgiva namnet på sin källa. Cyrus lovade däremot framföra en vädjan till vederbörande att sätta sig i förbindelse med beskickningen för ytterligare förhör.

Den 5 juli, dagen efter beskickningens samtal med Cyrus, satte sig ministerialrådet Pammer i förbindelse med Cyrus, som han väl kände, för att bedja denne uppgiva allt vad han visste. Cyrus påstod emellertid då, att det varit tre man från United Press som förhört sammanlagt 40 personer och att man nu icke längre visste vem av dessa som lämnat uppgifterna i fråga. Detta måste vara en uppenbar lögn, avsedd att undgå ytterligare påtryckningar från polisens sida.

Pammer nämnde, att en journalist, Rafael Spann, son till den kände professorn, Ottmar Spann, suttit i Vorkuta och hemfört upplysningar om ett stort antal utländska fångar, varför han möjligen kunde vara den av Cyrus åsyftade. Med anledning härav uppsökte den 7 juli Dr. Philippoch legationssekreterare Braunerhielm denne på sjukhuset, där han var intagen för observation. Det visade sig emellertid, att Spann icke suttit i

Vorkuta utan i Inta och senare i Verchni-Uralsk och att han icke hade sig något bekant om svenska fångar.

Spann nämnde emellertid, att en samtidigt med honom hemkommen krigsfånge, Dr. Maximilian Manfred, vilken vid sin arrestering varit en högre tjänsteman hos USIA, hade många upplysningar om utlämningar i Sovjetunionen och att det möjligen skulle löna sig att fråga denne. En annan källa, den av beskickningen förhörde Wilfred Günther, har även spontant berättat om Manfred och sade sig vara överraskad att denne över huvud taget frigivits, då han varit advokat hos USIA-förvaltningen och mycket väl kände till vad som förekommit bakom USIA:s kulisser. Sådana personer, som visste för mycket, brukade ryssarna icke släppa.

Med hänsyn till att Manfred sålunda antingen alltjämt kan vara kommunist eller stå under övervakning från sovjetiskt håll, ansåg sig beskickningen ej böra taga direkt kontakt med honom och varnade även Philipp härför. På begäran av Pammer har emellertid Manfreds broder, som är kriminaltjänsteman, diskret frågat ut Manfred, varvid framkommit att denne senare icke hade sig något bekant om svenskar i Sovjetunionen.

Den 8 juli sade Pammer till Philipp, att han ämnade kalla upp Cyrus för att tvinga denne att yppa namnet på sin källa. Samma dag ringde emellertid beskickningen till Cyrus för att efterhöra, huruvida han ännu fått kontakt med sin sagesman. Cyrus sade då, att han hade skrivit till vederbörande och hoppades få svar inom ett par dagar. Cyrus lät i övrigt så samarbetsvillig, att beskickningen bad Pammer att tills vidare icke kalla upp Cyrus för att icke i onödan förarga honom.

Skulle Cyrus icke inom de närmaste dagarna kunna sätta beskickningen i förbindelse med sin sagesman, eller skulle sagesmannens uppgifter vara för ofullständiga för att möjliggöra identifiering av de tre svenskarna, kommer beskickningen att hos

säkerhetspolisen söka framskaffa namnen på de hemvändande österrikare som varit i Vorkuta och på lämpligaste sätt utfråga dessa.

Pammer har vidare meddelat, att en hemvänd fånge, Wesseli, uppgivit sig ha träffat den i United Press' telegram nämnde norrmannen Christiansen. Wesseli kommer därför att i nästa vecka höras även beträffande svenskarna.

Wien den 9 juli 1955.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 12 juli 1955.

1 bil.

Strängt förtroligt och personligt

8/ *AM*
Broder,

./.
Härmed ber jag få översända en pro memoria an-
gående Philipps verksamhet här. Philipp flyger hem i
dag.

Sven Allard
Sven Allard

Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
Stockholm.

Co

P.M.

Rudolf Philipp har under veckan den 4 - 9 juli varit i kontakt med följande två avdelningar inom inrikesministeriet:

Abteilung 2, säkerhetspolisen; chef: ministerialrådet Emmerich Pammer. På denna avdelning har Philipp fått gå igenom namnförteckningarna över de österrikiska krigsfångar och civilinternerade, som återvänt från Sovjetunionen under juni månad. Pammer har av naturliga skäl icke låtit Philipp på egen hand gå igenom avdelningens kartotek eller personakter men har beredvilligt med ledning av akterna lämnat fullständiga upplysningar om de personer, som Philipp namngivit. Avdelningen är mycket liten och sekretessen sträng.

Abteilung 14, som sköter ärenden rörande hemvändande krigsfångar; chef: Regierungsrat Rudolf Berdach. Avdelningen har en stor personal och Philipp har ett dåligt intryck av sekretessen där. Man talar öppet även i väntrummet t.o.m. när andra besökande äro närvarande. Philipp har därför aldrig nämnt namnet Wallenberg på denna avdelning utan bara frågat om svenskar i allmänhet. Medan på Pammers avdelning endast ett fåtal hemvändande ännu hörts, har avdelning 14 till samtliga utsänt frågeformulär av utseende, som närslutna prov utvisar. Hittills ha 112 personer svarat. Tyvärr gäller formuläret endast uppgifter om i Sovjetunionen kvarhållna österrikiska medborgare. Man har emellertid senare utsänt ett cirkulärbrev med närslutna text, vari även utländska fångar efterfrågas.

Philipp har på avdelning 14 haft tillfälle att genomgå de inkomna svaren på frågeformulären. Varken i dessa eller vid förhören hos avdelning 2 har någon hemvändande meddelat uppgifter om svenska fångar.

Philipp har vidare varit i kontakt med fröken Dietlinde Watzek, chef för Suchdienst i nederösterrikiska förbundet av

Österrikes Röda Kors. Denna berättade, att även Röda Korsets lokalförbund successivt förhört hemvändande österrikiska interner. I Wien hade man hittills förhört 300 personer, varav ingen hade nämnt några svenskar i Sovjetunionen. Röda Korset antecknade icke negativa svar utan endast positiva uppgifter om fångar i Sovjetunionen. Dessa vidarebefordras till Röda Korsets förbindelseställe i Salzburg (Herr Mussoni, Paris Loudronstrasse 8 A), vilken i sin tur via västtyska Röda Korset sänder upplysningarna till respektive hemländer. Fröken Watzek lovade att för sin del häranefters även underrätta beskickningen, därest någon uppgift om en svensk fånge skulle framkomma. Med anledning härav kommer beskickningen att tillskriva de övriga förbundslandernas Röda Korsavdelningar med begäran om underrättelser rörande svenskar.

Den 8 juli anlände till Bad Vöslau en transport om 18 personer, som varit straffdömda i Sovjetunionen för mindre förseelser. Påföljande dag kom till Wien en transport om 20-talet fångar från Tjeckoslovakien, mest Volksdeutsche. Inga av dessa voro personer av betydelse. Philipp, som haft tillfälle genomgå namnlistorna även för dessa transporter, ber beskickningen framföra: "Ingen kan vara den mannen, som kabinettssekreteraren och poliskommissarie Danielsson väntade på i sex månader."

Wien den 12 juli 1955.

Erik Braunerlueke

E.-Zahl _____
Bearbeiter: _____
Registrator: _____

Heimkehrer! Gebt Auskunft über vermiste Kameraden!

Name und Adresse
des Auskunftgebers: _____

Letzte Feldpostnummer: _____

Vorherige Feldpostnummer: _____

Letzte Dienststelle: _____

Wann und wo zuletzt militärisch tätig gewesen? _____

Wann und wo gefangen? _____

Kriegsgefangen in (Staat, Lager, Nummer und Ort): _____

Ich kann über nachfolgend angeführte gefallene, gestorbene oder vermutlich vermiste Österreicher folgende Angaben machen:

A	B	C	D	E	F	G	H
Fortl. Zahl	Name, wenn bekannt, auch Vorname	Einheit und Feldpostnummer	Stand, ver- mutl. Alter	Beruf	Adresse oder Heimatort	Besondere Merkmale, Fähigkeiten und Kenntnisse	Wann und wo zuletzt gesehen
1							
2							
3							

I	J	K	L	M	N	O
Fortl. Zahl	Kriegsgefangenenlager	Gefallen Wann? Wo?	Gestorben Wann? Wo?	Beerdigt Wann? Wo?	Namen von Zeugen von Vermissenfällen oder Todesfällen. (Namen und Adressen sehr wichtig!)	Angaben über das Schicksal meiner Einheit bis zu meiner Gefangennahme, bzw. Auflösung der Einheit. Angaben über Orte, wo größere Verluste eintraten, womöglich mit Angabe der Truppenteile und der Personalverluste
1						
2						
3						

Raum für amtliche Vermerke des BMfi

(Ort und Datum)

(Unterschrift des Heimkehrers)

Lieber Heimkehrer !

Da sich auch andere Staaten laufend an das Bundesministerium für Inneres wenden und um Auskunft über eventl. noch in der UdSSR befindliche Angehörige dieser Staaten er- suchen, werden Sie gebeten, auch über alle anderen Gefangenen, die Sie in den letzten Jahren in irgend welchen Lagern oder Gefängnissen gesehen haben, die jedoch nichtösterr. Nationalität sind, auf einem Beilageblatt anzuführen. Dasselbe gilt auch für solche gefangene Nichtösterreicher, die inzwischen verstorben sind.

Sollten Sie auch noch in irgend welchen Lagern oder Gefängnissen Österreicher gesehen haben, die aus irgend welchen Gründen mit ihren Angehörigen in keiner Postverbindung stehen, werden Sie im Interesse dieser Kameraden ersucht, ihre Namen gleichfalls auf dem von Ihnen beizulegenden Beiblatt anzugeben.

Wien, am 7. Juni 1955

Für den Bundesminister :
gez. Berdach.

Für die Richtigkeit
der Ausfertigung:

Berdach

Hamburg den 12 juli 1955.

Strängt förtroligt.

aa

AL

Ärade Broder,

87

S. 4

En hr Berndt Gösta Wladimir Söderholm, född den 21 augusti 1925 i Kloster och bosatt i Norrköping, Thulegatan 14, har i dag i samband med erhållande av ekonomiskt bistånd för hemresan uppgivit, att han i förmiddags på ett kafé kommit i samtal med en person som uppgivit sig heta Josef Lapati med adress Nürnberg, Lagerbaracke 17, Zimmer 9. Lapati som vore c:a 165 cm lång och hade en egendomlig rätt stor kal fläck på hjässan, hade omtalat att han för tre månader sedan återvänt från Sibirien samt att han visste, var Raoul Wallenberg skulle finnas. Lapati hade vidare sagt sig behärska sju språk.

Lapati berättade
konsulatet i Hamburg
i maj 1951 och Norrköping
i april 1952!

Säkert!

Söderholm, som ansett mannen vara en skojare, hade dock icke velat underlåta att omtala saken för konsulatet.

Av beskrivningen av mannen ifråga verkar det som om han vore identisk med den i mitt handbrev den 20 maj 1954 omnämnde Joseg Orczy.

den Tillyn
K. Reinius
(K. Reinius)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram
Lundberg/AA.

STOCKHOLM 14 juli 1955		
N:o 48	Chiffer. Bud	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P (2ep)	GR. 2 39	Mk I u J

AL

Svensk

Wien

Enligt pressen har Guenther sagt sig ha träffat dansk fånge Hans Nielsen. Annan källa uppger om svensken Nilsson: c:a 40 år, längd 165 cm, undersätsig, mörkt hår, biter på naglarna, olympia-boxare 1936, aggressiv typ. Utfråga Guenther om danskens signalement m.m. i syfte fastställa om "Nilsson", "Nilsson-Gulbransson" etc. kan vara dansken Nielsen.

Cabinet

Exp. 14/7 1510 Rhu

Nilsson.

Nilsson Larry, C.M. överlämnad 14/7 till

Statspolis int. Skutlin, som har utmärkt Nilsson

Ad

Tidigare har O.K. Svensson varit
farska efter botaren Nilsson

Beskrivningen i Wien beordrad
undersöka om identitet följande
namn Kellys Nilsson och Lousen.

Om Nilsson, Nilsson, Nilsson - Gulbransson finns
nyggjifta och italienska föregångare (se Wachtm. P.M.), och
~~by~~ Kelly, Guenther m. A.P.:s ännu oidentifierade
österrikiska søgerman.

19.7. Kom. Danicleon meddelar,
att man spölat en narsman
vid namn ^{Arking} Nielsen, som del-
tog som boxare i olympiska
spelen 1936.

Norha polisen under-
söker vidare.

26/10 Krim. ass. Strömberg anger, att narsmannen
Arking Nielsen är i livet. Han är enskild
som giftus man i Drammen(?).

Utdrag ur intervju med James Kelly.

aa
8/4

(a) NEILSEN

Description: Height about 5ft 5 ins.
 Age about 30
 Build stocky
 Hair dark, but as with all
 prisoners machine shorn
 Habits finger-nail biter

His general appearance was aggressive, and he claimed to be an amateur boxer of some repute, stating that he took part in the Olympic Games of 1936.

He had been accused of working for the U.S.A. against the U.S.S.R. in 1946, and was confined with KELLY in a cell at Potsdam about November 1946. He spoke English with KELLY and told him that he had been badly treated. He wore American trousers, and he used American Palmolive soap, which had probably been given him in order to extract information.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

Från Wien

Avsant den telex 19 kl.

Inkom den 16/ 7 1955 kl. 1310.

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: 13		16
Avd. P.	Gr. 2	Mål. tu 5

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

17/7 18h.
Allard.

AL

46.

21

För Kabinettsssekreteraren.

Pammer meddelat att Dr. Manfred (se vår skrivelse 408) förklarat sig utsmugglat listor över hundratala utländska fångar i Sovjetunionen. På listan över tyska fångar som Pammer visade Braunerhielm upptogs bl.a. en viss Raoul von Waldenberg som skulle finnas i Vorkuta. Denne talade tyska, ryska, franska, engelska, spanska och tjeckiska, kände Wien, Berlin och Madrid, samt utgav sig vara jurist och volkswirtschaft. Mannen som torde vara född 1911, befann sig i Schakt 8 till en början som springpojke (laufer) till en politisk officer och senare efter bestraffning som vanlig arbetare. Waldenberg betecknades av ryssarna som tysk medborgare.

Pammer som icke förfogar över andra uppgifter, har i och för sig ingen invändning mot att vi direkt taga kontakt med Manfred. Då denne dock varit högt betrodd inom USIA och hans frigivning ägnad förvåna anser Pammer långt ifrån osannolikt att han fortfarande är högt uppsatt sovjetagent. Pammer önskar därför personligen icke vidare utfråga honom angående Waldenberg. Jag är av samma skäl ytterst tveksam för beskikningens vidkommande och anhåller instruktioner.

Allard.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Från Wien

Avsändt den telex 19 kl.

Inkom den 16/ 7 19 55 kl. 1310.

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: B 47		
Avd. P	Gr. 2	Mål. Euf

22. 7. Hesselström meddelat
rättad pr tel. (Thulin
bortrest).

AK

47.

Vårt chiffer 43.

Pammer meddelat att han alltjämt sak-
nar uppgifter Balcars vistelseort, men tror
icke att han finns i Österrike.

Allard.

S. 6,

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM 17/7 1955		
<u>Strängt förtroligt.</u>		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

Efter ett samtal med herr Philipp skulle jag vilja meddela Dig några reflektioner.

Av hans berättelse förefaller det som om han varit till någon nytta vid Eder försök att hitta i de österrikiska irrgångarna. Får man ta honom på orden, skulle han rent av verksamt ha bidragit till att klarlägga de vägar, efter vilka vi måste agera. Jag vore tacksam för ett omdöme från Dig på denna punkt, då Philipp numera gör anspråk på ersättning för sin resa.

Philipp berättade, att hos Oberrevident Hubert Freimüller fanns uppgifter om en mängd balter, som varit i Sverige eller har anknytning till Sverige, däribland nämnde han en Tobis Günther, mekaniker, född 1925, faderns anställd i svensk firma, varit flykting i Sverige, skulle numera befinna sig i Ita. I en vittnesrapport förekommer uppgift om en svensk, Gruenthal. Frågan är, om denne är identisk med Tobis Günther eller med Eder sagesman, Wielfred Günther. Härtill blir det kanske anledning återkomma. Det finns emellertid skäl i att hålla i minne dessa uppgifter om balter. Vi agerar visserligen i princip icke till förmån för balter, som är sovjetryska medborgare, även om de har en anknytning till Sverige i någon form, men det är möjligt, att det så småningom kan inströmma uppgifter om fler föregivna svenskar i Sovjet, och att en kontroll i Wien skulle kunna visa, att det i själva verket rör sig om balter.

Den viktigaste ledtråd Philipps sökande tycks ha givit, är uppgiften på ett kartoteksblad hos Dr Koreen i Pammers avdelning rörande Ernst Huber. Det är alldeles nödvändigt att höra denne person, som tycks väntas tillbaka när som helst. Pammer lär ha lovat att spontant meddela, när Huber kommer tillbaka. Philipp har försiktigtvis icke visat något speciellt intresse för Huber.

Envoyén A l l a r d,
Wien.

m. Lurii.

20/7
ab.

Om beskickningen finge tillfälle att se listor på varje återvändande kontingent, vore detta kanske det diskretaste sättet att snabbt få kontakt.

Gottlieb kan sitta inne med intressanta upplysningar, framförallt kan han troligen lämna uppgifter om andra fångar, som han vet eller tror sitta inne med upplysningar. Vidare är det mycket viktigt att utröna varpå han stöder sin uppgift om tidpunkten 1948. Då det kan dröja länge, innan Gottlieb kommer till Sverige, torde det vara skäl att efterhöra om han inom överskådlig framtid återvänder till Österrike. I så fall bör han förhöras av beskickningen. Det kan ju också tänkas, att hans vistelseort i Tyskland är sådan, att det kan vara lämpligt att anförtro Bonn-beskickningen uppdraget.

Philipp var bekymrad för att de efterforskningar, som göres genom Röda Korset kan bli föga effektiva på grund av österrikiskt slarv. Det undändrar sig mitt bedömande, huruvida beskickningen kan göra något för att effektivisera dessa forskningar, till exempel genom kontakter med lokala Röda Kors-myndigheter.

Ditt telegram nr 46 är mycket intressant. Skulle personen ifråga vara agent, löper vi föga risk vid ett förhör, förutsatt att vi inte avslöjar något av vad vi vet i affären. Man kan ju inte helt utesluta, att hans uppgifter, om de är beordrade från Moskva, kan vara motiverade av en rysk önskan att på detta sätt komma ur affären. Särskilt intressant blir att se, om vederbörande kan lämna upplysningar om andra föregivna fångar, som varit i kontakt med den föregivne tysken.

/u/ Arne S. Lundberg

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

STOCKHOLM		18 juli	19 55
N:o	49. V	Chiffer.	BIL
INK. D. N:o			
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu I	

Sjöborgsutredningen.

Svensk

Wien

Braunerhjelm bör ingående höra Manfred. Han bör åberopa namnlighet med svensk fånge som skäl utan att lämna uppgifter om Wallenberg. Förhöret bör utsträckas till allmänna omständigheter, då Manfreds attityd till sådana frågor kan ge ledtrådar att bedöma hans eventuella agentskap.

Cabinet

436

Dep. d. 18/7 kl. 15.55 af.

KUNGL. UTRIKES
DÉPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Wien

Avsant den TELEX 19 kl.

Inkom den 20/7 1955 kl. 1845

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr	60. B	48
Avd.	Gr.	Mål.
P	2	200

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Unger haft del
20.7.55.

2 1/2 ch. Wien

PM

48.

För Kabinettsskreteraren. På fråga, som Cyrus utan föranledande från vår sida gjort har dennes sagesman uppgivit, att han kände till en viss Wallenberg från Vorkuta. Då Cyrus, som uppmärksammat affären Wallenberg, bl.a. genom Gottliebs intervju, omtalade vem Wallenberg var, sade sagesmannen, att beskrivningen inte stämde. Den Wallenberg, som han känt, betedde sig icke som diplomat. Cyrus hade icke mera ingående förhört sin sagesman härom men erbjuder oss nu att tilldenne vidarebefordra fotografier eller personalbeskrivning för eventuell identifiering. Skulle Wallenbergs identitet fastställas, har Cyrus dock förklarat sig icke kunna avstå från att publicera saken. Han kan möjligen förmås uppskjuta offentliggörandet kortare tid. Hemställer om instruktioner.

Allard

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

207 7-15
Wien den 18 juli 1955.

Personligt och strängt förtroligt.

AA
ur.
h/ Broder,

För Din personliga kännedom får jag härjämte överlämna
en uppteckning av Braunerhielm rörande Philipp.

h/
Sven Allard
Sven Allard

Till Kabinettssekreteraren Arne S. Lundberg,
U t r i k e s d e p a r t e m e n t e t.

P.M.

angående Rudolf Philipp.

Ehuru Philipp i regel gentemot de österrikiska myndigheterna synes ha framställt sig endast som familjen Wallenbergs representant, som arbetar i samråd med UD, har han för beskickningen uppgivit sig ha rest till Wien med uppdrag från och på begäran av kabinettsssekreteraren. Han har vidare påstått, att hans resekostnader betalats av UD och att han icke åtnjuter ett öre i ersättning från familjen Wallenberg.

Såvitt kan konstateras har Philipp hela tiden lojalt rättat sig efter beskickningens råd och anvisningar och alltid på förhand begärt tillstånd för sina olika åtgärder, vilket gjort det möjligt att stoppa genomförandet av några av hans mera impulsiva förslag såsom då han ville taga kontakt med United Press journalisten Franz Cyrus.

Gentemot beskickningen uppträdde han ganska pockande och det var mycket svårt att få honom att förstå, att beskickningen icke kunde ställa sin personal eller sin bil till hans förfogande vid alla tidpunkter. Han blev mycket förtretad, om han icke ögonblickligen fick företräde för mig, när han oanmälld infann sig på beskickningen under de brådaste tiderna på dagen.

De uppgifter han lämnade om sitt arbete visade sig icke heller alldeles tillförlitliga. Sålunda påstod han, att Regierungsrat Berdach i inrikesministeriet på hans begäran lovat utsända en cirkulärskrivelse till alla hemvända österrikiska fångar med begäran om uppgifter rörande i Sovjetunionen fångna utlännningar. Då Philipp påföljande dag visade upp ett exemplar av det cirkulärbrev Berdach sålunda skulle utsända, upptäckte jag, att brevet var daterat redan den 7 juni. Då jag frågade Philipp, om hur det kom sig, att han hade påstått, att brevet skrivits på hans begäran, ändrade Philipp sig och sade, att han

endast förmått Berdach att sända brevet även till medlemmarna i den senast hemkomna transporten, vilket Berdach tidigare glömt bort.

Då Philipp en gång var hemma på middag hos mig förskräcktes jag av hans lösmynthet. Philipp hade beslutat sig för att icke för någon utomstående avslöja arten av sitt uppdrag, men inför min fru och en ung tyska, som gästar oss, började han gladeligen berätta både om Wallenberg-affären i allmänhet och om sin kontakt med inrikesministeriet och jag fick två gånger hejda honom för att han icke skulle säga för mycket. Han har även för mig berättat saker, som jag icke borde känna till.

Wien den 18 juli 1955.

Erik Braunerlidin

20/2-55

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 18 juli 1955.

Personligt och strängt förtroligt

all

AL

h9

Broder,

För ordningens skull vill jag meddela, att Wilfred Günther erkänt, att han själv för en Reuter-korrespondent i Wien omtalat, att han underrättat oss om den i Inta fångne Helge Bergström. Günther har länge stått under stark press från journalisternas sida och hade slutligen gått med på, att för Reuter berätta om sina upplevelser i Sovjetunionen, bl.a. i hopp om att förtjäna litet pengar. Det hade icke ursprungligen varit hans mening att nämna Bergströms namn, men uppgiften hade under förhöret slunkit ur honom. För en timmes intervju hade han från Reuters korrespondent erhållit 100:- schilling i arvode, d.v.s. 20:- kronor. Jag kan tillägga, att Günther numera också omtalat, att han 1947 hade ett deltidsarbete som engelsk tolk hos telefoncentralen i inrikesministeriet i Wien. Det är naturligtvis orsaken till att ryssarna togo honom.

Sven Allard
Sven Allard

Till Kabinettsssekreteraren Arne S. Lundberg,
Utrikesdepartementet.

207/255
Hamburg den 19 juli 1955.

Strängt förtroligt.

AA
Ärade Broder,

h
Då jag i dag i ett annat ärende uppsökte härvarande
Suchdienst, uppgav en hr Fehrmann, att Fältmarskalken Schör-
ner på förfrågan svarat, att han under sin vistelse i Wladi-
mir aldrig hört namnet Wallenberg. Herr Fehrmann undrade
därför, om icke möjligen Wallenberg hade överförts till fängel-
set i Alexandrowsk vid Baikal, där en hel del prominenta
krigs- och civila fångar av olika nationaliteter voro place-
rade. En möjlighet att fastställa, huruvida så vore fallet;
vore enligt hr Fehrmann, att man över Suchdienst transfererade
ett belopp av förslagsvis 50.- DM till Wallenberg under adres-
sen Postfack 5110/51 Alexandrowsk och sedan avvaktade resul-
tatet. Enligt Suchdienst's erfarenheter voro ryssarna mycket
noggranna med dylika transfereringar, som ginge över Gosbank,
Moskva, och dess filial i Alexandrowsk. Om Wallenberg vista-
des i fängelset, funnes det en chans, att beloppet skulle
utbetalas till honom. I annat fall kunde man vara säker på,
att beloppet komme tillbaka. Av principiella skäl kunde emel-
lertid Suchdienst icke stå för avsändaren och generalkonsula-
tet vore kanske icke heller så lämpligt. En möjlighet vore
därför, att Wallenbergs moder uppgavs som avsändare med adress
t.ex. Alsterufer 15, Hamburg, eller - vilket kanske vore ännu
bättre - någon annan adress i Tyskland, då ju möjlighet
funnes, att generalkonsulatets adress kunde vara registrerad
i Moskva.

den rindas tillgen

K. Reinus
(K. Reinus)

Herr Utrikesrådet G.V. Jarring,

S t o c k h o l m.

CA

20/7-55

^u
Översända till W. den/ML

Till

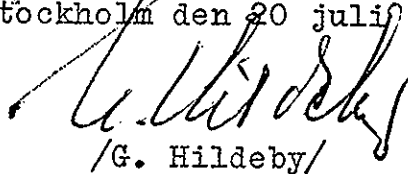
Herr Kabinettssekreterare Lundberg,
Kungl. Utrikesdepartementet.
Stockholm.

Åberopande telefonsamtal översändes härmed 20
st. fotografier, å baksidan numrerade 1 - 20. Av dessa före-
ställa

nr 3 R. Wallenberg,
" 6 v. Dardel och
" 9 Langfelder (R.W:s chaufför).

Övriga nummer äro fingerade.

Stockholm den 20 juli 1955.

/G. Hildeby/

kriminalkommissarie.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

övers.vissa fotografier.

Stockholm den 20 juli 1955.

~~STOCKHOLM~~
~~strängt förtroligt.~~ 20 bil?

N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

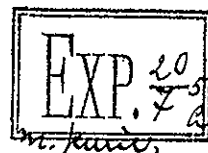
./. Översänder härmed tjugo fotografier av vilka nr 3 föreställer Wallenberg, nr 6 Guy von Dardel och nr 9 Wallenbergs chaufför, Langfelder.

Avsikten är, att Manfred, och senare eventuellt andra personer, som uppger sig ha sett Wallenberg, skulle få tillfälle att försöka utpeka honom bland dessa fotografier. Det kan vara begripligt, om detta inte lyckas efter så många år, under vilka Wallenberg kan ha starkt förändrat utseende. En person som träffat honom bör dock bland de tjugo fotografierna kunna peka på ett antal, som möjligen kan föreställa Wallenberg och utpeka andra fotografier, som de är säkra på icke föreställer Wallenberg. En diskussion runt fotografierna kan sålunda, även om den inte ger ett absolut säkert utslag, dock bidra till att fastställa identiteten hos den person, som vederbörande säger sig ha träffat.

Arne S. Lundberg

Envoyén A l l a r d,
Wien.

E/37

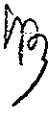
Bonn, p.t. Köln, den 20 juli 1955.
Strängt förtroligt. 1 bil.

aa

2/

Broder,

./1

 Härmed ber jag få översända avskrift av ett brev som en viss Adam Uibel i Syke nära Bremen spontant tillställt beskickningen och i vilket han meddelar, att han i fängelsesjukhuset i Vladimir i mars 1953 träffat "den svenske diplomaten herr Tomsen". Det rör sig tydligen om vår bekante Tomsen alias Grosheim-Krisko, som ju från februari 1952 till sin frigivning sommaren 1953 befann sig i Vladimir.

Din tillgivne
Tad Ericsson

Herr Utrikesrådet G. J a r r i n g,
Stockholm.

Avskrift.

Syke, den 16.7.1955.

An die
Schwedische Gesandtschaft
in B o n n.

Erlaube mir als Kusslandheimkehrer auf Wunsch und Bitte des in Russland sich befindlichen Schwedischen Diplomaten Herrn Tomsen, der bei der Schwedischen Gesandtschaft in Ungarn (Budapest) war und 1945 von den Russen verhaftet wurde sie davon in Kenntniss zu setzen :

Herr Tomsen befand sich im März 1953 in Gefängniss in Wladimir im Krankenhaus, wo ich mit ihm gesprochen habe und Herr Tomsen mich bat, im Falle einer früheren Entlassung Sie davon zu benachrichtigen : Herrn Tomsen wurde eine gerichtliche Strafe von 25 Jahren Gefängniss auferlegt und zwar wegen angeblicher Spionage.

Sollten Sie diesbezüglich auch Fragen haben, bin ich gerne bereit noch weitere Angaben zu machen. Ich finde es für meine Pflicht meinen Leidenskameraden ihre Wünsche zu erfüllen. Die Anschrift dieses Gefängnisses ist 5110/49.

Ergebenst zeichne ich
Hochachtungsvoll

undert. Adam Uibel,
Syke, Herrlichkeit 31 b.
b. Bremen.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Lundberg/AA.

Sjöborgsutredn.

MA

STOCKHOLM		21 juli	1955.
N:o 50 ✓	Chiffer.	BIL	
INK. D. N:o			
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I	

Svensk

Wien

Om föregivne Wallenberg är vår man, kan resultatet av pressuppgifter rörande hans vistelse i Vorkuta bli ödesdigert för vår aktion. Kortare uppskov med offentliggörandet värdelöst, då vår eventuella demarche säkerligen behöver förberedas lång tid bl.a. genom förhör med andra fångar. Cyrus kan icke få genomföra förhör på vårt uppdrag, då endast i affären W. fullt insatt person är kompetent att förhöra och vittnesmålet vid ett slarvigt förhör kan för alltid bli värdelöst genom att ledfrågor ställts. Om Cyrus går omkring och frågar olika fångar om W. kan sådan skada åstadkommas. Kabinettssekreteraren har utförligt framfört dessa synpunkter till UP:s Stockholms-chef Laudon, som lovade att via UP:s huvudkontor och Cyrus söka åstadkomma, att beskickningen får kontakt med Cyrus sagesmän och att Cyrus iakttar försiktighet. Särskilt viktigt är, att namn på i Sovjet kvarvarande särskilt intressanta fångar icke publiceras och att vittnesmål icke fördärvas genom ledfrågor. Avsikten med samtalet med UP har varit att minska

Rep. d. 21/7 kl. 18.10 af.

Cyrus ansvar för att han eventuellt avstår från publicering av en nyhet, icke att kritisera hans uppträdande, som är förståeligt ur journalistisk synpunkt. Cyrus kan, om det behövs, meddelas att samtalet ägt rum. Om en eller annan dag kan UP-reaktion väntas genom Cyrus till beskickningen eller från Laudon till UD.

Cabinet

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Wien

Avsant den TELEX 19 kl.

Inkom den 22 7 1955 kl. 1200

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: B 49		
Avd. P	Gr. 2	Mål. 49 I

Pol.

49.

Edert chiffer 49. För Kabinettssekreteraren.

Primo. Manfred uppgiver, att den Waldenberg han träffat i Vorkuta icke var den svenska diplomaten utan en förmodligen tysk fånge, som av ryssarna förmåddes antaga namnet Waldenberg för att förvilla spåren. Manfred hävdar, att denna taktik tillämpats i flera fall. Bl.a. hade då Manfred satt i Wladimir en falsk Manfred placerats i Verchne Uralsk.

Secundo. Manfred satt oktober 1952 till maj 1955 i Wladimir och träffade där bl.a. f.d. attachén vid tyska beskickningen i Bukarest Rensinghoff samt f.d. tyske legationsrådet därstädes Stelzer. Rensinghoff omtalade, att han, då han någon gång 1953 förflyttades från Wladimir till Lubljanka för rannsaking, genom väggknackningar erfor, att en svensk diplomat, som Manfred kallade Waldenberg, då befann sig där. Stelzer, som 1954 tillfälligt rannsakades i Lubljanka, hade där likaledes genom knackningar erfarit, att en svensk diplomat Waldenbyrg fanns i en s.k. transportcell avsedd för fångar, som skulle överföras till Butirki.

Tertio. Sedan vissa Manfreds uppgifter om sig själv kontrollerats sändes utförligare rapport.

Allard

Avskrift.

Orig. se P 2 Eu^I
HP 39 I

Kungl.
Svenska Beskickningen

Wien den 21 juli 1955. .

Strängt förtroligt och personligt.

HP 1

Broder,

I anslutning till vår officiella skrivelse nr 445 ber jag få påpeka, att nu två, såvitt vi kunna bedöma av varandra oberoende vittnen - Manfred och Cyrus' sagesman - uppgiva, att två av svenskarna i Vorkuta skulle vara officerare. Ett av vittnena - Cyrus' sagesman - har haft det intrycket, att de skulle vara flygare, som blivit nedskjutna. Även om det givetvis ingalunda är uteslutet, att det kan röra sig om svenskar, som under kriget gått i tysk tjänst, föreligger å andra sidan en möjlighet, att det kan vara fråga om medlemmar av besättningen på det Catalinaplan, som sköts ned över Östersjön för tre år sedan. För att kunna utröna, om det finnes någon grund för det senare antagandet, vill jag ifrågasätta, om ej Utrikesdepartementet skulle anskaffa dels en förteckning över de personer, som funnos ombord å sagda flygplan, dels fotografier eller personbeskrivningar av dem.

Jag vill ävenledes föreslå, att sådana förteckningar och fotografier anskaffas över de fiskare, som varit ombord på fiskefartyg, som efter krigets slut försvunnit på Östersjön, även om man tidigare utgått från, att dessa förlist.

För att ej väcka för stora förhoppningar vill jag emellertid framhålla, att, även om fotografier kunna tillhandahållas, identifieringen kan möta svårigheter, när de fångar i Vorkuta, som våra vittnen sett, enligt deras utsa-

Utrikesrådet G. Jarring,
Utrikesdepartementet.

439

go ju varit starkt utmärklade med insjunkna ansikten och rakade huvuden. Fotografierna böra därför helst vara så sena som möjligt.

Som en ytterligare kommentar till dagens officiella skrivelse vill jag foga, att det med all sannolikhet icke är Manfred, som är Cyrus' sagesman. Då den förre utfrågades av Braunerhielm, förklarade han sig icke hava talat med någon om utländska fångar utan inskränkt sig till att till statspolisen insända de namnlistor över fångar, han medfört hem. Även Cyrus har förnekat, att Manfred skulle vara hans sagesman.

Sven Allard

Avskrift av strängt förtroligt och personligt handbrev
från envoyén Allard, Wien, till utrikesrådet Jarring,
dagtecknat den 21 juli 1955.

26/7-55 a bit Thulin,
Statyspolien.
v. Washington

I anslutning till vår officiella skrivelse nr 445
ber jag få påpeka, att nu två, såvitt vi kunna bedöma av
varandra oberoende vittnen - Manfred och Cyrus' sagesman -
uppgiva, att två av svenskarna i Vorkuta skulle vara offi-
cerare. Ett av vittnena - Cyrus' sagesman - har haft det in-
trycket, att de skulle vara flygare, som blivit nedskjutna.
Även om det givetvis ingalunda är uteslutet, att det kan
röra sig om svenskar, som under kriget gått i tysk tjänst,
föreligger å andra sidan en möjlighet, att det kan vara fråga
om medlemmar av besättningen på det Catalinaplan, som sköts
ned över Östersjön för tre år sedan. För att kunna utröna, om
det finnes någon grund för det senare antagandet, vill jag
ifrågasätta, om ej Utrikesdepartementet skulle anskaffa dels
en förteckning över de personer, som funnos ombord å sagda
flygplan, dels fotografier eller personbeskrivningar av dem.

Jag vill ävenledes föreslå, att sådana förteckningar
och fotografier anskaffas över de fiskare, som varit ombord
på fiskefartyg, som efter krigets slut försvunnit på Östersjön
även om man tidigare utgått från, att dessa förlist.

För att ej väcka för stora förhoppningar vill jag
emellertid framhålla, att, även om fotografier kunna tillhanda
hållas, identifieringen kan möta svårigheter, enär de fångar
i Vorkuta, som våra vittnen sett, enligt deras utsago ju varit
starkt utmärklade med insjunkna ansikten och rakade huvuden.
Fotografierna böra därför helst vara så sena som möjligt.

Som en ytterligare kommentar till dagens officiella
skrivelse vill jag foga, att det med all sannolikhet icke
är Manfred, som är Cyrus' sagesman. Då den förre utfrågades
av Braunerhielm, förklarade han sig icke hava talet med någon
om utländska fångar utan inskränt sig till att till statspo-
lisen insända de namnlistor över fångar, han medfört hem.
Även Cyrus har förnekat, att Manfred skulle vara hans sages-
man.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Holger Bergström
i rysk fångenskap.

STOCKHOLM		22-7-55	19
N:o 51	Bud chiffer	BIL.	
INK. D. N:o		10:B/23	
AVD. P HP	GR. 2 39	MAL I I	

Svensk
W i e n.

Edert chiffer 42. För Allards information.
Generalkonsulatet Hamburg meddelar kartoteket i Such-
diensts därvarande avdelning för civilfångar innehåller
anteckning om en Holger Bergström dömd till 25 års
straffarbete. Bergström har anmälts av tre personer,
varav två bosatta i Berlin och en i Duisburg, senast i
oktober 1954 med adress INTA-Lager 3. Hans postadress
är Moskva postfack 5110/31. Såsom födelsår har upp-
givits 1921, 1923 och 1926. Enligt Suchdiensts uppfatt-
ning har Bergström ej skriv rätt, när inga skriftliga
meddelanden kommit från honom. För någon tid sedan har
Suchdienst översänt ett paket till Bergström, å vilket
person i Freiburg angetts som avsändare. Denne har dock
ej erhållit något livstecken från Bergström. Suchdienst
ämner kontakta uppgiftslämnarna i syfte få närmare upp-
lysningar rörande Bergström och dennes medborgarskap.

Cabinet.

Rep. d. 22/7 kl. 15.25 sk. K.

Lundberg

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Vorkutasvenskarna

(Pol)

STOCKHOLM			den 25 juli 1955		
N:o 52 ✓		Chiffer BUD		BIL.	
INK. D. N:o					
AVD. P (SEP)		GR. 2 39		MÅL Z J 5/7	

AL

Svensk Wien

DN:s Wien-korrespondent meddelar utförligt
beskickningens förhållande resultat Vorkuta-svenskar.
Före presskonferens önskas besked om beskickningen
i något avseende källa.

Cabinet

Exp. 25/7 kl. 1000 S

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Wien

Avsant den **TELEX** 19 kl.

Inkom den 25/7 1955 kl. 1325

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

ex. 2 till *Kab. sek.*

» 3 »

» 4 »

Dnr 60:R 50		
Avd. 2	Gr. 2	Mål. <i>en I</i>

22 39 J

na
URGENT

PS
50.

*Finns även ej i
ans
YS*

Edert chiffer 52. Sedan vårt chiffer 44 ha vi icke varit i kontakt med någon annan pressman än Cyrus, som dock vid sista sammanträffandet sade sig icke ämna publicera ytterligare detaljer.

Allard

Avskrift av ch.tel. nr 53 till Wien den 26.7.55.

Primo. Uppgifterna rörande Vorkuta-svenskarna av Cyrus, Manfred och Pammers sagesman väl överensstämmande. I fråga om Cyrus' och Pammers sagesmän synes identitet föreligga. För bedömande av vittnesmålens värde avgörande, huruvida en eller tre källor föreligger. Skulle Manfred vara Cyrus' sagesman har dessa två herrar företagit en manöver, som starkt minskar trovärdigheten. Ytterst angeläget, att denna fråga kan utredas. Pammer borde förstå detta och vara villig medverka.

Secundo. Mot identitet med DC-3-besättningen talar tidsangivelserna i Wien-materialet.

Wien den 26 juli 1955.

Yule 27/2

Personligt och strängt förtroligt.

10/8 ch. Wien.

AK

Broder,

h/

Åberopande Ditt handbrev den 17 juli i vad avser Gottlieb får jag meddela, att denne, såsom vi tidigare i särskild ordning inberättat, enligt sina ursprungliga planer avsåg att under senare hälften av juli och början av augusti rekreera sig i de Steyriska alperna. Först omkring den 10 augusti avsåg han att resa till Sverige, i första hand då till släktingar och vänner i Göteborg och Borås. Han förklarade sig emellertid, vid vårt samtal med honom, beredd att efter ankomsten till Sverige när som helst ställa sig till utrikesdepartementets förfogande för förhör.

Gottlieb uppgav vidare, att vi fram till hans avresa till Sverige skulle kunna nå honom genom hans bror i Salzburg. Tyvärr visar det sig nu, att brodern också är bortrest på semester, varför vi först i början på nästa vecka kunna utröna, var Gottlieb befinner sig och huruvida någon ändring inträffat i hans tidigare planer.

Därest Gottlieb således inom den närmaste framtiden reser till Sverige, förutsätter jag, att Ni själva önska förhöra honom. Om hans avresa emellertid skulle uppskjutas

Kabinettssekreteraren L u n d b e r g,

Utrikesdepartementet.

ytterligare någon tid vore jag tacksam för besked,
huruvida Du önskar, att jag förhör honom, i vilket fall
jag antingen får uppsöka honom på hans uppehållsort i
Steiermark eller också kalla honom hit till Wien. I
senare fallet få vi dock räkna med att betala hans
resor och uppehälle i Wien, då han icke är en förmögen
man.

Sven Allard
Lm Amund

Sven Allard

Avskrift.

KUNGL.UTRIKES
DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
ang. svenskar i
rysk fångenskap.

28.7.55 Wachtmeister/AH
Överl.f.str.förtr.k.t.
Statspolisint.Thulin m.
förmälan, att Besk:n i
Wien anmodats söka iden-
tifiera vittnena.
u) Wachtmeister.

exp.28/7-55

Strängt förtrolig.

HP.39 I 1 bil.

G.J.

A.L.

P.M.

Enligt rapporter från hemvända österrikiska krigs-
fångar skulle följande tre svenskar befinna sig i fångläger
i Vorkuta i Sovjetunionen: Olsson, Adamson-Langeberg och
Nilsson-Gulbranson. Uppgifter rörande dessa tre härröra
från följande personer:

1. United Press-mannen Cyrus, som har sina uppgifter
från en hemvänd krigsfånge, vars namn han ej vill
avslöja.
2. Österrikaren Dr. Maximilian Manfred. Denne har för-
hörts av envoyén Allard.
3. Ministerialrådet Pammer i österrikiska utrikes-
ministeriet. Denna har tagit upp vittnesmål av en
f.d. krigsfånge, vilkens identitet han likaledes
hemlighåller.

Av största betydelse för bedömande av vittnesmålen
värde är att få klarhet i huruvida det verkligen är fråga
om tre olika vittnen, och i jakande fall om dessa är av
varandra helt oberoende. Till ledning för bedömande härav
har uppgjorts närslutna sammanställning av vittnenas utsa-
gor. Av densamma synes framgå, att vittnena 1. och 3. med
all sannolikhet är en och samma person. Vittnet 2. kan
men behöver ej nödvändigtvis vara identisk med (något av)
de övriga.

Stockholm den 27 juli 1955.

Wr.

441

Wachtmeister/BE

Sammanställning av vittnesutsagor rörande
Olsson, Adamson-Langeberg och Nilsson-Gulbranson.

Olsson.

1. U.P.

55 år, svensk enligt egen utsago, fiskare eller sjöman samt handlande, från Malmö. I Vorkuta schakt 8 sedan 1949 utan dom. Senast sedd där sommaren 1952. För en månad sedan mött en rysk fånge som sagt att Olsson alltjämt kvar i Vorkuta. Cirka 180 cm lång, vithårig, mörk hudfärg, avtärd, framåtlutad hållning. Uppbringad till sjöss av en rysk patrullbåt.

2. Manfred:

Hette "Olsson eller Olåvson eller något liknande", 50-60 år, svensk, fiskare, bosatt i Malmö, uppbringad till sjöss på ryskt område, över medellängd, grått tunt hår, åldrad, böjd hållning. 1951 i schakt 8, 1952 i schakt 1.

Adamson-Langeberg.

1. U.P.:

Officer. 40-45 år, 176 cm lång. Intill 1951 i Vorkuta, schakt 8. Efter två månader fördd till straffläger norr om Vorkuta (till blyverk vid Ishavet) Olsson berättat att Adamson och Nilsson somvore nära vänner och höll sig för sig själva, samtidigt "hämtats ur luften" av ryssarna.

2. Manfred:

Två svenska officerare (tydiligen Adamson-Langeberg och Nilsson-Gulbrandson) smärt kroppsbyggnad. 35-40 år gamla i Vorkuta 1951. Hållit sig för sig själva och varit tystlåtna. Intryck att de varit spioner och sökte dölja sin identitet. Manfred kom ej ihåg de båda svenskarnas namn.

Nilsson-Gulbrandson.

1. U.P.:

Officer, 184 cm. lång. Liksom Adamson-Langeberg dömd till 25 års straffarbete för spioneri. Fördes lik-
som Adamson till blyverk efter 2 månader. Båda syn-
tes vara mycket anti-amerikanskt inställda. Intill

1951 i Vorkuta schakt 8 liksom Adamson.
Se ovan Adamson-Langeberg.

2. Manfred:

- - - - -

Utom O.P.-sagesmännen och Manfred har ett tredje vittne uppträtt. Dennes utsagor, som återges nedan, företer en så slående likhet med U.P.-mannens, att identitet dem emellan torde föreligga.

"Alsen eller Olsen. Fischerbootsmatrose. Ca 55 Jahre alt. Stammt aus Malmö. Seit 1949 in Workuta, ohne Urteil. Arbeitete Schacht 8. Zuletzt gesehen Juni/Juli 1952. Letzte Nachricht von russ. Gefangenen, der Mai 1955 nach Potnar, kam, dass noch in Workuta, aber krank. Ist gross, hat weisse Haare, wurde in Fischkutter von den Russen aufgebracht.

Adamson alias Langeberg. Offizier. Ca 35-40 Jahre alt. War bis 1951 in Workuta. Schacht 8. Nach 2 Monaten jedoch zu Straflager nördlich Workuta am Eismeer in dortige Bleibergwerke verbracht.

Nilson alias Gulbranson. Offizier. Ca 35-40 Jahre alt. War bis 1951 in Workuta. Schacht 8. Nach 2 Monaten jedoch zu Straflager nördlich Workuta am Eismeer in dortige Bleibergwerke verbracht."

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Wien

Avsant den telex 19 kl.

Inkom den 28/7 1955 kl. 19.30

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60: B		52
Avd. P	Gr. 2	Mål. 2u I

52.

Primo. Edert chiffer 50. Laudon skrivit direkt till Cyrus och relaterat samtalet med kabinettssekreteraren samt för Cyrus framhållit att UP:s egna intressen i längden bäst tjänas av samarbete med UD och beskickningen. Cyrus idag lovat att icke publicera ytterligare om svenska fångar och Wallenberg, att icke själv anställa förhör med någon om Wallenberg, att återigen vädja till sin sagesman att träda i kontakt med oss.

Secundo. Vårt chiffer 50. Då DN:s uppgifter om Vorkuta-svenskarna rätt väl överensstämde med dem vi fått genom Cyrus, trodde vi att denne hade lämnat uppgifterna till DN:s korrespondent Santner. Cyrus förnekar dock detta men uppger, att Santner var närvarande då Cyrus första gången träffade sin sagesman på stationen vid hemkomsten, varför Santner med all sannolikhet senare kontaktat och själv förhört vederbörande.

Allard

Jarlsner vil
alltså även sages-
mannen är

Wallerberg, Walter
Stockholm den 28/7 1955.

Broder!

Exp. 4/8

Gått över till S. G.

Som Du vet har inga uppgifter om Wallenberg i Lefortovskaja avsett någon senare tidpunkt än 1948. Det har därför varit min uppfattning, att Wallenberg under detta år flyttades till något annat fängelse eller läger. Svårigheten har varit att få en ny tråd - då vi har haft en tråd, har det hittills visat sig, att den har kunnat följas.

Nu har ingått det första vittnesmålet av trovärdig art, som innebär, att Wallenberg 1948 dömdes till 25 års frihetsförlust och flyttades från Lefortovskaja. Vår teori har alltså bekräftats, även om vi försiktigtvis inte brukar anse ett faktum tillstarkt styrkt utan att ha mer än ett vittne.

Mot denna bakgrund är Manfreds vittnesmål mycket intressant. Det kan vara den ledtråd vi sökt efter. Tyvärr har jag ännu inte fått förhörsprotokollet, men redan telegrammet säger en hel del. Rensinghoff och Steltzer tillhör den krets av fångar, som cirkulerat mellan Ljubljanka, Lefortovskaja, Butirka och Wladimir och de tillhör dem, som vi misstänkt för att sitta inne med upplysningar om Wallenberg. De har tydligen känt till hans existens redan under åren närmast efter kriget, och det är därför psykologiskt mycket förklarligen, att de blev intresserade, då de hörde att han fanns i Ljubljanka, och därför berättade om denna upptäckt. Det verkar mycket långsökt, att ryssarna - om nu Manfred skulle vara rysk agent - har någon anledning att förmå oss tro, att Wallenberg levde så sent som under förra året. Om de velat föra oss på villospår, verkar det dock föga troligt, att de samtidigt vill befästa våra föreställningar om att Wallenberg lever och finns i Moskva.

Ernst Alar, Wien.

443

Det är av detta skäl det kanske viktigaste i hela spaningen, att det uppslag Manfred givit fullföljes. Det bör vara möjligt. Manfred kan troligen namnge ytterligare fångar, som varit i kontakt med Rensinghoff och Steltzer eller som suttit i Ljubljanka under den angivna tiden. Men framför allt bör bland de återvända österrikarna finnas en del fångar, som varit i Ljubljanka denna tid och som kan sitta inne med upplysningar. Enligt Philipp finns det kartotek, som lämnar upplysningar om fångarnas vistelseorter under gångna år.

Jag frågar mig, hur det står till med beskickningens möjligheter att genomföra detta besvärliga spaningsarbete. Jag har litet smått funderat på om det kan bli nödvändigt att skicka ned Lorentzon ett par veckor för att hjälpa till. Tacksam om Du telegrafiskt vill ge besked. Jag reser på semester på lördag, men Jarring tar då över, varför brev bör ställas till honom.

Skulle Du ha tid att skriva ned Dina allmänna intryck av spaningsarbetet, vore det värdefullt.

AK

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Chiffertelegram (BUD)

Från Wien

Avsant den ~~TELEX~~ 19 kl.

Inkom den 29/7 19 55 kl. 1720

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr 60. B		53
Avd. p.	Gr. 2	Mål. 8u ^I

Pol.

53.

För Kabinettsssekreteraren.

Primo. Efter Braunerhielms förhör med Manfred idag förefaller det mig övervägande sannolikt, att denne varken är sovjetagent eller identisk med Cyrus anonyme sagesman. Manfred förnekar själv, att han känner Cyrus liksom denne förnekar, att han känner Manfred.

Secundo. Manfred uppgiver, att han i Wladimir suttit i samma cell som de tyska diplomaterna Stelzer och Rensinghoff, vilket gör de senares uppgifter om Wallenberg mera trovärdiga. Manfred jämte ett antal diplomater och högre officerare sutto i Wladimir i den s.k. generalsetagen. I Manfreds cell tidvis 14 personer, varibland de två ovannämnda tyska diplomaterna. Manfred tror, att Gottlieb som han träffat under hemtransporten från Ryssland vet mycket. Utförlig redogörelse samtalet med Manfred och våra intryck dennes persom med tisdagskurir

Alb rd

7 juli 29/7

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 26 juli 1955.

Strängt förtroligt.

1 bil.

na

PK

Broder,

h/

Under åberopande av Ditt handbrev den 17 dennes, och särskilt med anledning av Din förfrågan om värdet av Philipps resa, vill jag framhålla följande.

Den nytta Philipp gjort oss är nog rätt minimal och kan sammanfattas sålunda.

Han fäste vår uppmärksamhet på en avdelning nr 14 i inrikesministeriet, vilken officiellt blott handlägger krigsfångeärenden men dessutom - i konkurrens med dr Pammers avdelning - synes syssla med återvändande civilfångar. Vi kände till, att avdelningen fanns, men hade vid Philipps ankomst ännu icke haft tid att taga kontakt med denna. På grund härav voro vi okunniga om konkurrensen de båda avdelningarna emellan, av vilka nr 14 synes bestå huvudsakligen av personal tillhörande det socialdemokratiska partiet, under det att tjänstemännen vid Pammers avdelning framförallt hämtats från folkpartiet. Vidare underrättade Philipp oss om, att den lägre personalen vid sistnämnda avdelning dels var så fåtalig, att den ej kunde inom rimlig tid utföra de uppdrag, den fått om hand, dels var så underbetald, att besökare ofta genom lämpliga gåvor, i form av cigaretter och choklad, kunde få fram upplysningar, som eljest blott ovilligt lämnades. Särskilt gällde detta efterforskningar av dossiéer, som voro besvärliga att hitta.

Dessa upplysningar äro, såvitt jag kan påminna mig, den enda nytta, som Philipp gjort beskickningen. Bristfällig organisation jämte personalens fåtalighet och ringa intresse för mera tidsödande arbete torde utgöra en av de huvudsakliga

Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
Utrikesdepartementet.

C

förklaringsgrunderna till den passivitet, som Pammer gång efter annan lagt i dagen, då vi begärt upprättandet av listor eller inhämtandet av uppgifter i olika ärenden.

Den rent fantastiskt dåliga organisationen på dr Pammers avdelning kommer att ytterligare belysas av en promemoria, som Braunerhielm håller på att uppsätta med anledning av ett besök, som han i dag där gjorde. Denna upptäckt hade vi emellertid givetvis själva snart gjort, även om dr Philipp aldrig avlagt något besök i Wien.

Man kan därför objektivt sett ingalunda göra gällande, att dr Philipp gjort beskickningen så stora tjänster, att det skulle vara motiverat att betala hans resekostnader av statsmedel. Än mindre har han bidragit till att klarlägga de vägar, efter vilka vi skola agera.

Även om jag villigt skall erkänna, att dr Philipp icke störde mig i mitt arbete och endast infann sig, då jag särskilt kallade på honom, lade han i desto större utsträckning beslag på Braunerhielms tid. Denne hade säkerligen på egen hand hunnit utföra efterforskningarna av Wallenberg och de tre andra föregivna svenska fångarna, därest han icke nödgats att timme efter timme åhöra dr Philipps långgrandiga och vanligen för ärendet ovidkommande utläggningar. Därest jag icke redan från första dagen motsatt mig de mest ohemula anspråken från dr Philipps sida, hade denne utan tvivel varje dag lagt beslag på en tjänstemans hela tid och dessutom på beskickningens bil och chaufför, som enligt Philipps uppfattning tydligen borde stå uteslutande till hans förfogande. Att den normala tjänsten vid beskickningen därav blivit i hög grad lidande utan motsvarande nytta, behöver jag väl knappast framhålla. För fullständighetens skull vill jag slutligen bifoga en av Braunerhielm upprättad P.M., däri denne redogör för sina intryck.

Sven Allard
Sven Allard

*4/ En vägen kunde ledas till konflikt med
från den daniel och från Braunerhielm, som skrivit
tro på Philipps effektivitet. /AH*

P.M.

angående Rudolf Philipp.

Såsom jag anförde i min P.M. av den 18 juli, har Philipp för beskickningen uppgivit, att han rest till Wien på Kabinettssekreterarens uppdrag och att hans resekostnader betalades av utrikesdepartementet. Han påstod vidare, att kostnaderna komme att betalas enligt det vanliga resereglementet. Han krävde vid flera tillfällen, att antingen beskickningen som sådan eller jag personligen skulle skjutsa honom i olika ärenden, emedan utrikesdepartementets ekonomibyrå - eller kameralavdelningen, som Philipp kallade den - vore så kittslig med räkningar för åkning i tjänsten och icke tyckte om för höga taxiutgifter.

Under sitt arbete i Wien var Philipp, såsom redan meddelats, i förbindelse dels med ministerialrådet Pammer i inrikesministeriet, med vilken beskickningen sedan gammalt haft intima kontakter, dels med avdelning 14 (avdelningen för hemvändande krigsfångar) inom samma ministerium. Denna senare avdelning kände beskickningen tidigare till - vi visste, att flera andra främmande beskickningar i Wien haft kontakt med denna avdelning vid efterforskning av fångar i Sovjetunionen. Beskickningen hade emellertid ännu icke haft behov att taga kontakt med denna avdelning, enär vi genom Pammer fick alla de upplysningar och spår vi kunde få. Philipp har själv icke heller hos avdelning 14 kunnat få fram några nya upplysningar om svenska fångar.

Den hjälp Philipp lämnat beskickningen torde närmast bestå i att han kartlagt de inre arbetsförhållandena inom de två avdelningarna inom inrikesministeriet. De ofta

motstridande uppgifter härom, som han lämnade beskickningen, förtog dock en del av värdet av dessa tjänster, vilka ytterligare uppvägas av den arbetstid han ödslade bort genom sina täta och långa besök här.

Philipp har vidare, som tidigare nämnts, tagit kontakt med österrikiska röda korsets "Suchdienst". Det kom dock knappast som någon större överraskning för beskickningen, att en sådan Suchdienst existerade.

Wien den 26 juli 1955.

Wien den 27 juli 1955.

Strängt förtroligt.

7.7.29/7

aa.

Al

Broder,

h/

Vad beträffar de i andra handbrev från mig ännu ej berörda spørsmål, som Du upptagit till dryftande i Ditt handbrev den 17 juli, vill jag meddela följande.

Den av Philipp omförmälde Oberrevident Hubert Freimüller har varken jag eller Braunerhielm hört talas om. Däremot berättade Philipp, att han vid sina forskningar i österrikiska inrikesministeriets arkiv funnit namnen på ett stort antal balter, som flydde till Sverige efter den tyska arméns sammanbrott och sedermera vid fientligheternas upphörande överlämnades till de sovjetryska myndigheterna mot löfte om, att de - såvitt jag nu kan minnas - fullt fritt skulle kunna vistas i Sovjetunionen och icke komme att bliva föremål för bestraffning. Då Philipp ifrågasatte, att beskickningen skulle till utrikesdepartementet inrapportera namnen å ifrågavarande balter, som vistats i Sverige, svarade jag, att detta syntes mig onödigt, enär vi av principiella skäl icke kunde inskrida till förmån för sovjetryska medborgare, även om de tidigare haft anknytning till Sverige i en eller annan form. Jag tillfogade emellertid, att det givetvis stode Philipp fritt att muntligt till Dig framföra resultaten av sina forskningar i förenämnda hänseende. Philipp nämnde därför inga baltiska namn för mig. Så mycket kan jag emellertid med säkerhet säga, att vår sagesman, Wielfred Günther, som är en österrikisk student, vilken, bortsett från fångenskapen i Ryssland, såvitt jag förstår, alltid vistats i Österrike, icke är identisk med vare sig Tobis Günther eller den föregivne svensken Gruenither. Liksom Du håller jag ingalunda för osannolikt, att flera föregivna svenskar kunna

Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
Utrikesdepartementet.

445

C8

vara balter eller i Tyskland födda och uppfostrade svenskar, som aldrig haft eller förlorat svensk medborgarrätt. Det är därför givetvis nödvändigt att utöva en noggrann kontroll, även om denna, i betraktande av den bristfälliga organisationen inom det österrikiska inrikesministeriet, ingalunda är lätt att genomföra.

Efter dr Philipps avresa, har, såvitt vi kunnat fastställa, endast en ny fångtransport från Sovjetunionen anlänt. Braunerhielm har gått igenom listan över denna men icke där funnit namnet Ernst Huber. Vi skola givetvis söka få del av listorna över kommande transporter.

Det österrikiska Röda Korset är säkerligen, såsom dr Philipp gör gällande, synnerligen ineffektivt. Jag kan emellertid icke inse, att vi kunna göra något från beskickningens sida för att effektivisera Röda Korsets forskningar. Den huvudsakliga svårighet, som vi själva möta vid våra undersökningar, icke blott i Röda Korset utan även i inrikesministeriet, är det oerhörda slarv samt den brist på organisation, som där råda.

Till frågan om dr Manfred skall jag återkomma i ett annat sammanhang, så snart jag erhållit så pass mycket material, att jag vågar bilda mig en uppfattning om hans nuvarande ställning till de sovjetryska myndigheterna. Av vad som hittills framkommit under Braunerhielms samtal med denne, är jag dock närmast böjd för att tro, att han icke är agent eller - - om så skulle vara fallet - - anser sig böra uppträda med en viss anständighet gentemot oss. Därest han arbetar för den ryska polisen, förefaller mig den enda olägenheten för vårt vidkommande av en kontakt med honom vara, att han på detta sätt kan hålla ryssarna au courant med en stor del av våra efterforskningar. Det var denna omständighet, som föranledde min tveksamhet. Efter närmare övervägande har jag emellertid, liksom Du, kommit till den uppfattningen, att förhören med Manfred varit ofrånkomliga, även om de kunna medföra risker i ovan angivna hänseende.

Sven Allard
Sven Allard

Wien den 28 juli 1955.

Personligt och strängt förtroligt

7 juli 29/12

aa.

M.

Broder,

51

Åberopande Ditt handbrev den 20 juli får jag tacka för de 20 fotografierna, som säkert kunna komma till god användning vid försök att identifiera Wallenberg.

Emellertid har Braunerhielm redan tidigare för Manfred framlagt en samling om 11 fotografier - varav 3 föreställande Wallenberg - som vi sedan gammalt haft på denna beskickning. Det gick så till att Manfred först på Braunerhielms begäran gav följande signalement på den Raoul von Waldenberg han träffat i Vorkuta:

Längd cirka 171 cm., kraftigt och muskulöst byggd, svart hår, mörka ögon, knotigt ansikte. Anletsdragen påminde mest om en förråad Göbbelstyp. Waldenberg hade varit ganska temperamentsfull till sitt lynne. Han talade flytande tyska med en accent, som enligt Manfred tydde på att han skulle komma från Oberschlesien.

Waldenberg hade aldrig för Manfred uppgivit sin nationalitet men gällde i de ryska myndigheternas papper för tysk.

Först sedan Manfred lämnat detta signalement visade Braunerhielm honom de ovannämnda fotografierna. Manfred granskade dem mycket noga men kunde icke identifiera

Kabinettssekreteraren L u n d b e r g,
Utrikesdepartementet.

446

något av dem såsom Waldenberg. Däremot plockade han ut ett fotografi, föreställande Wallenberg i militäruniform och med profil åt höger och sade, att nedre ansiktshalvan (från mitten på näsan och nedåt) något påminde om en av de två svenska officerare som han sett i Vorkuta.

Den fullständiga rapporten om Braunerhielms förhör med Manfred skall jag insända, så snart våra undersökningar rörande Manfreds tillförlitlighet kunnat slutföras.

Hu' Tjerner
Sven Allard

Sven Allard

RW

STOCKHOLM			19
Stockholm den 30 juli 1955.			BIL.
N:o			
<u>Strängt förtroligt.</u>			
INK. D. N:o			
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I .	

Broder,

Som Du vet har inga uppgifter om Wallenberg i Lefortovskaja avsett någon senare tidpunkt än 1948. Det har därför varit min uppfattning, att Wallenberg under detta år flyttades till något annat fängelse eller läger. Svårigheten har hitintills varit att få en ny tråd - då vi har haft en tråd, har det hittills visat sig, att den har kunnat följas.

Nu har ingått det första vittnesmålet av trovärdig art, som innebär, att Wallenberg 1948 dömdes till 25 års frihetsförlust och flyttades från Lefortovskaja. Vår teori har alltså bekräftats, även om vi försiktigtvis inte brukar anse ett faktum tillräckligt styrkt utan att ha mer än ett vittne.

Det nya viktiga vittnesmålet, som jag hoppas skall föra oss ur dödläget i våra forskningar efter Wallenbergs vistelseort efter 1948, innebär vidare att W. så sent som 1952-54 skulle suttit i Lubjanka. För att få detta styrkt av ytterligare vittnesmål och trots det besvär som det kommer att medföra anser vi det ofrånkomligt att utfråga återvända eller återvändande tyska fångar, som suttit i Lubjanka under tiden 1951-54. Jag får därför bedja Dig att på sätt som Du finner lämpligt föranstalta om att en dylik undersökning inleds.

Liksom tidigare bör vid utfrågningarna principen att icke ställa ledande frågor strängt iakttagas, och vidare är det av största värde, att "förhören" göres synner-

Envoyén Kumlin,
Bonn.

xp 30/7 m.kurir.AA.

ligen ingående. Detaljer om tidpunkten för vederbörandes vistelse i Lubjanka, om cellnummer och förflyttningar inom fängelset etc. kan vara av största värde, och vidare bör de utfrågade söka erinra sig så många namn på medfångar som möjligt - vare sig dessa alltså är kvar i fångenskap eller frigivits.

Får jag slutligen bedja Dig bränna detta brev.

Arne S. Lundberg

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Lorentzon/AA.

RW

STOCKHOLM

19

Stockholm den 30 juli 1955,
N:o

BIL

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

P

2

Eu^I

Broder,

För ordningens skull vill jag endast bedja
Dig att Du bränner mitt handbrev av den 28/7 1955.

Arne S. Lundberg

Envoyén Allard,

W i e n .

xp 30/7 m.kurir.AA.